

Esit. kts 9/3.2.1982

S O T K A M O N M U I N A I S T I E T E E L L I N E N I N V E N T O I N T I

Tarkistukset ja täydennykset 1981.

lisäyksiä 1984, 1985

Matti Huurre - Eeva-Liisa Nieminen

S I S Ä L L Y S

	Sivu
Esipuhe	1 - 5
Lähteitä	6
Kohdehakemisto	7 - 12
Kohdehakemisto laadun mukaan	13 - 15
Kohteiden jakautuminen karttalehdittäin	16 - 17
Kartta: peruskartan lehtijako, liitteinä olevien karttaotteiden alueet ja sivunumerot	17 a
Luettelo: Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet	18 - 36
Kartta: suojelukohteiden sijainti	37
Esinehakemisto	38 - 42
Paikannimihakemisto	43 - 48
Kohdeselostukset	49 - 122
Karttaotteen	123 - 164
Valokuvaliitteet	165 - 170

S O T K A M O N M U I N A I S T I E T E E L L I N E N I N V E N T O I N T I

Tarkistukset ja täydennykset 1981.

Matti Huurre - Eeva-Liisa Nieminen

E s i p u h e

Aikaisemmat inventoinnit.

Varhaisimpana tietona Sotkamon muinaisjäännöksistä voi pitää Paltamon rovastin Juhana Cajanuksen 1674 Ruotsin antikviteettikollegiolle toimittamaa kertomusta Sotkamossa olevasta Hiidenlinnasta, missä yhteydessä hän mainitsee tarun Calava-nimisestä jättiläisestä ja hänen pojistaan Hiidestä ja Soinista (ks. kohde nro 151). Varsinainen muinaistieteellinen toiminta alkoi kuitenkin vasta 1800-luvun puolivälin jälkeen. Ensimmäinen luetteloihin merkitty kiviesine on vuodelta 1869 (KM 1066; kohde nro 48) ja 1870-luvun alussa rokottaja J. Kyllönen, joka teki "kaivauksiakin" (ks. nro 128), toimitti Sotkamosta useampiakin löytöjä (KM 1999:1-4). 1879 sai opettaja Kaarlo Kokkonen Suomen Muinaismuistoyhdistyksen stipendiaattina tehtäväkseen Kajaanin kihlakunnan muinaisjäännösten luetteloinnin. Häneltä työ jäi kesken ja sitä jatkoi O.A.F. Lönnbohm eli Mustonen, jonka kertomus: "Kajaanin kihlakunta. Tietoja seudun muinaisuudesta" (vuodelta 1892) on museoviraston esihistorian toimiston arkistossa.

Sen jälkeen kesti yli 60 vuotta ennen kuin varsinaisia muinaistieteellisiä tutkimuksia Sotkamossa tehtiin. Esinelöytöjä tosin tuli silloin tällöin, mutta vasta 1953 ja 1954 kävi arkeologi täällä maastotutkimuksissa, kun Jorma Leppäaho tarkasti Jänöniemen röykkiöitä (nro 31). 1957-58 suoritti vihdoin Martti Linkola muinaistieteellisen toimikunnan (nyk. museovirasto) palkkaamana Sotkamon muinaisjäännösten inventoinnin. Tällöin hän tarkasti maastossa kaikki silloin tiedossa olleet kivi- ja rautakautiset löytöpaikat sekä joukon kivistä röykkiöitä, hautauspaikkoja ym. ajaltaan epämääräisiä kohteita. Hänen inventointikertomuksessaan (esihist. toimiston arkistossa) on selvitykset 65 erilaisesta kohteesta. Valtaosa niistä on kivikautisten irtolöytöjen paikkoja, joissa ei ole voitu havaita kiinteää muinaisjäännöstä. Asuinpaikkoja, epävarmat mukaan lukien, löytyi 16.

Linkolan inventointi ei johtanut jatkotutkimuksiin. 1970 Anja Sarvas kävi tarkastamassa Sotkamo-Seuran ilmoituksen perusteella kiviraunioita Alasotkamon Täperässä (nro 66) ja 1972 A. Erä-Esko suoritti täydennysinventointia, jonka yhteydessä todettiin 9 uutta esihistoriallista asuinpaikkaa.

Suuri puute näissä kenttätöissä oli kartta-aineiston heikkous. Saatavilla oli vain taloudellinen kartta 1:100 000, jolle paikkoja ei ole voitu merkitä kovin täsmällisesti. Huolimatta inventoijien tarkemmista karttaluonnoksista ei kaikkien kohteiden sijoittaminen myöhemmin valmistuneille peruskartoille ole voinut olla aivan varmaa.

Kenttätöitä 1981.

Sotkamon kunnan varattua 1981 määrärahan arkeologisia tutkimuksia varten katsottiin tarkoituksenmukaisimmaksi käyttää se aikaisempien inventointien tarkistus- ja täydennystöihin. Sillä palkattuna inventoijana toimi FM Eeva-Liisa Nieminen, joka yhdessä museoviraston tutkijan FM Matti Huurteen kanssa on vastannut maastoinventoinnista sekä inventointikertomuksen laatimisesta. Paikalliseksi apulaisiksi Sotkamon kunta järjesti HuK Jukka Juntusen, joka hoiti myös kuljetukset pitäjän eri osiin. Kirjastonhoitaja Heikki Poroila osallistui parina päivänä maastotutkimuksiin.

Maastotyöt tehtiin 22.6. - 3.7.1981. Valitettavasti normaalia korkeampi vesi järvissä häytti monin paikoin tarkastusten tekoa, mutta useimmat Linkolan ja Erä-Eskon toteamista kiinteistä muinaisjäännöksistä samaten kuin inventointien jälkeen tietoon tulleista löytöpaikoista pystyttiin kuitenkin tarkastamaan. Maastossa liikuttaessa pyrittiin etsimään myös uusia kohteita ja näin löytyikin 14 uutta esihistoriallista asuinpaikkaa sekä yksi mahdollinen uhrikivi (nro 93). Se on ensimmäinen Kainuusta, mutta tuskin esihistorialliselta ajalta.

Varsinaisen inventoinnin jälkeen Heikki Poroila ja Jukka Juntunen jatkoivat vielä maastoetsintöjä ja heidän ilmoittamansa kohteet ovat mukana inventointikertomuksessa, samaten Eeva-Liisa Niemisen HuK Mikko Perkon kanssa tarkastama

pyyntikuoppa-alue sekä pari Perkon ilmoittamaa kohdetta.

Inventoinnin jälkeen Sotkamon esihistoriallisten suojelukohteiden luetteloon sisältyy 39 asuinpaikkaa, 6 mahdollista hautapaikkaa, 2 pyyntikuoppa-aluetta, uhrikivi, uhripuu sekä yksi tarupaikka (Hiidenportti) eli yhteensä 50 kohdetta.

Tutkimusten jatkaminen.

Se, että Sotkamossa on nyt suoritettu inventointia useaan otteeseen, ei merkitse sitä, että alueen kaikki muinaisjäännökset jo olisivat tiedossa. Muutamassa viikossa tai muutamassa kuukaudessakaan ei ole mahdollista edes käydä jokaisella mahdollisella paikalla ja lisäksi tarkastusten tulokset ovat suuresta määrin riippuvaisia olosuhteista. Esim. rannalla olevan asuinpaikan havaitseminen saat-
taa korkean veden aikana olla vaikeaa, vaikka veden ollessa alhaalla sen löytöjä voi paljonkin olla näkyvissä. Samaten kasvillisuus haittaa muinaisjään-
nösten löytymistä, joten parasta inventointiaikaa olisi kevät tai syksy.

Tällä hetkellä voi kuitenkin sanoa, että tyydyttävästi on inventoitu päävesistön alue Ontojoelta Nuasjärvelle sekä Tipasojan alue. Silti niiltäkin seuduilta löytyy varmasti vielä lukuisia muinaisjäännöksiä. Sivuvesistöjen varret ovat vielä suureksi osaksi aivan käymättömiä. On syytä korostaa, että paikkakuntalais-
ten löydöillä ja havainnoilla on aina suuri merkitys uusien kohteiden löytymisel-
le.

Useimmat Sotkamon esihistoriallisista asuinpaikoista ovat aivan nykyisillä rannoil-
la ja vesi kuluttaa niitä jatkuvasti. Pari (nrot 41 ja 82) lienee jo kokonaan
tuhoutunut ja monet muutkin, etenkin hiekkatörmillä olevat, ovat alttiita samalle
kohtalolle. Siksi olisi tarpeen ajoissa selvittää koekaivauksilla, kuinka paljon
kustakin paikasta on vielä säilynyt, ja tutkia loppuun ainakin pahimmassa vaaras-
sa olevat alueet. Monien asuinpaikkojen ohella näihin kiireellisiin tutkittaviin
kuuluu Hakkaratörmän järveen jo puoliksi sortunut kiviröykkiö (nro 34), jonka
esihistoriallisuus tosin on epävarma.

Tieteellisesti mielenkiintoisimpia ovat Kiikarusniemen (nro 21) ja Puukkoniemen
nro 38) asuinpaikat, joista 1981 löytyivät Sotkamon ensimmäiset esihistorialliset
saviastiansirut, sekä Kiuluniemen (nro 4) asuinpaikka, josta on peräisin mm.
rautakautinen koru.

Inventointikertomus.

Kesällä 1981 tarkastetuista kohteista, sekä uusista että aikaisemmissa inventoinneissa todetuista, on inventointiselostukset laatinut Eeva-Liisa Nieminen. Tässä yhteydessä on katsottu aiheelliseksi täydentää Linkolan inventointikertomusta myös nyt tarkistamatta jääneiden kohteiden osalta merkitsemällä niiden peruskarttalehdet ja koordinaatit niin tarkoin kuin mahdollista.

Siten tämä inventoinnin täydennyskertomus sisältää kaikki Linkolan kertomuksen kohteet. Linkolan tietoja ei kuitenkaan ole toistettu, joten numeroiden 1 - 65 kohdalla tämän rinnalla on käytettävä hänen kertomustaan. Myöhempien kohteiden numerointi on jatkoa tälle numerosarjalle.

Kaikista kohteista on mainittu:

- Numero ja kohteelle annettu nimi. (Joskus on Linkolan antama nimi muutettu ja tällöin aikaisempi mainitaan sulussa.)
- Kohteen laatu ja luokitus. (Luokka I: valtakunnallinen muistomerkki, jollaisia Sotkamosta ei vielä ole määritetty. Luokka II: kohde, jonka lopullisen arvon ratkaisee vasta tarkempi tutkimus. Luokka III: tuhoutunut muinaisjäännös, jota ei enää ole aihetta suojella. Irtolöytöpaikkojen voi katsoa kuuluvan III luokkaan, mitä ei ole erikseen merkitty.)
- Kiinteän muinaisjäännöksen kohdalla sen numero Sotkamon esihistoriallisten suojelukohteiden luettelossa.
- Peruskarttalehden numero ja nimi sekä kohteen koordinaatit sillä. (Koordinaatit mustan eli peruskoordinaatiston mukaisesti: x = pohjois- ja y = itäkoordinaatti, z = paikan korkeus merenpinnasta.)
- Kylä ja (yleensä) kylänosa tms. tarkempi alue.
- Tila ja rekisterinnumero sekä omistaja osoitteineen. (Nämä tiedot saattavat usein olla jo vanhentuneita.)
- Paikalta olevat löydöt museonumeroineen. (KM = Kansallismuseo. Linkolan kertomuksen tietoja ei ole toistettu.)
- Varsinainen tarkastuskertomus vuodelta 1981 mahdollisine valokuvaliitteineen. Linkolan kohteista vain aiheellisina pidetyt täydennykset.
- Asianomainen peruskarttalehden kopio, jolle kohde on merkitty.

Lisäyksenä varsinaiseen inventointikertomukseen on numeroille 109 - 168 kerätty O.A.F. Mustosen kertomuksesta tiedot paikoista, joilla saattaa olla esihistoriallisia tai historiallisia muinaisjäännöksiä, mutta joita ei myöhemmin ole tarkastettu. Suurin osa niistä on voitu sijoittaa peruskartoille, mutta muuten tiedot niistä ovat täysin tarkistamattomia. Tulevia inventointimatkoja silmälläpitäen ne on hyvä liittää mukaan.

Kertomukseen (kertomuksiin) liittyy vielä yleiskartta Sotkamon muinaislöydöistä sekä hakemistoja ja luetteloja.

Helsingissä 1.2.1982

Matti Huurre

Eeva-Liisa Nieminen

L ä h t e i t ä

Käsikirjoituksia museoviraston esihistorian toimiston arkistossa:

Leppäaho, Jorma, Tarkastusmatka Sotkamossa kesällä 1953.

" " Tutkimukset Sotkamossa Kiimasjärven Jänöniemessä 12.6.1954.

Linkola, Martti, Inventointikertomus Sotkamon muinaislöydöistä I-II. 1957 - 1958.

Mustonen, O.A.F., Kajaanin kihlakunta. Tietoja seudun muinaisuudesta. 1892.

Sarvas, Anja, Sotkamo Ala-Sotkamo Täperä. Kiviraunioiden tarkastus elokuussa
1970.

Painettuja lähteitä:

Bomansson K.A., Finska Presterskapets berättelser om Monumenter och
Antiquiteter i Finland 1667 - 1674. Suomi 1858.

Koski, Mauno, Itämerensuomalaisten kielten hiisi-sanue I. Turun yliopiston
julkaisuja C:5. Turku 1967.

Sarajas, A. Suomen kansanrunouden tuntemus 1500 - 1700-lukujen kirjalli-
suudessa. Porvoo 1956.

Sotkamo, Vuokatin vaarojen pitäjä. Helsinki 1964.

Suomenmaa IX:1. Porvoo 1929.

KOHDEHAKEMISTO

Inv. nro	Paikka	Laatu	Suojelukohte nro
1.	Kiviniemi	kivik. as. p.	12
2.	Varislahti	kivik. as. p.	24
3.	Räätäkangas (Varislahti 2)	kivik. as. p.	23
4.	Kiuluniemi	esihist. as. p.	22
5.	Välikangas	kivik. as. p.	28
6.	Ojamaa	kivik. as. p.	8
7.	Rajala	kivik. as. p. ?	15
8.	Ahtola	kivik. as. p.	9
9.	Kortela	kivik. irtol.	-
10.	Sorsalahti	hiilialue	-
11.	Hannila	kivik. irtol.	-
12.	Huovila	kivik. irtol.	-
13.	Rajala	kivik. irtol.	-
14.	Hiukanmaja	kivik. irtol.	-
15.	Välikoski	kivik. irtol.	-
16.	Ammonsaari	kivik. irtol.	-
17.	Vanhapaikka	kivik. irtol.	-
18.	Kuninkaanniemi	kivik. irtol.	-
19.	Pukkila	kivik. irtol.	-
20.	Hirvensalmi	kivik. irtol.	-
21.	Kiikarusniemi (Kiikarinniemi)	esihist. as. p.	10
22.	Saijanlahti	kivik. irtol.	-
23.	"Sotkamo"	kivik. irtol.	-
24.	Kiuluniemi	rautak. koru	22
25.	Anttila	rautak. irtol.	-
26.	Kekkolanniemi	rautak. irtol.	-
27.	Lappasaari	"lappalaiskalmisto"	29
28.	Salmenniemi	hautapaikka ?	-
29.	Kuikkasaari	aarre ja "lappalaiskalmisto"	26

30.	Sorsalahti (Välrikangas)	hautapaikka ?	-
31.	Jänöniemi	röykkiöitä	30
32.	Pöllövaara	kuoppa	-
33.	Kylänpää	röykkiöitä	14
34.	Hakkaraistörmä	röykkiö	13
35.	Hiekkala	kivik. as. p.	3
36.	Purola	kivik. as. p.	2
37.	Salmela	kivik. as. p.	11
38.	Puukkoniemi (Kurkikangas 1)	kivik. as. p.	19
39.	Talvilahti (Kurkikangas 2)	kivik. as. p.	20
40.	Mullukka	kivik. as. p.	21
41.	Hetelahti	kivik. as. p.	25
42.	Kuikkalahti	kivik. as. p.	27
43.	Pienilehto	kivik. irtol. ?	-
44.	Niemelä	kivik. irtol.	-
45.	Soinila	kivik. irtol.	-
46.	Heiskala	kivik. as. p. ?	-
47.	Räätäniemi	kivik. irtol.	-
48.	Erola	kivik. irtol.	-
49.	Niittysuo	kivik. ? irtol.	-
50.	Komula	kivik. irtol.	-
51.	Kontinjoki	kivik. irtol.	-
52.	Sopala	kivik. irtol.	-
53.	Sapso	kivik. irtol.	-
54.	Tipasoja	kivik. irtol.	-
55.	Tipasoja	kivik. irtol.	-
56.	Kitunen	kivik. irtol.	-
57.	Naapurinvaara	kivik. irtol.	-
58.	Niskala	kivik. irtol.	-
59.	Rytkönen	kivik. irtol.	-
60.	Juoteela (Juhteila)	rautak. irtol.	-
61.	Naapurinvaara	rautak. irtol.	-
62.	Kaitainsalmi	rautak. irtol.	-

63.	Palolahti	kuoppia	-
64.	Kemilä	hiilialue	-
65.	Kilpelän Pihjalat	uhripuita	17
66.	Täperä	röykkiöitä	16
67.	Hiidenportti	tarupaikka	18
68.	Pohjakoski	leiripaikka ?	-
69.	Vihtamonlampi	kivik. irtol.	-
70.	Lahdenlouhi E	kivik. irtol.	-
71.	Lahdenlouhi W	kivik. irtol.	-
72.	Kaarreniemi	kivik. as. p.	5
73.	Pajuniemi	kivik. as. p.	4
74.	Kannas	kivik. as. p.	1
75.	Harjanne	kivik. as. p.	6
76.	Tikkalanniemi	kivik. as. p.	7
77.	Kuninkaanlahti	kivik. as. p.	31
78.	Saijanniemi (Pajusalmi S)	kivik. as. p.	32
79.	Saijansaari	kivik. as. p.	33
80.	Härkösuu	kivik. as. p.	34
81.	Koljosensalmi	kivik. as. p.	35
82.	Kotaniemi	kivik. as. p.	36
83.	Majaniemi	kivik. as. p. ?	37
84.	Kurkikangas	pyyntikuoppia	38
85.	Sammakkolahti	kivik. as. p. ?	39
86.	Heinosenniemi	kivik. as. p. ?	40
87.	Heinonen	kivik. as. p.	41
88.	Kämäräisenniemi	kivik. as. p. ?	-
89.	Kuolasalmi	kivik. as. p.	42
90.	Raamattuopisto	kivik. as. p. ?	43
91.	Hiekkaniemi VR	kivik. as. p.	44
92.	Hiekkaniemi 2	kivik. as. p. ?	45
93.	Hokkila	uhrikivi ?	46
94.	Pohjalahti	kivik. irtol.	-
95.	Mujehoulu	venelöytö	-

96.	Jaakkola	kivik. as. p.	47
97.	Huotari	kivik. as. p. ?	48
98.	Koivuniemi	kivik. irtol.	-
99.	Salonsaari	kivik. irtol.	-
100.	Hetilä	kivik. irtol.	-
101.	Urheiluopisto	kivik. irtol.	-
102.	Rimpilänniemi	pyyntikuoppia	49
103.	Kamari	kivik. as. p. ?	50
104.	Sinilampi	liesipaikka ?	-
105.	Ontojoki	kivik. irtol.	-
106.	lp ?	kivik. irtol.	-
107.	lp ?	kivik. irtol.	-
108.	lp ?	kivik. irtol.	-
109.	Pärnälä	lappalaisasuinpaikka ?	-
110.	Susikaarre	aarrepaikka	-
111.	Lappalaisten autio	lapinraunioita	-
112.	Ollikaisenniemi	lapinraunioita	-
113.	Salminen	hautapaikka ?	-
114.	Kiukaanniitty	lapinraunio	-
115.	Talvivaara	lapinraunio	-
116.	Hiidenkattila	tarupaikka	-
117.	Pääsaari	tarupaikka	-
118.	Isosaari	hautapaikka ?	-
119.	Piilimäki	lapinraunio	-
120.	Kirkkonen	hautapaikka ?	-
121.	Kaikkola	lapinraunio	-
122.	Pernunmäki	kiviraunioita	-
123.	Tuhkaranta	kiviraunioita	-
124.	Muuraussaari	hautapaikka ?	-
125.	Neuvola	uhripuu	-
126.	Konapanlampi	"lappalaisten laiturii"	-
127.	Pullukanniemi	kiviraunioita	-
128.	Jäätiönniemi	kiviraunioita	-

129.	Saidanlahti	kiviraunio	-
130.	Hautalehto	rautak. löytö ?	-
131.	Naapurinvaara W	"lappalaisten asuntoja"	-
132.	Vihtamonjärvi	kiviraunio	-
133.	Saunasaari	pakopirtin paikka	-
134.	Huutilahti	pakopirtin paikka	-
135.	Kalmoniemi	hautoja ?	-
136.	Karkukoski	pakopirtin paikka	-
137.	Honkalampi	lapinhautoja	-
138.	Aholampi	lapinhautoja	-
139.	Pohjaslahti	rautaesineitä	-
140.	Mustola	pakopirtin paikka	-
141.	Pirttiaho	pakopirtin paikka	-
142.	Välijoki	kiviraunioita	-
143.	Kirveskaarre	lapinhautoja	-
144.	Kangasaho	lapinhauta	-
145.	Nurmi lahti	lapinhautoja	-
146.	Kylkeissuo	tarupaikka	-
147.	Palovaara	rautaesine	-
148.	Pihlajamäki	aarrepaikka	-
149.	Mustaniemi	kivik. irtol. ?	-
150.	Iso-Pölly	merkkitulipaikka	-
151.	Hiidenlinna	tarupaikka	-
152.	Linnakallio	tarupaikka	-
153.	Jättiläiskivi	tarupaikka	-
154.	Konapanlahti	tarupaikka ?	-
155.	Sotkamojärvi	tarupaikka ?	-
156.	Ukonniemi	tarupaikka ?	-
157.	Sormikivenniemi	tarupaikka	-
158.	Kärnä lä	kuoppia ?	-
159.	Hiidenrasi	kuoppia	-
160.	Nieminen	kuoppia	-
161.	Palaste	kiuaspaikka	-

162.	Metelinmäki	tarupaikka	-
163.	Lakkiniemi	rautaesine	-
164.	Leihuvaara	kiviraunioita ?	-
165.	Pisteri	kiuaspaikka	-
166.	Ontojoki	tarupaikka	-
167.	Haapakylä	metalliesineitä	-
168.	Riekkilä	hautapaikka ?	-

KOHDEHAKEMISTO LAADUN MUKAAN

(Suluissa olevat numerot viittaavat suojelukohdeluetteloon)

KivikausiAsuinpaikat

1 (12), 2 (24), 3 (23), 4 (22), 5 (28), 6 (8), 7 (15), 8 (9), 21 (10), 35 (3),
36 (2), 37 (11), 38 (19), 39 (20), 40 (21), 41 (25), 42 (27), 72 (5), 73 (4),
74 (1), 75 (6), 76 (7), 77 (31), 78 (32), 79 (33), 80 (34), 81 (35), 82 (36),
83 (37), 85 (39), 86 (40), 87 (41), 88, 89 (42), 90 (43), 91 (44), 92 (45),
96 (47), 97 (48), 103 (50)

Irtolöydöt

9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 43, 44, 45, 47, 48, 49,
50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 69, 70, 71, 94, 98, 99, 100,
101, 105, 106, 107, 108, 149

RautakausiIrtolöydöt

25, 26, 60, 61, 62, 76?, 130?

Ajaltaan epämääräiset kohteetLapinrauniot ym. kiviröykkiöt

31 (30), 33 (14), 34 (13), 66 (16), 98, 111, 112, 114, 115, 119, 121, 122,
123, 127, 128, 129, 132, 136, 142, 161-164, 165.

Hautapaikat

27 (29), 28, 29 (26), 30, 113, 118, 120, 124, 135, 168

Pyhät puut ym. uhripaikat

65 (17), 67, 93 uhrikivi ? (46), 125

Pyyntikuoppia

84 (38), 102 (49)

Lappalaisten asuinpaikkoja, pakopirttejä jne.

68, 104, 109, 131, 133, 134, 136, 140, 141, 161, 164

Hiilialueita

10, 64, 104

Lapinhautoja ym. kuoppia

5, 32, 63, 137, 138, 143, 144, 145, 159, 160

Aarrepaikkoja

18, 29, 30, 85, 95, 110, 124, 148

Tarupaikkoja

18, 67 (18), 116, 117, 124, 146, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 162, 166

"Jättiläisen kiviä"

153, 154, 155, 156, 157

"Lappalaisten laituri"

126

Merkinantopaikka

150

Metalliesinelöytöjä

121, 139, 147, 163, 167

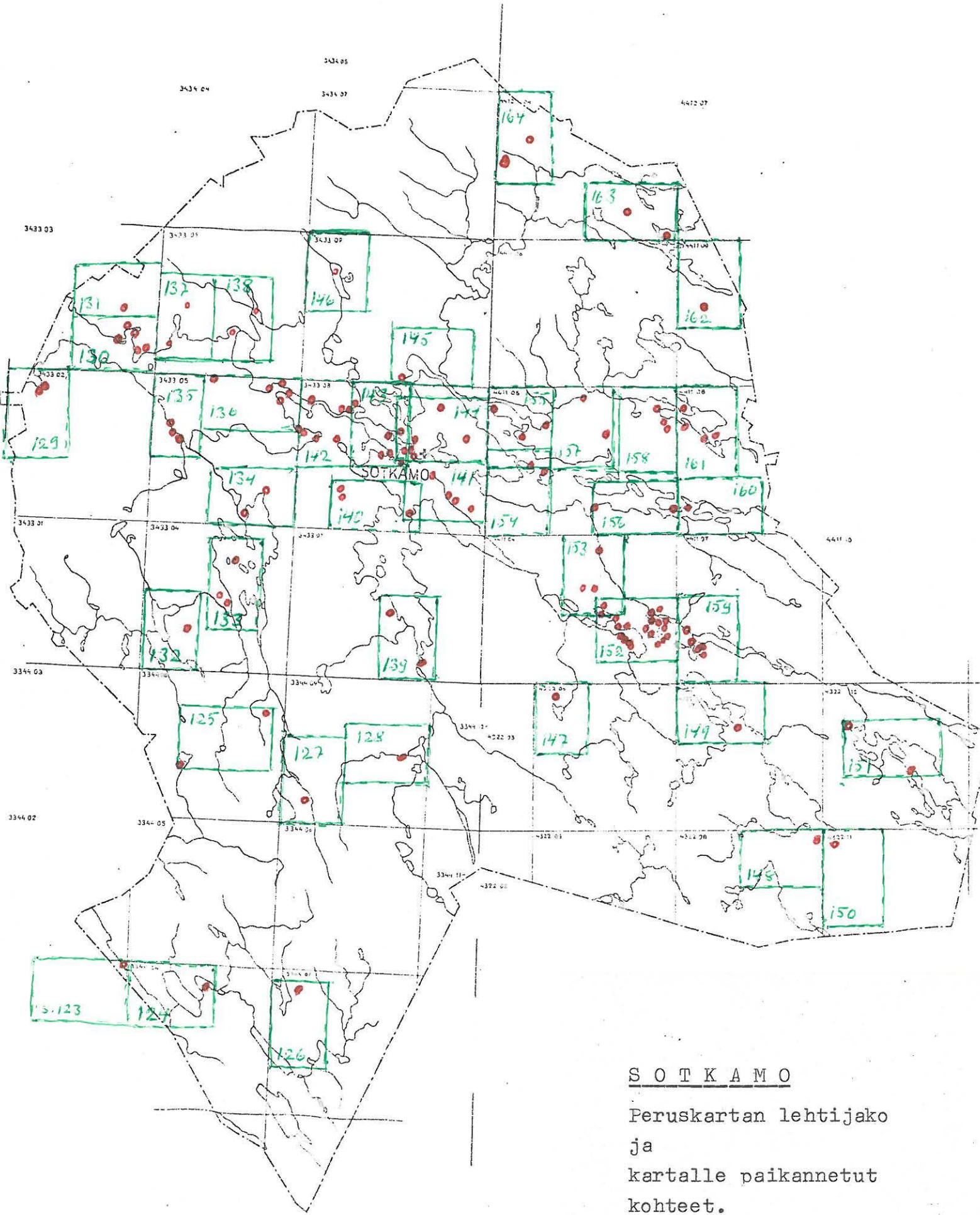
Venelöytö

95

Kohteiden jakautuminen karttalehdittäin

peruskartta	karttaote sivu	inv. nrot
3343 06 KOTJONJÄRVI	-	109 ?
3343 09 TIILIKKA	-	-
3344 01 KILTUANJÄRVI	123	110
3344 02 LAAKAJÄRVI	-	111 ?, 117 ?, 118 ?
3344 03 LAHNASJÄRVI	-	-
3344 04 SUURI PETÄINEN	124	111 ?, 112
3344 05 KALMOMÄKI	-	113 ?
3344 06 TALVIVAARA	125	43, 114, 115
3344 07 HIIDENVAARA	126	116
3344 08 HEITTO	-	-
3344 09 LAPPAVAARA	127	119
	128	66
3344 10 + 4322 01 TAPPOJOKI	-	-
3344 11 + 4322 02 MAANSELKÄ	-	-
3344 12 + 4322 12 SAVIAHO	-	-
3433 01 LOSONVAARA	-	-
3433 02 KORHOLANMÄKI	129	51, 70, 71
3433 03 REHJA	130	48, 56, 74, 102-104
	131	49, 164 ?
3433 04 JORMASJÄRVI	132	152
	133	120-123
3433 05 NUASJÄRVI	134	94, 125
	135	35, 36, 73
	136	60, 72, 75, 95, 124, 158 ?
3433 06 POHJAVAARA	137	25, 26
	138	126, 154
3433 07 JUURIKKALAHTI	139	12, 68
3433 08 SOTKAMO	140	7, 13, 19 ?, 89
	141	1, 17, 22, 32-34, 52 ?, 89, 129 ?
	142	6, 76, 90-93, 101, 128 ?, 150, 165, 167 ?
	143	8, 14, 16, 20, 21, 69, 100, 130

	144	16, 21, 37, 44, 45, 50, 96, 100
3433 09 NAAPURINVAARA	145	11
	146	132
3434 04 KONTIOMÄKI	-	162 ?
3434 07 LOSO	-	162 ?
3434 08 LEVÄMÄKI	-	-
4322 05 RUMO	-	-
4322 06 LONTTA	147	65
4322 08 NIEMISUO	148	67 b
4322 09 NIMISENKANGAS	149	85
4322 11 PORTINSALO	150	67
4322 12 ISO TIPASJÄRVI	151	133, 146
4324 03 VEPSÄNJÄRVI	-	-
4411 04 TIPASOJA	152	2-4, 9, 24, 28, 29, 38-42, 46, 47, 54, 55, 63, 81-88
	153	27, 86, 87, 159, 168 ?
4411 05 SOIDINVAARA	154	78, 79
	155	18, 77, 78, 99
	156	31, 135 ? 157
	157	136 ?, 140
	158	137-139
4411 06 MATIKANJÄRVI	-	141 ?
4411 07 HERTTUAJÄRVI	159	5, 10, 15, 30, 80, 142
4411 08 ONTOJOKI	160	98, 105 ?, 166 ?
	161	97, 144-146
4411 09 HÄIKIÖVAARA	162	147
4412 04 SIPINEN	163	149, 163
	164	148, 151

S O T K A M O

Peruskartan lehtijako
ja
kartalle paikannetut
kohteet.

Liitekarttojen alueet ja
numerot vihreällä.

s. 18 - 37

(suojelukohteluettelo

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet

Luettelo 1981. Lisäykset 1984.

1. Kannas

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 74.

Nuasjärvi Rimpilänniemi, Kannas 8:19

3433 03 REHJA

$x = 7122\ 84, y = 548\ 66, z = 140$

Sotkamon kirkosta n. 22 km länsiluoteeseen, Nuasjärven ja Rehjan väli-
seen Rimpilänsalmeen pistävän Rimpilänniemen länsikainalossa, Ison ja
Pienen Kitusen välillä olevassa saarennossa. Löydöt pellostä talon
kaakkoispuolelta.

Löydöt: KM 18838:1-3 kvartsia

Tark. 1972 A. Erä-Esko

2. Purola

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 36.

Korholanmäki Telkkälä, Purola 20:27

3433 05 NUASJÄRVI

$x = 7116\ 42, y = 551\ 50, z = 137,5$

Kirkosta n. 17 km länteen, Nuasjärven etelärannalta, Jormasjoen suulta
n. 2 km luoteeseen. Metsärantaa, löydöt vesirajasta.

Löydöt: KM 14485:1-7 kvartsia, kirveen teelmä

Tark. 1981 Huurre/Nieminen

3. Hiekkala

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Inventointi nro 35.

Korholanmäki Telkkälä, Hiekkala

3433 05 NUASJÄRVI

$x = 7115\ 92, y = 551\ 82, z = n. 137,5$

3. Kirkosta vajaat 17 km länteen, Nuasjärven etelärannalla, Jormasjoen suulta n. 1,5 km luoteeseen. Löydöt talon kohdalta vesirajasta.
Löydöt: KM 14484:1-2 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
4. Pajuniemi
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 73.
Jormaskylä Telkkälä, Pajuniemi 9:13
3433 05 NUASJÄRVI
 $x = 7115\ 44$, $y = 552\ 22$, $z = n. 135,5$
Kirkosta n. 16,6 km länteen, Nuasjärven etelärannalla, Jormasjoen ja Lahnasjoen suiden länsipuolella. Löydöt rantapelloilta.
Löydöt: KM 18840 kirves, 18841:1-4 kvartsia.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
5. Kaarreniemi
Kivikautinen asuinpaikka. III.
Inventointi nro 72.
Nuasjärvi Kaarreniemi, Hyrkäs 36:15
3433 05 NUASJÄRVI
 $x = 7118\ 67$, $y = 558\ 73$, $z = 137,5$
Kirkosta n. 10 km länsiluoteeseen, Nuasjärven itäpäässä olevan Kaarreniemen länsirannalla. Löydöt korkean sortuneen törmän juurelta; paikka lienee kokonaan tuhoutunut.
Löydöt: KM 18839 reikäkivi (kvartsia, ei talletettu)
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
6. Harjanne
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 75.
Nuasjärvi Rannankylä, Harjanne 36:15
3433 05 NUASJÄRVI
 $x = 7119\ 76$, $y = 558\ 66$, $z = n. 140$

6. Kirkosta n. 11 km länsiluoteeseen, Nuasjärveä Tenettiin yhdistävän Mujehoulun suun pohjoispuolella. Löydöt pellolta.
Löydöt: KM 18842:1-3 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
7. Tikkalanniemi
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 76.
Nuasjärvi, Tikkalanniemi 31:20
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7118\ 50$, $y = 560\ 94$, $z = 140-142,5$
Kirkosta n. 9 km länsiluoteeseen, Tikkalansalmen sillasta länteen olevan niemen kärjessä. Löydöt pellolta, rantaa ruopattu.
Löydöt: KM 18848:1-4, 21182:1-4 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
8. Ojamaa
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 6.
Nuasjärvi, Hokkila 58:7
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7118\ 00$, $y = 563\ 50$, $z = n. 137,5$
Kirkosta n. 6 km länsiluoteeseen, Tenetin niskan pohjoispuolella Kantoniemessä. Alavaa peltoa, löydöt vesirajasta.
Löydöt: KM 14305 tasataltta, 18843:1-3, 21183 kvartsia.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen.
9. Ahtola
Kivikautinen asuinpaikka? II.
Inventointi nro 8.
Alasotkamo Kirkonkylä Hirviniemi, Ahtola 6:34
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7115\ 26$, $y = 566\ 44$, $z = n. 137,5$

9. Kirkosta n. 2,5 km länteen, Pirttijärven ja Ison Sapsojärven välillä olevan Hirviniemen etelärannalla. Alueelle on ajettu lisämaata ja se on ehkä lähes kokonaan tuhoutunut.
Löydöt: KM 11334 ristinuija, 11449:2 kirves
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
10. Kiikarusniemi
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 21.
Nuasjärvi Kiikarusniemi, Haaponiemi 45:18
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7116\ 71$, $y = 567\ 12$, $z = 137,5 - 140$
Kirkosta n. 2 km luoteeseen, Pirttijärven ja Kaitainjärven välisen Kiikarusniemen kaakkoisimmassa kärjessä. Löydöt vesirajasta ja niemen tasanteelta.
Löydöt: KM 18849 kvartssia, 21173:1-5 asbestikeramiikkaa, piitä, kvartssia.
11. Salmela
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 37.
Ylisotkamo Kirkonkylä, Salmela 39:328
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7115\ 90$, $y = 568\ 06$, $z = n. 137,5$
Kirkosta n. 700 m luoteeseen, Sotkamojärven ja Pirttijärven välisen salmen suun pohjoispuolella olevassa niemessä. Löydöt rantavedestä.
Löydöt: Oulun M. 40 ja 141 kourutaltat, KM 14486:1-2 kvartssia.
Tark. 1980 Huurre
12. Kiviniemi
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 1.
Ylisotkamo Kirkonkylä, Kiviniemi 1:270, Harjuranta 1:445
3433 08 SOTKAMO

10. K i i k a r u s n i e m i

Kivi- ja pronssikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 21.

Nuasjärvi Kiikarusniemi, Haaponiemi 45:13

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 71, y = 567 12, z = 137,5 - 140

Kirkosta n. 2 km luoteeseen, Pirttijärven ja Kaitainjärven välisen Kiikarusniemen kaakkoisimmassa kärjessä. Löydöt vesirajasta ja niemen tasanteelta.

Kaivaus 1982 ja 1983 Nieminen

Löydöt: KM 18849 kvartssia, 21173:1-5 asbestikeramiikkaa, piitä, kvartssia, KM 21482:1-215 Sär 1, Ka II:1 keramiikkaa, piitä, kvartssia, KM 22198:1-568 Sär 1, 2, Ka II:1 keramiikkaa, kivilajiesineitä, piitä, kvartssia.

Tark. 1972 A. Erä-Esko, 1981 Huurre/Nieminen

Lisäykset 12.3.1984

12. $x = 7113\ 88$, $y = 569\ 70$, $z = n. 137,5$
 Kirkosta n. 2 km kaakkoon, Ison Sapsojärven pohjoisrannalla. Löydöt niemen kärjestä vesirajasta sekä siitä n. 200 m kaakkoon olevalta karikolta. Alue normaalisti veden alla ja mahdollisesti tuhoutunut lähes kokonaan.
 Löydöt: KM 13626:1-9 kourutaltoa, kvartsia ym., 14140:1-3, 14303, 14308:1-3 kvartsia ym.
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
13. Hakkaraistörmä
 Kiven ja maan sekainen kumpu. II.
 Inventointi nro 34.
 Ylisotkamo Sapsonranta, Törmäpäsky 12:31
 3433 08 SOTKAMO
 $x = 7112\ 68$, $y = 570\ 46$, $z = 140-145$
 Kirkosta n. 3,5 m kaakkoon Sapsojärven Kumpusalmen itärannalla, korkean rantatörmän päällä huvilatontilla, törmän juurella olevasta saunasta pohjoiseen. Maan ja kiven sekainen maatonut kumpu, ϕ n. 3 m. Osaksi sortunut törmän vieressä.
 Löydöt: KM 21172:1-3 hioin, palanutta savea ja luuta
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
14. Kylänpää
 Kiven ja maan sekaisia kumpuja. II.
 Inventointi nro 33.
 Ylisotkamo Sapsonranta, a, c) Kylänpää 12:57, b) Merilä 12:6
 3433 08 SOTKAMO
 a) $x = 7112\ 32$, $y = 571\ 06$, $z = 145-147,5$
 b) $x = 7112\ 28$, $y = 571\ 08$, $z = n. 145$
 Kirkosta n. 4 km kaakkoon, Sapsojärven Kumpusalmen itäpuolella, n. n. 200 m rannasta, pellon ja metsän rajoilla. a) Ladon pohjoispuolella, ϕ 2,5 m matala kumpare metsikössä. b) Ladosta kaakkoon pellon reunassa

- hajotettu kumpu, kiviä näkyvissä. c) Ed. itään metsässä tervahaudan luona hajotettu kumpu.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
15. Rajala
Kivikautinen asuinpaikka? II.
Inventointi nro 7.
Alasotkamo. Rajala 7:3
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7112$ 25, $y = 563$ 17, $z = 155$ -160
Kirkosta n. 6,3 km lounaaseen. Nurmeksen maantien länsipuolella.
Löytö pellosta, missä on havaittu myös mahdollinen tulenpitopaikka.
Löydöt: KM 12229:2 hioin
Tark. 1957 Linkola
16. Täperä
Kiviröykkiö. II.
Inventointi nro 66.
Alasotkamo, Täperä 97
3344 09 LAPPAVAARA
 $x = 7094$ 55, $y = 567$ 50, $z = n.$ 167,5
Kirkosta n. 21 km etelälounaaseen, 1,2 km Lappajärvestä ja n. 100 m Nurmeksen-Sotkamon maantiestä länteen, metsässä lähellä pellon reunaa.
Matala nelikulmainen kiviröykkiö, \varnothing n. 3 m. Toinen samanlainen purettu.
Aika ja tarkoitus epäselvät.
Tark. 1970 A. Sarvas.
17. Kilpelän pihjalat
Uhripaikka. I.
Inventointi nro 65.
Tipasoja Suonenvaara, Ylitalo 6:18
4322 06 LONTTA

$x = 7099\ 88$, $y = 431\ 08$, $z = 225-230$

Kirkosta n. 18,2 km kaakkoon, Suonenvaaran laella Ylitalon luona. Paikalla on ollut kolme koivua ja pyhinä pidettyjä pihlajia, joiden juurelle on uhrattu maitoa ym. karjaonnan takia. Vanhat pyhät puut ovat kuolleet, mutta niiden kannoista kasvaa yhä pihlajia.

Peruskartalla (1976) merkki = huomattava puu.

Tark. 1958 Linkola

18. Hiidenportti

Taru- ja kokoontumispaikka. II.

Inventointi nro 67.

Tipasoja, Portinsalon aarnialue

4322 11 PORTINSALO

ruudut 88/51-52

Kirkosta n. 40 km kaakkoon, aarnialueella. Kalliorotkoja, joista ei varsinaisia muinaisjäänöksiä tunneta, mutta joihin liittyy tarinoita. Alueelle on kokoonnuttu mm. viettämään juhannusta. Ei tarkastettu.

19. Puukkoniemi (Kurkikangas I)

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 38.

Tipasoja Honkajärvi, Suonenvaara 7:10

4411 04 TIPASOJA

$x = 7102\ 44$, $y = 437\ 02$, $z = n. 153,5-155$

Kirkosta n. 20 km kaakkoon, Honkajärven länsirannalla. Löydöt niemen kärjestä hiekkaisesta rantatörmästä sekä vesirajasta n. 300 m matkalta siitä luoteeseen.

Löydöt: KM 14487:1-8 kirves, kvartssia, 21176:1-5 asbestikeramiikan siru, hioin, palanutta luuta, kvartssia

Tark. 1981 Huurre/Nieminen

20. Talvilahti (Kurkikangas II)
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 39.
Tipasoja Honkajärvi, Maunusjoen palsta 128, 30:10
4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 74$, $y = 436\ 44$, $z = n. 153,5$
Kirkosta n. 19 km kaakkoon Honkajärven länsiosassa olevan Talvilahden rannassa. Hiekkakangasta, löydöt vesirajasta.
Löydöt: KM 14488:1-2 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
21. Mullukka
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 40.
Tipasoja Honkajärvi, Tienhaara 28:3, Nipran palsta 128, 11:11
4411 04 TIPASOJA
länsipää: $x = 7103\ 28$, $y = 436\ 34$, $z = 153,5 - 155$
itäpää: $x = 7103\ 36$, $y = 436\ 66$, $z = 153,5 - 155$
Kirkosta n. 18,5 km kaakkoon, Honkajärven koillisrannalla Koljosensalmen niskalla olevasta niemestä ja siitä itään n. 400 m matkalla.
Maasto korkeaa mäntykangasta, löydöt vesirajasta.
Löydöt: KM 14489:1-6 kvartsia, liusketta, palanutta luuta, 22255 palanutta luuta.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen Lisäys 12.3.1984.
22. Kiuluniemi
Esihistoriallinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 4.
Tipasoja Räätäjärvi, Salmenniemi 10:32
4411 04 TIPASOJA
 $x = 7104\ 02$, $y = 438\ 32$, $z = n. 157$
Kirkosta n. 19,5 km kaakkoon, Räätäjärven länsirannassa olevasta Kiuluniemestä. Hiekkaista mäntykangasta, jossa pari tervahautaa.

Löydöt vesirajasta ja rantatörmästä.

Löydöt: KM 1999:3 rautakautinen pronssikoru, 14301:1-7 kvartssia,
21186:1-2 kvartssia, palanutta luuta

Tark. 1981 Huurre/Nieminen

23. Räätäkangas (Varislahti II)

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 3.

Tipasoja Räätäjärvi, Salmenniemi 10:32

4411 04 TIPASOJA

$x = 7103\ 20$, $y = 438\ 04$, $z = n. 157$

Kirkosta n. 20 km kaakkoon, Räätäjärven Varislahden länsirannalla,
Räätäjärven ja Honkajärven välillä olevan Räätäkankaan reunassa.

Korkeahkoa mäntykangasta, hiekanottoa paikkaa. Löydöt törmän päältä
ja vesirajasta.

Löydöt: KM 14300:1-8 kvartssia, 20936:1-3 taltta, reikäseen kpl,

kvartssia, 21185:1-3 kvartssia, 22254:1-7 keramiikkaa, kvartssia,
asbestia, palanutta luuta.

Tark. 1981 Huurre/Nieminen

Lisäys 12.3.1984.

24. Varislahti

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointi nro 2.

Tipasoja Räätäjärvi, Salmenniemi 10:32

4411 04 TIPASOJA

$x = 7102\ 88$, $y = 438\ 40$, $z = n. 157$

Kirkosta runsaat 20 km kaakkoon, Räätäjärven Varislahden etelärannalla.
Korkeatörmäistä mäntykangasta, löydöt vesirajasta lähinnä alueella olevan
kesämökin vaiheilta.

Löydöt: KM 14297 aseiden teelmä, 14298 reikäkivi, 14299:1-16 kvartssia
esineiden paloja ym. 14494 kiviesineiden kpl

Tark. 1981 Huurre/Nieminen

25. Hetelahti
 Kivikautinen asuinpaikka. III.
 Inventointi nro 41.
 Tipasoja Rääätäjärvi, Heteranta 10:34
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 52$, $y = 438\ 88$, $z = n. 157$
 Kirkosta n. 21 km kaakkoon, Rääätäjärven eteläosassa Hetelahden kaakkoisrannalla olevan kesämökin kohdalla. Löydöt rantavedestä, paikka lienee kokonaan tuhoutunut.
 Löydöt: KM 14490:1-4, 21192 kvartsia
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
26. Kuikkasaari
 Hautapaikka. Aarrepaikka. II.
 Inventointi nro 29.
 Tipasoja Rääätäjärvi, Rääätäniemi 10:34
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 79$, $y = 439\ 12$, $z = 160$
 Kirkosta n. 21 km kaakkoon. Rääätäjärven Kuikkalahden pohjukassa. Pieni ja korkea, matalan kannaksen mantereeseen yhdistämä saarento. Näkyvissä ainakin kolme hautamaista painaumaa, koko n. $1 \times 1,5-2$ m, joita osittain kaiveltu. Mahdollisesti kesäkalmisto. Paikalla on kerrottu olevan aarrekin.
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
27. Kuikkalahti
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Inventointi nro 42.
 Tipasoja Rääätäjärvi, Heiskala 1:24
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 86$, $y = 439\ 34$, $z = n. 157$
 Kirkosta n. 21 km kaakkoon, Rääätäjärven Kuikkalahden kaakkoisrannalla. Hiekkaista mäntykangasta, löydöt vesirajasta.

27. Löydöt: KM 14491:1-2 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
28. Välikangas
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 5.
Tipasoja Herttuankylä, Hahtola 13:10
4411 07 HERTTUAJÄRVI
 $x = 7102\ 44$, $y = 441\ 18$, $z = n. 165$
Kirkosta n. 22,5 km kaakkoon, Ison Valkeisen järven pohjoisrannalla, hiekkaisella pellolla talosta etelään ja lounaaseen.
Löydöt: KM 10589:1-4 kourutaltoja, kirves, 14302:1-2 kirves, kvartsia, 21175:1-5 kvartsia, palanutta luuta.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
29. Lappasaari
Lappalaiskalmisto ? II.
Inventointi nro 27.
Tipasoja Heikkilänkylä, Hakkarala 28:5
4411 04 TIPASOJA
 $x = 7108\ 10$, $y = 434\ 70$, $z = 138-140$
Kirkosta n. 14 km kaakkoon, Tipasjoessa, sillasta n. 1 km etelään olevassa pienessä Lappasaarella. Ainakin 5 hautamaista kuoppaa, pituus 1,5-2 m. Perimätiedon mukaan lappalaisten hautoja.
Tark. 1957 Linkola
30. Jänöniemi
Kiviröykkiöitä. II.
Inventointi nro 31.
Sumsa, RN:o 5:14
4411 05 SOIDINVAARA
 $x = 7111\ 54$, $y = 439\ 97$, $z = 140-142,5$
Kirkosta n. 16,5 km itäkaakkoon, Ison Kiimasen itäpäässä olevan

30. Nälkäsalmen pohjoisrannalla olevassa Ruokoniemessä. Maasto mäntykangas-
ta, ollut puutavaran säilytyspaikkana. Alueella ollut 5 matalaa kivi-
röykkiötä, joista enää kaksi havaittavissa. Mahdollisesti hautoja.
Kaivaus 1954 Leppäaho
Löydöt: KM 9370 pronssirengas
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
31. Kuninkaanlahti
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 77.
Ylisotkamo Soidinvaara, Leppälahti 53:5
4411 05 SOIDINVAARA
 $x = 7117\ 36, y = 430\ 46, z = 138-145$
Kirkosta n. 8 km itäkoilliseen, Pienen Kiimasan Kuninkaanlahden
itärannalta. Löydöt vesirajasta sekä rantapellosta.
Löydöt: KM 18844 kvartssia, 21194:1-4 hioin, kvartssia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
32. Saijanniemi (Pajuniemi)
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 78.
Ylisotkamo Juholankylä, RN:o 2:26 (2:25 ?)
4411 05 SOIDINVAARA
Kirkosta n. 7 km itään, Ison ja Pienen Kiimasan välisen Pajusalmen
eteläpuolella olevan Saijanniemen rannassa. Löydöt rantakivikosta.
Löydöt: KM 18845:1-4 kvartssia
Tark. 1972 A. Erä-Esko
33. Saijansaari
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 79.
Ylisotkamo Iso Kiimänen, Saijanlahti 2:20
4411 05 SOIDINVAARA

33. $x = 7114\ 26$, $y = 430\ 72$, $z = n. 138$
 Kirkosta n. 8 km itäkaakkoon, Isossa Kiimasessa Pajusalmen suussa olevan Saijansaaren länsirannalla. Löydöt rantavedestä.
 Löydöt: KM 18846 kvartsia
 Tark. 1972 A. Erä-Esko
34. Härkösuu
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Inventointi nro 80.
 Tipasoja Herttuankylä, Hahtola 13:10
 4411 07 HERTTUAJÄRVI
 $x = 7102\ 02$, $y = 441\ 66$, $z = 162,5-165$
 Kirkosta n. 23 km kaakkoon, Ison Valkeisen koillisrannalla, järven ja Härkösuon välisellä kannaksella. Hiekkaista mäntykangasta, löydöt metsätieltä ja sen varresta.
 Löydöt: KM 21174:1-2 kvartsia, palanutta luuta
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
35. Koljosensalmi
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Inventointi nro 81.
 Tipasoja Honkajärvi, Maunusjoen palsta 128, RN:o 30:10
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7103\ 17$, $y = 436\ 38$, $z = n. 155$
 Kirkosta n. 18 km kaakkoon Honkajärven luoteisrannalla, Honkajärven ja Syväjärven välillä olevan Koljosensalmen suun eteläpuolella.
 Paljaaksi hakattua hiekkakangasta, istutettu mäntyä. Löydöt rantatörmästä.
 Löydöt: KM 21177:1-2 kvartsia, palanutta luuta
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
36. Kotaniemi
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Inventointi nro 82.

36. Tipasoja Rääätäjärvi, RN:o 11:11
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7104\ 38, y = 438\ 32, z = 160$
 Kirkosta n. 18 km kaakkoon, Rääätäjärven koillisrannalla, Tipasjoen niskalla olevan Kotaniemen kärjessä. Hiekkaista mäntykangasta.
 Löydöt: KM 21184:1-4 piitä, kvartssia, palanutta luuta
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
37. Majaniemi
 Kivikautinen asuinpaikka ? II.
 Inventointi nro 83.
 Tipasoja Honkajärvi, Maunusjoen palsta 128 RN:o 30:10
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 94, y = 436\ 40, z = n. 155$
 Kirkosta noin 18 km kaakkoon, Honkajärven länsirannalla, Majaniemen etelälaidassa. Paljaaksi hakattua mäntykangasta. Rantatörmästä palaneita kiviä ym. mahdollisia asuinpaikan merkkejä.
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen
38. Kurkikangas
 Pyyntikuoppia. II.
 Inventointi nro 84.
 Tipasoja Honkajärvi, Maunusjoen palsta 128, 30:10
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7102\ 60, y = 436\ 69, z = n. 160$
 Kirkosta n. 19 km kaakkoon, Honkajärven Talvilahden etelärantaa kulkevalla matalahkolla mäntyä kasvavalla särkällä. Kaksi matalahkoa pyöreää kuopannetta n. 2 m päässä toisistaan, ϕ 2 - 3 m. Todennäköisiä pyyntikuoppia.
 Tark. 1981 Huurre/Nieminen

39. Sammakkolahti
 Kivikautinen asuinpaikka ? II.
 Inventointi nro 85.
 Tipasoja, RN:o 6:16
 4322 09 NIMISENKANGAS
 $x = 7096\ 95$, $y = 444\ 04$, $z = n. 170$
 Kirkosta n. 28 km kaakkoon, Repokankaan reunassa, Pienen Hietasen järven eteläisimmän lahden, Sammakkolahden, pohjukassa. Mäntykangasta, löydöt törmästä.
 Löydöt: KM 21195:1-2 kvartssia
 Tark. 1981 H. Poroila/J. Juntunen
40. Heinoseniemi
 Kivikautinen asuinpaikka ? II.
 Inventointi nro 86.
 Tipasoja, RN:o 14:16
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7104\ 70$, $y = 434\ 66$, $z = 153-155$
 Kirkosta n. 16 km kaakkoon, pienen Heinosen järven eteläreunalla olevan Heinoseniemen luoteiskärjessä. Hiekkaista jäkäläkangasta.
 Löydöt: KM 21196:1-2 kvartssia, palanutta luuta
 Tark. 1981 H. Poroila/J. Juntunen
41. Heinonen
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Inventointi nro 87.
 Tipasoja, RN:o 8:13
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7104\ 89$, $y = 434\ 72$, $z = n. 160$
 Kirkosta n. 16 km kaakkoon, Heinosen järven pohjoisrannalla. Löydöt jyrkästä rantatörmästä ja sen päältä.
 Löydöt: KM 21197:1-4 kvartssia, palanutta luuta
 Tark. 1981 H. Poroila/J. Juntunen

42. Kuolasalmi
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 89.
Ylisotkamo, Varpuniemi 19:26
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7111\ 54$, $y = 567\ 88$, $z = n. 137,5$
Kirkosta n. 4 km etelälounaaseen, Ison Sapsojärven ja Kiantajärven välisen Kuolasalmen itäpuolella, niemen pohjoisrannalla. Alavahkoa hiekkakangasta, löydöt vesirajasta.
Löydöt: KM 21179 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
43. Raamattuopisto
Kivikautinen asuinpaikka ? II.
Inventointi nro 90.
Alasotkamo Jäätiönkylä, leirikeskus, RN:o 1:93
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7116\ 18$, $y = 561\ 27$, $z = 137.5-140$
Kirkosta n. 7 km länteen, Nuasjärven Jäätiönlahden itärannalla, leirikeskuksen alueella. Tasaista hiekkakangasta, törmät korkeahkot. Löydöt rantavedestä.
Löydöt: KM 21180:1-2 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
44. Hiekkaniemi VR
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 91.
Alasotkamo Jäätiönkylä, Hiekkaniemi 2:49
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7116\ 35$, $y = 560\ 11$, $z = n. 140$
Kirkosta n. 8,5 km länteen, Nuasjärven Jäätiönlahteen pohjoisesta pistävän Hiekkaniemen kärjessä. Alavaa kuusimetsää, löydöt Rautateiden Urheilun Tuki ry:n venevajan kohdalta.

44. Löydöt: KM 21181:1-2 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
45. Hiekkaniemi 2
Kivikautinen asuinpaikka ? II.
Inventointi nro 92.
Alasotkamo Jäätiönkylä, Hiekkaniemi 2:49
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7116\ 56$, $y = 560\ 06$, $z = 137,5-140$
Kirkosta n. 8,5 km länteen Nuasjärven Jäätiönlahteen pohjoisesta pistävän Hiekkaniemen länsirannan hietikolla, Rautateiden Urheilun Tuki ry:n leirikeskuksen alueella. Löydöt rantahiekasta.
Löydöt: KM 21193 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
46. Hokkila
Uhrikivi ? II.
Inventointi nro 93.
Nuasjärvi Hokkila, Hokkila 58:7
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7118\ 21$, $y = 563\ 22$, $z = n. 147,5$
Kirkosta n. 6 km luoteeseen, Pirttijärven ja Nuasjärven välillä olevan Tenetin virran niskan pohjoispuolella, Hokkilan talon pihassa. Matalahko maakivi, koko n. 2 x 3 m, jossa on kaksi matalahkoa hakattua kuoppaa, \varnothing 3 - 4 cm, sekä kolme pientä ristiä, joiden sakarain pituus 2 - 5 cm.
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
47. Jaakkola
Kivikautinen asuinpaikka. II.
Inventointi nro 96.
Ylisotkamo, Jaakkola 21:1
3433 08 SOTKAMO
 $x = 7118\ 15$, $y = 570\ 00$, $z = n. 145$

47. Kirkosta n. 3 km koilliseen, Jaakkolan talon luona. Kvartsit ovat peräisin mäen rinteessä olevasta pellostä.
Löydöt: Sotkamon M. nro 17 kourutaltoa, KM 21187:1-3 kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
48. Huotari
Kivikautinen asuinpaikka ? II.
Inventointi nro 97.
Sumsa, Huotari 1:39
4411 08 ONTOJOKI
 $x = 7118\ 24, y = 440\ 46, z = n. 170$
Kirkosta n. 18 km itäkoilliseen, Sumpsan järven pohjoisrannalla lähellä kansakoulua. Löydöt savisesta rantapellostä talon eteläpuolelta.
Löydöt: Sotkamon M. nro 326 kirves, KM 21178:1-4 hioin, kvartsia
Tark. 1981 Huurre/Nieminen
49. Rimpilänniemi
Pyyntikuoppia. II.
Inventointi nro 102.
Nuasjärvi Rimpilänniemi, RNrot 8:10, 8:38, 8:51, 8:54, 9:48
3433 03 REHJA
Alueen luoteispää: $x = 7121\ 69, y = 548\ 85, z = 142,5-155$
kaakkoispää: $x = 7121\ 50, y = 549\ 10, z = 142,4-155$
Kirkosta n. 21 km länsiluoteeseen, Nuasjärven ja Rehjan välillä olevas-
sa Rimpilänniemessä. Mäntykankaalla, seurantalons ja suuren sorakuopan
eteläpuolella n. 25 kuoppaa, $\varnothing 2 - 8$ m. Ainakin osa selviä pyyntikuoppia.
Tark. 1981 Perkko/Nieminen
50. Kamari
Kivikautinen asuinpaikka ? II.
Inventointi nro 103.
Nuasjärvi Korvanniemi, Keskitalo 5:45

50. 3444 03 REHJA

$x = 7122\ 24$, $y = 547\ 56$, $z = n. 137,5$

Kirkosta n. 22 km länsiluoteeseen, Rimpilänsalmen pohjoisrannalla, Ison Kitusen lahden suulla olevan Salonniemen tyvellä, Kamari -nimisen lahden länsipuolella.

M. Perkon ilmoitus 1981.

Lisäys 12.3.1984:

51. H i u k k a

Pyyntikuoppa. II.

Inventointinro 169.

Ylisotkamo, Kirkonkylä, Aittoranta 1:201

3433 08 SOTKAMO

$x = 7114\ 58$, $y = 568\ 32$, $z = n. 160$

Kirkosta n. 900 m etelälounaaseen ja 200 m pohjoiseen Ison Sapsojärven koillisrannasta, Hiukan maastossa valaistujen ulkoilureittien väliin jäävällä aukealla harjanteella, \emptyset n. 2 m.

Tark. 1982 Nieminen

52. P i k k u - H i u k k a

Kivikautinen asuinpaikka. III.

Inventointinro 170.

Ylisotkamo, Kirkonkylä, 1:13

3433 08 SOTKAMO

$x = 7114\ 60$, $y = 567\ 91$, $z = \text{alle } 140$

Kirkosta n. 1,1 km lounaaseen Ison Sapsojärven koillisrannalla nk. Pikku-Hiukka -nimisen uimarannan kaakkoispäässä.

Vesirajasta kvartsia ja liesikiviä.

Löydöt: KM 21485:1-10, 22259:1-12 kvartsia.

Tark. 1982 ja 1983 Nieminen

53. K ä m ä r ä i s e n n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 88.

53. Tipasoja, Syväjärvi, 28:5
 4411 04 TIPASOJA
 $x = 7103\ 33$, $y = 435\ 77$, $z = 150 - 155$
 Kirkosta n. 18 km kaakkoon Tipasojan Syväjärven itärannalla Koljosensalmeen pistävän Kämäräisenniemen lounaiskärjessä.
 Löydöt: KM 21576:1-2 kvartssia, palanutta luuta, 22255:1-5 kiviesineen katkelma, kvartssia, palanutta luuta.
 Tark. 1981 Poroila/Juntunen, lisätarkastus tarpeen.
54. Haaponiemi
 Kivikautinen asuinpaikka? II.
 Inventointinro 171.
 Nuasjärvi, Kiikarusniemi, Haaponiemi 45:38
 3433 08 SOTKAMO
 $x = 7116\ 91$, $y = 566\ 93$, $z = 137,5 - 140$
 Kirkosta n. 2,2 km luoteeseen Pirttijärveen työntyvän Kiikarusniemen kaakkoiskärjen etelärannalla Haaponiemen talon kasvimaalla.
 Löydöt: KM 21483 kvartssia
 Tark. 1982 Nieminen
55. Kiikarinniemi, Piirainen
 Kivikautinen asuinpaikka? II.
 Inventointinro 172.
 Nuasjärvi, Kiikarusniemi, Kiikarinniemi 45:10
 3433 08 SOTKAMO
 $x = 7117\ 00$, $y = 566\ 78$, $z = 142,5 - 145$
 Kirkosta n. 2,4 km luoteeseen Pirttijärveen työntyvän Kiikarusniemen kaakkoiskärjen keskiosassa Kiikarinniemen talon kasvimaalla.
 Löydöt: KM 21484:1-4 kvartssia
 Tark. 1982 Nieminen

SOTKAMON esihistorialliset suojelukohteet

Lisäyksiä ja täydennyksiä 1984 - 1985

21. M u l l u k k a

Löytöjä: KM 22886:1-5 asbestikeramiikkaa, piitä ym.

22. K i u l u n i e m i

Koekaivaus 1984 M. Bergström

Löytöjä: KM 22507:1-55 kivikirves ym.

Siirretään luokkaan III; tervahaudat ehdotetaan kuitenkin luokkaan I.

23. R ä ä t ä k a n g a s

Koekaivaus 1984 M. Bergström, kaivaus 1985 A. Vikkula

Löytöjä: KM 22509:1-17, 22965:1-233 kampakeraamiikkaa (Sär 1), asbesti-keramiikkaa, rautakuonaa ym.

Säilytetään II luokassa.

24. V a r i s l a h t i

Koekaivaus 1984 M. Bergström

Löytöjä: KM 22508:1-4 kvartsia.

Siirretään luokkaan III.

31. K u n i n k a a n l a h t i

Koekaivaus 1984 M. Bergström

Löytöjä: KM 22511 kvartsia

Säilytetään II luokassa.

35. K o l j o s e n s a l m i

Löytöjä: KM 22513:1-3 liuskekärki ym.

Tark. 1984 M. Bergström

39. S a m m a k k o l a h t i

Löytöjä: KM 22421:1-3 kvartsia ym.

52. P i k k u - H i u k k a

Löytöjä: KM 22807:1-3 kampakeramiikkaa ym.

53. K ä m ä r ä i s e n n i e m i

Löytöjä: KM 22420:1-42, 22510 kampakeramiikkaa (Sär 1), asbestikera-
miikkaa, kiviesineitä, piitä ym.

Löydöt rantavedestä.

Tark. 1984 M. Bergström

56. T u h k a r a n t a

Kivikautinen asuinpaikka? II.

Inventointinro 173

Jormaskylä Tuhkaranta, Kaikkola 26:8

3433 04 JORMASJÄRVI

x = 7105 82, y = 555 56, z = n. 145

Kirkosta n. 16 km lounaaseen, Jormasjärven länsirannalla, Tuhkakylän
yhteismaasta, Kylänrannasta, kaakkoon. Löydöt aivan vesirajasta.

Löydöt: kvartsia

Tark. 1984 M. Bergström

57. R ä ä t y

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 174

Tipasoja Honkajärvi, Rääty 7:9

4411 04 TIPASOJA

x = 7101 55, y = 437 22, z = 155 - 157,5

Kirkosta n. 20 km kaakkoon, Honkajärven etelärannalla. Löydöt pellosta
talon lounaispuolelta.

Löydöt: KM 22512:1-3 kivikirves, hioin, kvartsia

Tark. 1984 M. Bergström

58. R y t i n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 175

Ylisotkamo kirkonkylä,

3433 08 SOTKAMO

x = 7113 66, y = 570 12, z = 137,5 - 140

Kirkosta n. 2,3 km kaakkoon, Ison Sapsojärven pohjoisrannalla. Matala
vedenhuuhtoma hiekkasärkkä Rytilahden suulla. Pahasti tuhoutunut.

Löydöt: KM 21573 keramiikanmuru (Sär 1) ym.

59. S ä r k i n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 176

Ylisotkamo Sapsoperä, RNro 50:8

4411 04 TIPASOJA

x = 7105 26; y = 431 94, z = n. 160

Kirkosta n. 13,5 km kaakkoon, Särkijärven ja Alajärven välisellä kannaksella, Särkiniemen talosta n. 300 m luoteeseen. Löydöt pääasiassa paikoitustasanteelta, jokunen sirpale myös rannasta.

Löydöt: KM 21574, 21575 kvartssia, palanutta luuta.

60. P i t k ä h i e k k a

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 177

Tipasoja Honkajärvi, RNro 11:11

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 50, y = 437 02, z = n. 153

Kirkosta n. 19 km kaakkoon, Honkajärven pohjoisrannalla. Löydöt rantaan tulevan polun päästä, vesirajasta, n. 100 m matkalta.

Löydöt: KM 21578 kvartssia, palanutta luuta.

61. H i r v e n s a a r i

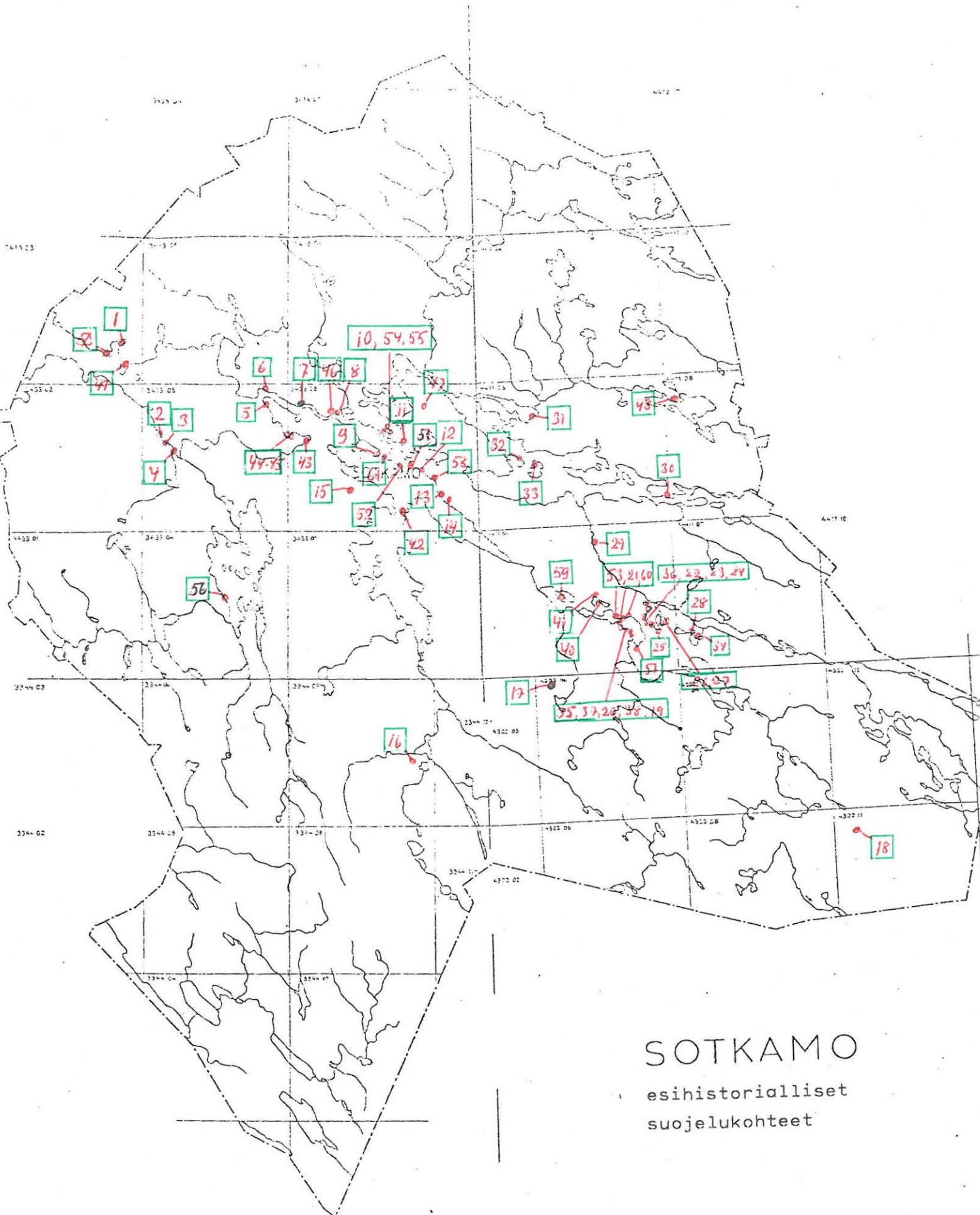
Kivikautinen asuinpaikka. II.

Inventointinro 178

Ylisotkamo kirkonkylä, Hirvensaari.

Kirkosta n. 2 km länteen, kirkonkylän ja Hirvenniemen välillä. Löydöt pääasiassa saaren länsipään etelärannalta vesijätöltä, hiukan myös saaren itäosasta. Maantie ja rakennukset epäilemättä tuhonneet asuinpaikan suurimmaksi osaksi.

Löydöt: KM 22885 kvartssia

SOTKAMO
 esihistorialliset
 suojelukohteet

s. 38 - 48

(Esinehakemisto,
paikannimiluettelo

ESINEHAKEMISTO: kivikausi

KM nro	laatu	kohteen nimi	inv. nro	suojelukohde nro
1066	kourutaltta	Erola	48	-
1999:1	kourutaltta	Sopala	52	-
2032:2	kourutaltta	Naapurinvaara	57	-
2932:1	kourutaltta	Niemelä	44	-
:2	tasataltta	"	"	-
3094	kirves	Vanhapaikka	17	-
3896:5	kaksoistaltta	Kontinjoki	51	-
:6	poikkikirves	Soinila	45	-
:7	tasataltta	"	"	-
:8	taltan kpl	Hirvensalmi	20	-
:9	tasataltta	Kuninkaanniemi	18	-
8923	tasataltta	Välikoski	15	-
10589:1	kourutaltta	Välikangas	5	28
:2	kourutaltta	"	"	"
:3	kirves	"	"	"
:4	kaksoistaltta, tasa-kouru	"	"	"
11334	ristinuija	Ahtola	8	9
11449:1	kirves	Hannila	11	-
:2	kirves	Ahtola	8	9
:3	hioin	Saijanlahti	22	-
12229:1	kourutaltta	Rajala	13	-
:2	hioin	Rajala	7	15
13626:1-9	kiviesine, kvartsia	Kiviniemi	1	12
13689:16	tuura	Rytkönen	59	-
14140:1-3	kvartsia	Kiviniemi	1	12
14297	esineen teelmä	Varislahti	2	24
14298	reikäkivi	"	"	"
14299:1-16	kvartsia ym.	"	"	"
14300:1-8	kvartsia	Räätäkangas	3	23
14301:1-7	kvartsia	Kiuluniemi	4	22
14302:1-2	kirves, kvartsia	Välikangas	5	28

14304	tasataltta	Hiukanmaja	14	-
14305	tasataltta	Ojamaa	6	8
14308:1-5	kvartsia	Kiviniemi	1	12
14484:1-2	kvartsia	Hiekkala	35	3
14485:1-7	kirveen kpl, kvartsia	Purola	36	2
14486:1-2	kvartsia	Salmela	37	11
14487:1-8	kirves, kvartsia	Puukkonieniemi	38	19
14488:1-2	kvartsia	Talvilahti	39	20
14489:1-6	kvartsia	Mullukka	40	21
14490:1-4	kvartsia	Hetelahti	41	25
14491:1-2	kvartsia	Kuikkalahti	42	27
14492:1-2	kvartsia	Heiskala	46	-
14493	poikkikirves	Räätäniemi	47	-
14494	kirveen kpl	Varislahti	2	24
14495	kourutaltoa	Komula	50	-
14548	tasataltta	Vihtamo	69	-
17981	reikäkirves	Lahdenlouhi W	71	-
17985	tasakantainen nuoli	Lahdenlouhi E	70	-
18838:1-3	kvartsia	Kannas	74	1
18839	reikäkivi	Kaarreniemi	72	5
18840	kirves	Pajuniemi	73	4
18841:1-4	kvartsia	"	"	"
18842:1-4	kvartsia	Harjanne	75	6
18843:1-3	kvartsia	Ojamaa	6	8
18844	kvartsia	Kuninkaanlahti	77	31
18845:1-4	kvartsia	Saijanniemi	78	32
18846	kvartsia	Saijansaari	79	33
18847:1-2	kvartsia	Kiviniemi	1	12
18848:1-4	kvartsia	Tikkalanniemi	76	7
18849:1-2	kvartsia	Kiikarusniemi	21	10
19181	kourutaltoa	Räätäniemi	47	-
20481	kirves	Salonsaari	99	-
20936:1-3	as. p. -löytöjä	Räätäkangas	3	23
21163	tasataltta	Pohjalahti	93	-

21173:1-5	keramiikkaa, piitä ym.	Kiikarusniemi	21	10
21174:1-2	kvartsia, luuta	Härkösuu	80	34
21175:1-5	kvartsia, luuta	Välikangas	5	28
21176:1-5	keramiikkaa, hioin ym.	Puukkoniemi	38	19
21177:1-2	kvartsia, luuta	Koljosensalmi	81	35
21178:1-4	hioin, piitä, kvartsia	Huotari	97	48
21179	kvartsia	Kuolasalmi	89	42
21180:1-2	kvartsia	Raamattuopisto	90	43
21181:1-2	kvartsia	Hiekkaniemi VR	91	44
21182:1-4	kvartsia	Tikkalanniemi	76	7
21183	kvartsia	Ojamaa	6	8
21184:1-4	piitä, kvartsia, luuta	Kotaniemi	82	36
21185:1-3	kvartsia, luuta	Räätäkangas	3	23
21186:1-2	kvartsia, luuta	Kiuluniemi	4	24
21187:1-3	kvartsia	Jaakkola	96	47
21192	kvartsia	Hetelahti	41	25
21193	kvartsia	Hiekkaniemi 2	92	45
21194:1-4	hioin, kvartsia	Kuninkaanlahti	77	31
21195:1-2	kvartsia	Sammakkolahti	85	39
21196:1-2	kvartsia, luuta	Heinosenniemi	86	40
21197:1-4	kvartsia, luuta	Heinonen	87	41

Sotkamon Museo

21193750	15	488	tasataltta	Ammonsaari	16	-
-	63	489	(hakku) Sotkamon kirkko	"Klemetti"	106	-
21193763	117	486	kourutalтта	Jaakkola	96	47
21193755	123	493	kirves	Ontojoki	105	-
-	124	492	(tasataltta) ei arvio	?	107	-
21193762	326	484	kirves	Huotari	97	48
21193765	349	487	kaksoistalтта	Hetilä	100	-
21193768	371	497	reikäkivi	Koivuniemi	98	-

6/11/1964 ? 11/11/1964 ?

-	tasataltta	Huovila	12	-
-	kourutalтта	Kortela	9	-
-	tasataltta	Urheiluoipisto	101	-

Kainuun Museo

516	hioin (aika ?)	Niittysuo	49	-
527	tasataltta	Kitunen	56	-
-	kirves	Niskala	58	-
-	hioin (aika ?)	"Sotkamo"	23	-

Oulun Museo

28 (= 51)	tasataltta	Tipasoja	54-55	-
70 (=141)	kourutalтта	Salmela	37	11

Kuopion Museo

1776	tasataltta	Pukkila	19	-
1983	kirveen kpl	Sapso	53	-

ESINEHAKEMISTO: rautakausi ja epämääräinen aika

KM nro	laatu	kohteen nimi	inv. nro	suojelukohde nro
1999:2	soikea tuluskivi	Anttila	25	-
1999:3	pronssikoru	Kiuluniemi	24	22
1999:4	rautakirves	Kekkolanniemi	26	-
2173	rautakirves	Naapurinvaara	61	-
9370	pronssirengas (aika?)	Jänöniemi	31	30
13266	rautakeihäs	Kaitainsalmi	62	-
21172:1-3	hioin, pal.savea ja luuta	Hakkaraistörmä	34	13

Kainuun Museo

-	veneen kappale	Mujehoulu	95	-
---	----------------	-----------	----	---

Satakunnan Museo

2207	rautakeihäs	Juoteela	60	-
------	-------------	----------	----	---

Paikannimiluettelo

- Aholampi 138
 Ahopelto 50
 Ahtola 8
 Ahveninen 109
 Akkoniemi 45
 Akkonientie 100
 Akonniemi 105
 Alanko 9
 Alasotkamo 7, 8, 12, 13, 19, 20, 66,
 69, 90, 91, 92, 94, 101
 Ammonsari 16
 Anttila 25
 Arkkuniemi 31

 Erola 48

 Haapakylä 167
 Haapalanlahti 19, 167
 Haaponiemi 21
 Hahtola 5, 30, 80
 Hakkaristörmä 34
 Hakkarala 27
 Halola 76
 Hannila 11
 Hannula 11
 Harjanne 75
 Harjuranta 1
 Hautala 31
 Hautalehto 130
 Hautaniemi 130
 Heikkilänkylä 27
 Heinonen 86, 87
 Heinosenniemi 86
 Heiskala 28, 42, 46

 Herttuajärvi 15
 Herttuankylä 5, 10, 30, 80
 Hetelahti 2, 41
 Heteranta 41
 Hetilä 100
 Hiekkala 35
 Hiekkaniemi 91, 92
 Hiidenjärvi 116
 Hiidenkattila 116
 Hiidenkirkko 67
 Hiidenlahti 135
 Hiidenlampi 151
 Hiidenlinna 67, 151
 Hiidenniemi 135
 Hiidenportti 67
 Hiidenrasi 159
 Hiidensola 67
 Hiidensuo 151
 Hiidenvaara 116
 Hiienrasi 159
 Hiisijärvi 151
 Hiisilampi 151
 Hilleri 151
 Hiltula 153
 Hirvenniemi 8, 20
 Hirvensalmi 20
 Hiukanmaja 14
 Hiukka 1
 Hokkila 6, 93
 Honkajärvi 38, 39, 40, 81, 83, 84
 Honkalampi 137, 138
 Huotari 97
 Huovila 12

- Huuhtilahti 134
 Huuskonniemi 60
 Huutoniemi 30
 Hyrkäs 72, 158
 Härköniemi 30, 80
 Härkösuo 80

 Iivonjärvi 25
 Iljana 31
 Iso Kiimanen, ks. Kiimasjärvi
 Iso Kitunen, ks. Kitunen
 Isonkivenlehto 67
 Iso Pölly 150
 Isosaari 118
 Iso Sapsojärvi, ks. Sapsojärvi
 Iso Valkeinen 5, 80

 Jaakkola 96
 Jormasjärvi 94, 120, 123, 125
 Jormaskylä 43, 58, 73, 114, 119,
 121, 122, 123, 125, 152
 Jouhtenuslampi 127, 162
 Joutsenuslampi 127, 162
 Juholankylä 50, 78
 Juohteila 60
 Juoteela 60
 Jänöniemi 31
 Jättiläiskivi 153
 Jäätiönkylä 90, 91, 92
 Jäätiönlahti 90, 91, 92
 Jäätiönniemi 128, 165

 Kaarreniemi 72
 Kaikkola 121
 Kaitainjärvi 11, 21
 Kaitainsalmi 62
 Kalmojoki 135
 Kalmolahti 135
 Kalmomäki 135
 Kalmoniemi 135
 Kalmovaara 135
 Kamari 103
 Kangasaho 144
 Kannas 74
 Kantoniemi 6
 Karhukoski 136
 Karkukoski 136
 Karkulahti 18
 Kekkolanieniemi 26
 Kemilä 64
 Keskitalo 103
 Kesti 95
 Kiantajärvi 68, 89
 Kiantaperä 68
 Kieliniemi 27
 Kiikarinniemi 21
 Kiikarusniemi 21
 Kiimanen, ks. Kiimasjärvi
 Kiimasjärvi 18, 31, 77, 78, 98, 99,
 129, 135, 157
 Kilpelä 65
 Kirjavala 18
 Kirkkonen 120
 Kirkkosaari 120
 Kirkonkylä 1, 8, 14, 20, 37, 44, 45, 100
 Kirppulahti 105
 Kirveskaarre 143
 Kitunen 48, 56, 74, 103
 Kiukaanniitty 114
 Kiuluniemi 4, 24
 Kivijoki 111
 Kiviniemi 1
 Koivuniemi 98

- Koljosensalmi 40, 81, 88
 Komula 50
 Konapanlahti 154
 Konapanlampi 126
 Kontinjoki 51, 70, 71
 Korholanmäki 35, 36, 51, 70
 Kortela 9
 Korvanniemi 48, 103
 Kotaniemi 82
 Kuikkalahti 29, 42
 Kuikkasaari 29
 Kumpusalmi 33, 34
 Kuninkaankallio 18
 Kuninkaanlahti 77
 Kuninkaanniemi 18
 Kuolasalmi 89
 Kurkikangas 38, 39, 84
 Kusia 161
 Kusianjärvi 149
 Kylkeinen 146
 Kylkeissuo 146
 Kylänpää 32
 Kylänranta 123
 Kämäräisenniemi 88
 Kärnäla 158

 Laanjoki 111
 Laaka 135
 Laakajärvi 110, 116, 117, 118
 Laanjärvi 117
 Laatikkala 32
 Lahdenlouhi 70, 71
 Lakkiniemi 163
 Lapinlaituri 126

 Lappajoki 68
 Lappalaisten autio 111
 Lappasaari 27
 Laukkalankylä 19
 Laukkusalmi 6
 Lauttolahti 70, 71
 Leihuvaara 164
 Leijunvaara 164
 Leppälahti 77
 Linnakallio 152
 Linnasuo 152

 Majaniemi 83
 Mattila 63
 Maunusjoen palsta 39, 81, 83, 84
 Merilä 33
 Metelinmäki 162
 Metsoharju 123
 Mujehoulu 72, 75, 95
 Mullukka 40
 Murhimäki 130
 Murhimännikkö 130
 Mustaniemi 149
 Mustola 140
 Muuraussaari 124
 Mäkelä 47

 Naapurinvaara 57, 61, 131
 Neuvola 125
 Niemelä 44
 Nieminen 160
 Niittysuo 49
 Nipran palsta 40
 Niskala 58, 137, 138, 144, 146

- Nivu 96
 Nuasjärvi 26, 35, 36, 48, 49, 60,
 72, 73, 74, 75, 76, 90,
 91, 92, 102, 104, 124, 154
 Nuasjärvi, kylä 6, 11, 16, 21, 25,
 26, 48, 49, 60, 71, 72,
 74, 75, 93, 95, 103, 104,
 126, 127, 130, 162
 Nurmi 134
 Nurmilahti 145
 Näkimmälä 111
 Nälkäsalmi 98

 Ojamaa 6
 Ollikaisenniemi 112
 Ollikkalanniemi 112
 Ontojoki 31, 98, 105, 166

 Pajuniemi 73
 Pajusalmi 78
 Palaste 161
 Palolahti 63
 Palovaara 147
 Pekkilä 130
 Penttilä 94
 Pernunmäki 122
 Pieni Hietanen 85
 Pieni Kiimanen, ks. Kiimasjärvi
 Pieni Kitunen, ks. Kitunen
 Pienilehto 43
 Pieni Petäinen 112
 Pieni Sapsojärvi, ks. Sapsojärvi
 Pihlajamäki 148
 Piilimäki 119
 Piippola 17
 Pirttiaho 141
 Pirttijärvi 16, 21, 37, 44
 Pisteri 165
 Pisterinniemi 165
 Pohjakoski 68
 Pohjalahti 94
 Pohjalampi 68
 Pohjaslahti 139
 Portinsalo 67
 Pukkila 19
 Pullukanniemi 127
 Puolaharju 160
 Purola 36
 Pussila 11
 Puukkoniemi 38
 Pärnäjä 109
 Pääsaari 117
 Pölly 150
 Pöllyvaara 32
 Pöllyvuori 150
 Pöllövaara 32

 Raamattuopisto 90
 Rajala 7, 13
 Rannankylä 75, 95
 Rantala 31
 Rautateitten Urheilun Tuki 91, 92
 Rehja 70, 71, 74, 102, 103, 104
 Repokangas 85
 Riekkilä 168
 Riekinranta 151
 Rimpilänniemi 74, 102, 104

- Rimpilänsalmi 74, 102, 103, 104
 Roomi 60
 Ruokoniemi 31, 98
 Rytönen 59
 Räätäjärvi 2, 3, 4, 9, 24, 29, 41,
 42, 46, 47, 92
 Räätäkangas 3
 Räätäkylä 46, 47
 Räätäniemi 28, 29, 41, 42, 46, 47
 Rönty 104

 Saidanlahti 129
 Saijanlahti 22, 79, 129
 Saijanniemi 78
 Saijansaari 79
 Salmela 37
 Salmenniemi 2, 3, 4, 24, 28
 Salminen 112, 113
 Salonniemi 99, 103
 Salonsaari 99
 Sammakkolahti 85
 Sapso 53
 Sapsojärvi 1, 8, 14, 17, 19, 33,
 34, 89, 156
 Sapsoranta 17, 33, 34
 Saunasaari 133
 Saviaho 66
 Sinilampi 104
 Sipinen 148, 151
 Sipola 127, 162
 Sivonen 153
 Soidinvaara 77, 136, 140
 Soinila 45
 Soitimen talo 140
 Sopala 52

 Sormikivenniemi 157
 Sorsalahti 10, 30
 Sotkamojärvi 155
 Sumpsa, ks. Sumsa
 Sumsa 31, 58, 97, 98, 138, 139, 143,
 144, 147, 149
 Sumsanjärvi 58, 97, 137, 138, 139,
 143, 144, 145
 Suojärvi 143
 Suonenvaara 38, 58, 65
 Susihiekka 110
 Susikaarre 110
 Syväjärvi 63, 81, 88
 Särkinen 101

 Talvilahti 39, 83, 84
 Talviniemi 157
 Talvivaara 115
 Telkkälä 35, 36, 73
 Tenetti 6, 86, 93, 128
 Tervajoki 136
 Tervajärvi 141
 Tervo 45
 Tienhaara 40
 Tikkalanniemi 76
 Tikkalansalmi 76
 Tipasjoki 27
 Tipasjärvi 133, 134
 Tipasoja 2, 3, 4, 5, 9, 10, 15, 27, 28,
 29, 30, 38, 39, 40, 41, 42,
 46, 47, 54, 55, 58, 63, 65,
 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
 87, 88, 135, 159
 Tuhkakylä 121, 122
 Tuhkaranta 123

Turunkorva 48, 49, 56, 124, 164
Täperä 66
Törmäpääsky 34

Ukonjärvi 116
Ukonniemi 156
Ulkoluoto 1
Urheiluopisto 101

Vaarankylä 94
Valkeaisjärvi 5, 10, 30
Valkeisenlampi 30
Valtion Rautateitten lomakeskus
91, 92

Vanhapaikka 17
Vanhatalo 49
Varislahti 2, 3
Varpuniemi 89
Venäjänniemi 118
Vietonkylä 26
Vihtamo 69, 162
Vihtamonjärvi 132
Vihtamonlampi 69
Volkinsuo 118
Vuokatti 101, 150
Väinölä 18
Välijoki 142
Välikangas 5, 30, 80
Välikoski 15

Ylisotkamo 1, 14, 17, 18, 22, 32, 33,
34, 37, 44, 45, 50, 58, 62,
68, 77, 78, 89, 96, 99,
100, 140, 148, 149, 151,
163

Ylitalo 65
Ärväs 153

S O T K A M O N MUINAISTIETEELLINEN INVENTOINTI

Tarkistukset ja täydennykset 1981.

Lisäyksiä 1984

Matti Huurre - Eeva-Liisa Nieminen

s. 49 - 101

Kohteet 1 - 108

1. Kiviniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 12

3433 08 SOTKAMO

x = 7113 88

y = 569 70

z = n. 137,5

Ylisotkamo Kirkonkylä

Kiviniemi 1:270, om. Riitta Kähkölä ym. os. Lempäälä

Harjuranta 1:445, om. Pauliina Sammalvuori, os. Lempäälä

(yhteyshenkilö: Jouko Aho, os. Lämpikävänkujan 3 A, 33950 PIRKKALA 5

Löydöt jälkeen 1957:

KM 18847:1-2 kvarttia (A. Erä-Esko 1972)

1981:

Löytöalueet olivat veden alla. Ei havaintoja.

2. Varislahti

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 24

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 88

y = 438 40

z = 157

Tipasoja Rääätäjärvi

Salmenniemi 10:32, om. Eelis, Ville ja Väinö Pääkkönen,

os. Tipasoja Salmenniemi, 88600 SOTKAMO

Löydöt jälkeen 1957:

KM 14494 kiviesineen kpl (Linkola 1958)

Tarkastus 1981:

Linkolan löytöalue oli veden alla. Ranta-alue on kumpuilevaa mäntykangasta, törmät yleensä korkeat ja sammalen peittämät. Löytöalueen kohdalle rakennetun

kesämökin kohdalla on alavampirantainen tasanne, joka parhaiten soveltuisi asuinpaikaksi. Mökin pihaa on tasoitettu ja siihen on kylvetty nurmikko. Paikalla on myös ulkorakennus ja mökin takana vanha tervahauta. Mitään löytöjä ei nyt tullut.

3. Räätäkangas

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 23

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 20

y = 438 04

z = n. 157

Tipasoja Räätäjärvi

Salmenniemi 10:32, om. ks. nro 2

Löydöt jälkeen 1957:

KM 20936:1-3 taltta, reikäkiven kpl, kvartsia (Heikki Poroila 1980)

21185:1-3 kvartsia, palanutta luuta

Tarkastus 1981:

Valok. (f. 53934): Kuva lounaasta. Löydöt lähinnä kuvan keskivaiheilla olevan hiekanottoaikan reunoilta. Taustalla Varisniemi.

Linkolalla paikannimenä Varislahti II.

Paikka on Räätäjärven länsirannalla, sen ja Honkajärven välisen Räätäkankaan reunassa. Maasto on hienohiekkaista ja jäkälää kasvavaa tasaista mäntykangasta.

Järven puolella on korkea törmä, josta on otettu jonkin verran hiekkaa.

Matalassa hiekanottoaikassa on paljon palanutta kiveä ja sen reunoilta löytyi kvartsia ja palanutta luuta. Linkolan ja H. Poroilan löydöt ovat törmän juurelta ja löytöpaikat olivat nyt aivan veden alla.

Alueen laajuuden selvittämiseksi on koekaivaus tarpeen.

4. Kiuluniemi

Esihistoriallinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 22

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 02

y = 438 32

z = n. 157

Tipasoja Räättäjäjärvi

Salmenniemi 10:32, om. ks. nro 2

Löydöt jälkeen 1957:

KM 21186:1-2 kvartssia, palanutta luuta

Tarkastus 1981:

Paikka kuuluu siitä aikoinaan löytyneen rautakautisen riipuskorun (KM 1999:3; ajalta n. 600-800 j.Kr.) vuoksi Sotkamon mielenkiintoisimpiin. Esine on löytynyt jo 1800-luvun puolimaissa "tervahaudan katteita kuokittaessa" (Mustonen s. 413).

Jo Linkola totesi niemessä asuinpaikan (ks. myös Linkola nro 24), josta hän keräsi löytöjä kaakkoisrannan rantahietikolta. 1981 tämä alue oli veden alla, mutta sen kohdalla niemi on varsin tasaista mäntykangasta, josta rantatörmän päälle kaivetuista koekuopista tuli palanutta kiveä, kvartssia ja luun siruja. Kauempana ei löytöjä näyttänyt olevan. Aluskasvillisuutena on paksu sammal-kerros. Tasanteesta pohjoiseen on kaksi tervahautaa.

Paikan laajuuden selvittämiseen tarvitaan koekaivaus.

5. Välikangas

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 28

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = 7102 44

y = 441 18

z = n. 165

Tipasoja Herttuankylä

Hahtola 13:10, om. Eero Korhonen, os. PPA 4 Välikangas 88600 SOTKAMO

Löydöt jälkeen 1957:

KM 21175:1-5 kvartsia, palanutta luuta

Tarkastus 1981:

Valok. (f. 53936): Alue lännestä. Vas. Hahtolan rakennukset, paras löytö-
alue ihmisten kohdilla.

Paikka on Ison Valkeisen järven pohjoisrannalla, Hahtolan (aik. Välikangas)
talon etelä- ja lounaispuolisella rantapellolla. Alue on tasaista hiekkapeltua,
löydöt tulivat nyt lähinnä sen järven puolisesta reunasta n. 20 x 100 m
laajuiselta alueelta. Rannan puolella on korkeahko törmä. Osa pellostä oli
perunalla, osa viljalla, mutta oras ei pahemmin haitannut tarkastusta.
Vielä 1950-luvulla kylätie kulki talon pihan kautta, mutta se on oikaistu.
Kourutaltan KM 10589:4 löytöpaikka, asuinpaikasta satakunta metriä koilli-
seen, on jäänyt tien alle, mutta Linkola ei ole löytänyt siltä alueelta
mitään. Pelto on tuhonnut asuinpaikan pintaa, mutta syvemmillä lienee
tutkittavaa vielä jäljellä.

Mustonen (s. 396) mainitsee Välikankaan mökin luona 3 lapinhautaa (kuop-
paa), joista yksi on ollut aivan pellolla.

6. Ojamaa

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 8

3433 08 SOTKAMO

x = 7118 00

y = 563 50

z = n. 137,5

Nuasjärvi

Hokkila 58:7, om. Kalle Väyrynen, os. Hokkila 88610 VUOKATTI

Löydöt jälkeen 1957:

KM 18843:1-3 kvartsia (Erä-Esko 1972), 21183 kvartsia

Tarkastus 1981:

Hokkilan tilan Ojamaa -niminen rantaviljelys Kantoniemen etelärannalla oli

1981 osittain veden alla ja havaintojen teko märällä ja savisella pellolla oli vaikeaa. Läheltä rantaa löytyi kuitenkin yksi kvartsi-iskos. Alue, myös koko niemi, on hyvin alavaa savimaata. Kantoniemen isäntä Väinö Partanen, jolla on kerrottu olleen näiltä main löytyneitä kiviesineitä, on kuollut, tila on autiona ja sen pellot ovat kokonaan metsittyneet.

7. Rajala 1.

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 15

3433 08 SOTKAMO

x = 7112 25

y = 563 17

z = 155-160

Alasotkamo

Rajala 7:3, om. Meeri ja Taavetti Puheloinen, os. Ohravaara Rajala

88600 SOTKAMO

1981 ei tarkastettu. Asuinpaikan olemassaolo hyvin epävarma.

8. Ahtola

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 26

y = 566 44

z = n. 137,5

Alasotkamo Kirkonkylä

Ahtola 6:34, om. Kalevi Konka ym., os. Ahtola 88600 SOTKAMO

Tarkastus 1981:

Alueelle ajettu lisämaata. Mikäli alueella on ollut asuinpaikkaa, lienee se kokonaan tuhoutunut.

9. Kortela

Irtolöytöpaikka.

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 60

y = 439 19

z = 165-170

Tipasoja

Kortela 11:7

1981 ei tarkastettu.

10. Sorsalahti 2

Hilialue.

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = n. 7101 78

y = n. 441 84

z = n. 162,5

Tipasoja Herttuankylä

Sorsalahti 13:7

1981 ei tarkastettu.

11. Hannila (perusk. Hannula)

Irtolöytöpaikka.

3433 09 NAAPURINVAARA

x = 7120 24

y = 567 02

z = 137,5-140

Nuasjärvi Pussila

Hannula 63:6

1981 ei tarkastettu.

12. Huovila

Irtolöytöpaikka.

3433 07 JUURIKKALAHTI

x = 7104 32

y = 567 12

z = 145-150

Alasotkamo

Huovila 25:9

1981 ei tarkastettu.

13. Rajala 2

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7111 56

y = 563 28

z = 155-160

Alasotkamo

Rajala 95:2

1981 ei tarkastettu.

14. Hiukanmaja

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 06

y = 567 28

z = n. 140

Ylisotkamo Kirkonkylä

Tarkastus 1981:

Aluetta muokattu lisää urheilukenttää ja sen tiloja sekä uimarantaa uudistettaessa. Ei mitään havaintoja muinaisjäännöksistä.

15. Välikoski

Irtolöytöpaikka.

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = n. 7103 42

y = n. 440 85

z = n. 160

Tipasoja Herttuajärvi

Välikoski 1:11 (?)

1981 ei tarkastettu.

16. Ammonsaari

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 64

y = 566 42

z = 140-145

Nuasjärvi Pirttijärvi

RN:o 45:7

Tarkastus 1981:

Maastollisesti asuinpaikaksi sopivaa aluetta, joskin kallioista. Mitään ei näkynyt.

17. Vanhapaikka

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = n. 7111 95

y = n. 572 20

z = n. 160

Ylisotkamo Sapsoranta

Vanhapaikka 12:39?

1981 ei tarkastettu.

18. Kuninkaanniemi

Irtolöytöpaikka.

4411 05 SOIDINVAARA

 $x = 7116\ 80$ $y = 428\ 95$ $z = 145 - 150$

Ylisotkamo

Kuninkaanniemi 41:15, om. Jukka Partanen, os. PPA 2 Kuninkaanniemi,
88600 SOTKAMO

Tarkastus 1981:

Kuninkaanniemen tila on samannimisen niemen länsiosassa. Linkolan käydessä paikalla oli taltan oletettu löytöpaikka mansikkamaana. Nyt siinä on autojen paikoitustilaa. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei talon seudulla näkynyt.

Paikkakunnalla kulkee tarina, jonka mukaan naapuritalon Kirjavalan (= Väinölä) pellossa olisi aarre, jota on etsittykin. Pienen Kiimäsen Karkulahden rannassa, n. 200 m Kuninkaanniemen päärakennuksesta länteen on Kuninkaankallioon hakattu risti. Se kerrotaan tehdyn muistoksi Kaarle XII:n tänne tekemästä metsästysretkestä, jonka perua ovat myös paikannimet. (Ks. Sotkamo s. 57-60)

19. Pukkila

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

 $x = 7113?$ $y = 563?$

Alasotkamo Laukkalankylä

1981 ei tarkastettu.

20. Hirvensalmi

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

 $x = 7115?$ $y = 566?$ $z = n. 137,5$

Alasotkamo Kirkonkylä

Tarkastus 1981:

Löytäjä, Herman Korhonen asunut Hirvenniemellä ja löytö on ehkä sieltä.
Vrt. nro 8 Ahtola.

21. Kiikarusniemi

Esihistoriallinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 10

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 71

y = 567 12

z = 137,5 - 140

Nuasjärvi Kiikarusniemi

Haaponiemi 45:38, om. Oiva Piirainen, os. Haaponiemi 88610 VUOKATTI

Löydöt jälkeen 1957:

KM 18848 kvartssia (Erä-Esko 1972), 21173:1-5 keramiikkaa, piitä, kvartssia

Tarkastus 1981:

1972 A. Erä-Esko löysi kvartsi-iskoksia Kaitainjärven ja Pirttijärven välillä olevan Kiikarusniemen (Linkola: Kiikarinniemi) eteläisimmästä kärjestä. Löydöt tulivat osaksi kärkeen johtavalta polulta, osaksi vesirajasta kärjen itärannalta. 1981 veden korkeus esti rannan tarkastusta, mutta niemenkärjen keskiosiin tehdyistä koekuopista löytyi selvät esihistoriallisen asutuksen merkit. Siinä näytti olevan vahvasti kulttuurimaata, jossa oli myös jonkin verran hiiltä ja palanutta kiveä; löytöinä tuli pala asbestikeramiikkaa sekä pii- ja kvartsi-iskoksia.

Niemen kärki on tasannetta, jossa kasvaa harvahkoa sekametsää ja aluskasvilisuutena ruohoa. Maaperä on hienoa hiekkää.

Varsin koskemattomana alueena tämä niemenkärki sopisi vaikka I luokan suojelukohteeksi, mutta koekaivaus olisi tarpeen asuinpaikan laajuuden ja tarkemman ajankin määrittämiseksi.

22. Saijanlahti

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

Ruutu 14/72?

Ylisotkamo

Saijanlahti 2:20?

1981 ei tarkastettu.

23. Sotkamo

Ei tarkempia tietoja.

24. Kiuluniemi

Rautakautinen löytöpaikka, ks. nro 4

25. Anttila

Rautakautinen löytöpaikka.

3433 06 POHJAVAARA

Ruutu 25/52?

Nuasjärvi Anttila

Anttila?

1981 ei tarkastettu

Mustonen s. 409.

26. Kekkolanniemi

Rautakautinen löytöpaikka.

3433 06 POHJAVAARA

Ruudut 21-22/50-51?

Nuasjärvi Vietonkylä

Kekkolanniemi?

1981 ei tarkastettu

Vrt. Mustonen s. 415.

27. Lappasaari

Lappalaiskalmisto? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 29

4411 04 TIPASOJA

x = 7108 10

y = 434 70

z = 138 - 140

Tipasoja Heikkilänkylä

Hakkarala 28:5

Om. Jouko Heikkinen, os. Tienhaara pj. Hakkarala 88600 SOTKAMO

1981 ei tarkastettu.

28. Salmenniemi

Nälkävuosien hautoja? Luokka III.

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 04

y = 439 25

z = n. 165

Tipasoja Räätäniemi

Salmenniemi

1981 ei tarkastettu. Kuopat lienevät tasoittuneet. Pekka Pääkkönen toisti tarinan nälkävuosilta, jolloin talossa oli hoidettu nälänhädän aikaan sairastuneita. Vainajia oli säilytetty riihessä, jossa oli joskus ollut 60 ruumista yhtä aikaa. Paikalla on ollut seudun ensimmäinen talo, jonka perustuksia on siinä havaittu.

29. Kuikkasaari

Lappalaiskalmisto? Aarrepaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 26

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 79

y = 439 12

z = 160

Tipasoja Räätäjärvi

Räätäniemi 10:34, om. Antti Pääkkönen, os. Tipasoja 88600 SOTKAMO

Tarkastus 1981

Laella on näkyvissä kolme hautamaista suorakaiteen muotoista painannetta, kooltaan n. 1 x 1,5 - 2 m ja syvyys yli 0,5 m. Niitä on joskus pengottu, mutta mitään mainittavaa ei penkomisjäljissäkään havaittu. Linkolan olettamus lappalaiskalmistosta ei tunnu perustuvan paikallisiin tietoihin. Sen sijaan paikkakunnalla viitattiin muihin samantapaisiin hautapaikkoihin, joiden sanotaan olevan nälkävuosien (1867-1868) tai vainonaikojen, kuten ison vihan, ajalta.

Kuikkasaassa on sanottu olevan myös aarre, jota sieltä on joskus etsittykin.

30. Sorsalahti 1.

Hautapainanteita. Luokka II?

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = 7102 09

y = 441 72

z = n. 167,5

Tipasoja Herttuankylä

Hahtola 13:10, om. Eero Korhonen, os. PPA 4 Välikangas 88600 SOTKAMO

Mustonen s. 396:

Valkeisenlammin pohjoisrannalla Välikankaalla on sekä hautoja että iso tarhamainen ympyrä. Tämä pengerrys on noin kyynärän korkuinen ja muualta tuodusta maasta tehty. Mustonen arvelee sitä porotarhan jäännökseksi.

s. 474

Valkeisen lammilla on jätin hautoja, joista on tavattu ihmisen luita. Siellä on myös lähde, jonka luona on nähty "arvevalkeita".

Tarkastus 1981:

Paikka on Ison-Valkeisen Huutoniemen tyvessä n. 100 m Sorsalahden rannasta pohjoiseen, Sorsalahden taloon vievän metsätien pohjoispuolella. Se on mäntyä kasvava kumpare, jota ehkä on muodosteltu, vaikka Mustosen mainitsemaa pengerrystä ei voitu todeta. Paikalla on 11 enemmän tai vähemmän selvää suorakaiteen muotoista hautapainannetta. Välikankaan vanha isäntä Veikko Korhonen kertoi niistä samaan tapaan kuin Linkolalle.

Ilmeisesti tämä on Mustosen tarkoittama "porotarha". Koska hän liikkui täällä jo 1880-luvulla, eivät haudat voi olla ainakaan nälkävuosilta 1867-68. Edellisestä paikasta n. 400 m länteen, Härköniemen länsiosissa, on myös joukko painanteita, jotka Veikko Korhosen mukaan muistuttavat tässä olevia. Alueelta kaadetut puut tekivät tarkastuksen vaikeaksi eikä mitään havaittu nyt. Perimätietoa ei paikasta ole. ($x = 7102\ 08$, $y = 441\ 32$, $z = n. 165$) Mustosen mainitsemista jätinhaudoista ja aarrelähteestä ei seudulla puhuttu. Epävarmaa on, liittyvätkö ne tähän alueeseen.

31. Jänöniemi

Kiven ja maansekaisia röykkiöitä. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 30

4411 05 SOIDINVAARA

$x = 7111\ 54$

$y = 439\ 97$

$z = 140 - 142,5$

Sumsa

RN:o 5:14, om. Kajaani Oy

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta itään Ison Kiimäsen itäosassa olevan Ruokoniemen etelärannalla Jänöniemen länsiosassa. Rantalan talo on löytöpaikasta noin 100 m pohjoiseen. Alue on mäntyä kasvavaa tasannetta, jossa aluskasvillisuutena on varpuja, niemellä kasvaa myös katajia.

M. Linkola havaitsi v. 1957 paikalla 5 enemmän tai vähemmän tuhoutunutta matalaa kiviröykkiötä, v. 1981 oli havaittavissa enää kaksi. Rannasta noin 10 m pohjoiseen kahden ison männyn välissä on yksi halkaisijaltaan n. 2 m:n suuruinen pyöreä harvahko kivilatomus. Sen reunoilla on isompia kiviä kuin keskellä. Keskeltä se on kuopalla, ilmeisesti penkomisen seurauksena. Tästä noin 15 m pohjois-koilliseen on toinen, muodoltaan epäselvempi rökkiö. Se on ilmeisesti myös tuhattu, koska senkin keskusta on kuopalla. Halkaisijaltaan tämä rökkiö on noin 3 - 4 m. Merkkejä useammista rökkiöistä ei havaittu, havaintomahdollisuudet paikalla ovat melko hyvät, koska maasto on tasaista ja aluskasvillisuus jokseenkin vähäistä.

Sakari Pälän muistiinpanot M. Laaksosen kertomuksista 1931 (museoviraston esihist. toimiston topografinen arkisto):

- Ontojoen varrella Jänöniemessä kumpuja 5-6 kpl ...

Kalle Klemetti, Sotkamo Iljana Hautala, hänelle t. hänen veljelleen jäi hopeinen "nappi" n. 6-7 vuotta sitten, kun uittomiehet avasivat haudan kevätkesällä.

M. Laaksonen kertoo kirjeessään 2.7.1931 (top. arkisto) Jänöniemen raunioista, joita oli käynyt Kalle Klemetin kanssa katsomassa, ja saanut tältä toimittavaksi "soljen" (= pronssirengas KM 9370), jonka tukkimiehet n. 8 vuotta aikaisemmin "aarteita kaivaessaan" olivat löytäneet yhdestä rauniosta. Muita esineitä ei tämän kirjeen mukaan paikalta löydetty, joten tieto "napista" jää epäselväksi.

Samoja tukkimiesten kaivamisia tarkoittanee Pälän muistiinpano 21.7.1932 (top. arkisto), jonka mukaan Sotkamon-Kuhmon rajalla, Arkkuniemessä, Ontojokivesistön rannalla tukkimiehet kolme vuotta aikaisemmin avasivat kuusi hautaa, joissa oli ihmisen luita, "pääkallot hahmollaan".

32. Pöllyvaara

Kuoppa. Luokka III.

3433 08 SOTKAMO

x = 7113 ?

y = 570 ?

Ylisotkamo

Laatikkala 3:13

1981 ei tarkastettu.

33. Kylänpää

Kiven ja maan sekaisia röykkiöitä. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 14

3443 08 SOTKAMO

a) x = 7112 32

y = 571 06

z = 145 - 147,5

b) $x = 7112\ 28$
 $y = 571\ 08$
 $z = 145$

Ylisotkamo Sapsoranta

Kylänpää 12:57, om. Nyyri Johannes Korhonen, os. Sapsoranta Kylänpää,
 88600 Sotkamo (a, c)

Merilä 12:6, om. Aatto Korhonen, os. PPA 1 Sapsoranta, 88600 Sotkamo (b)

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 4 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Ylisotkamon Sapsorannassa Pienen Sapsojärven Kumpusalmen itärannalla. Löytöpaikka on noin 200 m:n päässä rannasta metsän reunassa. Metsän ja rannan väliin jää pelto, jolla kasvoi heinää. Löytöpaikan läheisyydessä, metsätien päässä pellon reunassa on lato. Metsä on sekametsää. a) Ladosta n. 5 - 6 m pohjoiseen on matala kiven ja maan sekainen röykkiö, jonka päällä kasvaa katajia. b) Ladosta n. 10 m itä-kaakkoon pellolle tulevan tien ja pellon reunan välisessä kulmauksessa muutamia kiviä näkyvissä. Vaikea sanoa onko siinä milloinkaan ollut röykkiöitä. c) Linkolan mukaan ladosta n. 30 itään vanhan tervahaudan vieressä pitäisi myös olla röykkiö. Kesällä 1981 tervahauta löytyi kyllä, mutta puiden kaadon vuoksi alue oli niin risukkoista, ettei röykkiöstä voinut tehdä minkäänlaisia havaintoja.

34. Hakkaraistörmä

Kiven ja maan sekainen röykkiö. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 13

3433 08 SOTKAMO

$x = 7112\ 68$

$y = 570\ 46$

$z = 140 - 145$

Ylisotkamo Sapsoranta

Törmäpääsky 12:31, om. Elsa Huovinen, os. Akkonientie 36 A 1, 88600 Sotkamo

Löydöt jälkeen 1957:

KM 21172:1-3, hioin, savitiivistettä ja palanutta luuta.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 3,5 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Sapsojärvien välisen Kumpusalmen itärannalla korkean rantatörmän päällä huvilatontilla saunarakennuksen yläpuolella. Maasto on sekametsää kasvavaa tasannetta, aluskasveina ruohokasveja. Röykkiö sijaitsee aivan jyrkän ja korkean rantatörmän reunalla, ja on osittain sortunut alas järveen. Röykkiö on kooltaan n. 4 x 3 m ja korkeudeltaan n. 0,5 m. Röykkiö on maapeittoinen, kiviä pistää esiin vain parissa kohdassa. Sen päällä kasvaa koivuja, mäntyjä, katajia, puolukoita ja mesimarjoja. Röykkiö on kasattu ruskean hiekan päälle kivistä ja mullan sekaisesta maasta. Osa kivistä on pienikokoisia ja vaikuttaa palaneilta. Mullan seassa on noki- ja hiilikerros, jonka yläpuolella on runsaasti palanutta savea. Havaintomahdollisuudet ovat rantatörmän puolella sortuman kohdalla hyvät, sieltä löytyikin hioin, palanutta luuta ja palanutta savea. Röykkiö pitäisi tutkia ennen kuin se sortuu kokonaan alas.

35. Hiekkala

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 3

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7115 92

y = 551 82

z = n. 137,5

Korholanmäki Telkkälä

Hiekkala 20:9, om. Kauko Tapio Rönkkö, os. Karhunpolku 19 B, 87300 Kajaani 30

Tarkastus 1981:

Korkean veden vuoksi ei havaintoja.

36. Purola

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 2

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7116 42

y = 551 50

z = n. 137,5

Korholanmäki Telkkälä

Purola 20:27, om. Paavo Niskanen, os. 603 Telkkälä, 88999 Kajaani

Tarkastus 1981:

Korkean veden vuoksi ei havaintoja.

37. Salmela

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 11

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 90

y = 568 06

z = 137,5

Ylisotkamo Kirkonkylä

Salmela 39:328, om. Sotkamon kunta, os. PL 24, 88601 Sotkamo

Tarkastus 1980 (M. Huurre):

Ei havaintoja kiinteästä muinaisjäännöksestä. Vesi korkealla.

Huom. Oulun museon nrot 70 ja 141 kuuluvat samalle esineelle, joten kourutaltoja on siellä vain yksi.

38. Puukkoniemi (Kurkikangas I)

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 19

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 44

y = 437 02

z = n. 153,5 - 155

Tipasoja Honkajärvi

Suonenvaara 7:10, om. Toivo Viljami Niskanen, os. PPA 1 Suonenvaara, 88600 Sotkamo

Löydöt jälkeen 1958:

KM 21176:1-5, keramiikkaa, hioin, kvartssia, palanutta luuta (1981)

Valok. (f. 53937-53939) 1. alue kuvattu lounaasta, 2-3. Niemen kärki kuvattu idästä järveltä.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 20 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Honkajärven länsirannalla Puukkonien eteläkärjessä Kurkikankaan ja Honkajärven välissä. Rannassa maasto on mäntyä kasvavaa särkkää, mutta toisella puolella on suota. Maaperä on hienoa hiekkaa. Niemenkärjestä n. 20 m luoteeseen on rannassa vanha kalakorsu. Linkola oli v. 1958 tehnyt löytönsä rantalietteeltä, mutta v. 1981 löydöt tulivat niemenkärjen etelärinteeltä rantatörmän yläpuolelta. Koekuopista löydettiin pieni siru keramiikkaa, hioin, kvartsia ja palanutta luuta sekä palaneita kiviä. Kulttuurikerros on yli 10 cm vahva. Löytöalue ja kulttuurimaa rajoittuivat vain niemen kärkiosaan, mutta Linkolan löydöt ovat n. 300 m matkalta ja maaston puolesta asuinpaikka saattaisi jatkaa koko niemenkärjen alueelle.

Koekaivaus alueella on tarpeen sen laajuuden määrittämiseksi.

39. Talvilahti (Kurkikangas II)

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 20

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 74

y = 436 44

z = n. 153,5

Tipasoja Honkajärvi

Maunusjoen palsta 128, 30:10, om. Kajaani Oy

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka on matalahko rantatasanne Honkajärven Talvilahden pohjukassa kahden korkeamman kummun välissä. Alue on mäntyä kasvavaa kangasta, jossa on vahvako sammal- ja jäkäläkerros. Maaperä on hienoa hiekkaa. Linkola oli v. 1958 tehnyt löytönsä rantalietteeltä. Kesällä 1981 ei rannassa voinut tehdä havaintoja korkean veden vuoksi, mutta törmässä todettiin kulttuurimaata olevan vielä jäljellä. Koekuopista löydettiin hiiltä ja palaneen luun siruja, joita ei kuitenkaan otettu talteen.

40. Mullukka

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 21

4411 04 TIPASOJA

länsipää:

x = 7103 28

y = 436 34

itäpää:

x = 7103 36

y = 436 66

z = n. 153,5-155

Tipasoja Honkajärvi

Tienhaara 28:3, om. Meeri Heikkinen, os. Tipasoja Männistö, 88600 Sotkamo
Nipran palsta 128, 11:11, om. Kajaani Oy

Tarkastus 1981:

Linkola oli v. 1958 löytänyt Honkajärven luoteisrannalta läheltä Koljosensalmen suuta noin 400 m pitkältä alueelta kivikautisia asuinpaikkalöytöjä rantalietteil-
tä. Maasto on mäntykangasta korkeiden sortuvien hiekkatörmien päällä. Kesäl-
lä 1981 ei havaittu törmissä eikä niiden päällä mitään merkkejä kiinteästä
muinaisjäännöksestä. Rannassa havainnointi oli mahdotonta korkean veden vuoksi.
Mahdollisesti paikalla ollut kivikautinen asuinpaikka on kokonaisuudessaan
tuhoutunut ja sortunut alas järveen.

41. Hetelahti

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 25

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 52

y = 438 88

z = n. 157

Tipasoja Räätäjärvi

Heteranta 10:34, om. Onni ja Anne Jokelainen, PPA 1 Koskenkylän koulu,
88400 Ristijärvi

Löydöt jälkeen 1958: KM 21192, kvartsia (1981)

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka on Rääätäjärven Hetelahden kaakkoisrannalla pienellä niemekkeellä. Paikalla on kesähuvila ulkorakennuksineen. Kasvillisuus on rehevää, lehtipuita ja pensaita on runsaasti. Huvilan pihamaata on tasoitettu ja kaivettu runsaasti, rantaan vievältä polulta löytyi yksi kvartsi-iskos. Linkola oli v. 1958 tehnyt löytönsä rantalietteilta, kesällä 1981 rannassa ei pystynyt havainnoimaan korkean veden vuoksi. Todennäköisesti asuinpaikka on tuhoutunut kokonaan, osittain kesähuvilaa rakennettaessa ja osittain veteen syöpyessään. Paikan omistajat eivät olleet huomanneet mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa rakennustöiden yhteydessä.

42. Kuikkalahti

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 27

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 86

y = 439 34

z = 157

Tipasoja Rääätäjärvi

Hesikala 1:24, om. Elias Korhonen, os. Tipasoja Heiskala, 88600 Sotkamo

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee Rääätäjärven Kuikkalahden kaakkoisrannalla. Maasto löytöpaikalla on rantaan viettävää kuusimetsää, jossa on runsas aluskasvillisuus. Ranta on hiekkarantaa. Törmään tehdyistä koekuopista ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Rannassa oli havainnointi mahdotonta korkean veden vuoksi.

43. Pienilehto

Irtolöytöpaikka?

3344 06 TALVIVAARA

x = 7093 50

y = 553 10

z = n. 240

Jormaskylä

Pienilehto 51:4

1981 ei tarkastettu.

Linkolan mukaan Pienilehto on Ison Savonjärven länsipuolella, jonne se ja Järvelä on merkitty myös taloudelliselle 133 (1941). Peruskartalla talot kuitenkin ovat järven lounaispuolella, eikä lännessä näy sopivaa talonpaikkaakaan.

44. Niemelä

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 56

y = 568 04

z = n. 140

Ylisotkamo Kirkonkylä

Niemelä 39:62, om. Sotkamon kunta, os. PI 24, 88601 SOTKAMO

Tarkastus 1980 (M. Huurre):

Ei mainittavaa.

45. Soinila

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 62

y = 568 03

z = n. 140

Ylisotkamo Kirkonkylä

Soinila 39:12, om.

Tarkastus 1980 (M. Huurre):

Ei mainittavaa.

46. Heiskala

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II?

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 46

y = 439 22

z = n. 157

Tipasoja Räättäniemi

Heiskala 1:24, om. Elias Korhonen, os. Tipasoja Heiskala, 88600 SOTKAMO

Tarkastus 1981:

Linkolan löydöt ovat rantalietteeltä ja 1981 alue oli veden alla. Ylempänäkin ranta on aika matalaa ja märkää eikä erityisemmin asuinpaikaksi sopivaa.

47. Räättäniemi

Irtolöytöpaikka.

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 74

y = 439 06

z = 157 - 160

Tipasoja Räättäniemi

Mäkelä 10:16, om. Antti Pääkkönen, Tipasoja 88600 SOTKAMO

Löydöt jälkeen 1958:

KM 19181 kourutaltoa

Tarkastus 1981:

Kourutaltan oli Pekka Pääkkönen löytänyt 1973 Räättäniemen rantahietikolta Mäkelän (aik. Räättäniemi) talon kohdalta, samoilta paikoilta kuin aikaisemman löydön (ks. Linkola). 1981 löytöpaikka oli veden alla. Sen kohdalla törmän päällä oli karjatarha, joka karjan polkemana oli varsin liejuista. Mitään ei näkynyt.

48. Erola

Irtolöytöpaikka.

3433 03 REHJA

x = n. 7123 06

y = n. 547 82

z = n. 150

Nuasjärvi Korvanniemi

Erola 2:58

1981 ei tarkastettu

49. Niittysuo

Irtolöytöpaikka (Kainuun M. 516 epämääräinen hioin).

3433 03 REHJA

x = n. 7125 05

y = n. 547 25

z = n. 205

Nuasjärvi

Vanhatalo 1:13

1981 ei tarkastettu.

50. Komula

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = n. 7116 50

y = n. 571 26

z = n. 155-160

Ylisotkamo Juholankylä

Komula 10:24

1981 ei tarkastettu.

51. Kontinjoki

Irtolöytöpaikka.

3433 02 KORHOLANMÄKI

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

52. Sopala

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

Ei tarkemmin paikallistettavissa. Vrt. Mustonen s. 389.

53. Sapsa

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO?

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

54. - 55. Tipasoja

Irtolöytöpaikka (sama esine?).

4411 04 TIPASOJA/4411 07 HERTTUANKYLÄ?

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

56. Kitunen

Irtolöytöpaikka.

3433 03 REHJA

Ruudut 22-23/47-49

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

57. Naapurinvaara

Irtolöytöpaikka.

3433 06 POHJAVAARA/3433 09 NAAPURINVAARA?

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

58. Niskala

Irtolöytöpaikka.

Paitsi Linkolan mainitsemaa Tipasojan Suonenvaaran Niskalaa on tämännimisiä taloja ainakin Jormaskylässä ja Sumsassa, Sumsanjärven rannalla.

59. Rytönen

Irtolöytöpaikka.

Ei paikallistettavissa.

60. Juoteela

Rautakautinen irtolöytöpaikka.

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7119?

y = 557? - 558?

Nuasjärvi Huuskonniemi

Juoteela (Juoteila) 30:5? om. Kauko Korhonen

Tarkastus 1981:

Juoteelan alueella eikä koko Huuskonniemessä näkynyt mitään esihistoriaan viittaavaa. Kauko Korhonen oli pelloistaan kerännyt joitakin myöhempiä rautaesineitä ja verkonpainoja, jotka toimitettiin Sotkamon museoon. Hän muisteli myös, että Roomin talon mailta olisi joskus löytynyt kiviesineitä, mutta niistä ei saatu tarkempaa selkoa.

Varsinkin Huuskonniemen etelälaita on korkearantaista ja törmät ovat sorteuneet.

61. Naapurinvaara

Rautakautinen irtolöytöpaikka.

3433 06 POHJAVAARA/3433 09 NAAPURINVAARA?

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

62. Kaitainsalmi

Rautakautinen irtolöytöpaikka.

3433 09 NAAPURINVAARA?

Ruudut 20-21/69?

Ei tarkemmin paikallistettavissa.

63. Palolahti

Kuoppia. Luokka III.

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 00?

y = 435 72?

z = n. 155?

Tipasoja

RN:o 58:7

1981 ei tarkastettu.

64. Kemilä

Hiiliesiintymä. Luokka III.

3433 09 NAAPURINVAARA?

Ruutu 29/60

1981 ei tarkastettu.

65. Kilpelän Pihjalat

"Pyhät pihlat". Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 17

4322 06 LONTTA

x = 7099 88

y = 431 08

z = 225-230

Karttamerkki: rauhoitettu puu.

Tipasoja Suonenvaara

Ylitalo 6:18

1981 ei tarkastettu.

Mustonen s. 473.

66. Täperä

Kiviraunioita. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 16

3344 09 LAPPAVAARA

x = 7094 55

y = 567 50

z = n. 167,5

Alasotkamo

Täperä 97, om. Juho Pihlajamäki, PPA 1 Täperä, 88600 SOTKAMO

Tarkastus 1970:

Anja Sarvas (tarkastuskertomus esihist. toimiston arkistossa): Sotkamon kirkosta n. 20 km etelä-lounaaseen, Täperän talosta n. 250 m länteen, pellon ja metsän rajalla. Peltoa raivatessa tullut esille kaksi neliömäistä kivirauniota, ajaltaan 3 x 3 m. Toinen purettu kokonaan, ei tulenpidon jälkiä tai muuta-kaan raunioiden ikää ja tarkoitusta selvittävää.

Ei tarkastettu 1981.

67. Hiidenportti

Tarupaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet 1980-1985

4322 11 PORTINSALO

ruudut 88/51-52

Tipasoja

Portinsalon aarnialue.

Hiidenportti on Sotkamon kirkosta n. 40 km kaakkoon Portinsalon aarnialueella. Varsinaisia muinaisjäännöksiä paikalta ei tunneta, mutta jylhä kallionrotko on herättänyt pelonsekaista huomiota. Mustonen kertoo (s. 373-375; Hiidensola), ettei siellä uskallettu yöpyä ja että siellä on kuultu viulunsoittoa ym. ääniä. Toisaalta sinne on ainakin vuosisadan alkupuolella kokoontunut heinäkuun ensimmäisenä lauantaina nuorisoa laajalta alueelta (Koski Mauno, s. 168). Mahdollisesti Paltamon rovastin Juhana Cajanuksen 1674 muistiin merkitsemä tieto Calava -nimisen jättiläisen pojan Hiiden linnasta on tarkoittanut tätä, vaikka se usein yhdistetään Sotkamon pohjoisosassa lähempänä asutusta olevaan Hiidenlinnaan (ks. nro 151). Johannes Linnankoski on käyttänyt näytelmässään "Ikuinen taistelu" Hiidenporttia esikuvana helvetin kuvauksessa (ks. Sotkamo s. 18-20).

Varsinaisten arkeologiien käynnistä paikalla ei ole tietoja eikä sitä tarkastettu 1981. Tipasojan Räätäniemessä kertoi siitä Pekka Pääkkönen (os. Tipasoja, 88600 SOTKAMO). Hänen mukaansa sen ohitse on vienyt kulkureitti kaakkoon. N. 3 km Hiidenportista länsi-luoteeseen on Isonkivenlehto, kumpare, jolla olevia suuria siirtolohkareita on sanottu Hiidenkirkoksi (pk 4322 08 NIEMISUO, x = 7089 20, y = 448 84). Ohikulkiijat lienevät pitäneet sitä uhripaikkana.

68. Pohjakoski

Mahdollinen leiriytymispaikka.

3433 07 JUURIKKALAHTI

x = 7101 96

y = 568 96

z = 140

Ylisotkamo Kiantaperä

Tarkastus 1981

1500-luvulta lähtien tunnettu ns. Nousia Venäläisen kulkureitti Laatokan ja Pohjanlahden välillä on Maanselältä pohjoiseen noudattanut Lappajokea, joka laskee Kiantajärven eteläpään pienen Pohjakosken kautta. Kosken itäpuolella olevassa niemessä, pienen Pohjalammen luoteisrannalla on leiripaikaksi hyvin sopiva tasanne, jossa on nyt venevalkama. Paikalle kaivetuissa koekuopissa maa oli hyvin likaista, mutta mitään ajoitettavia merkkejä leiripaikkana käytöstä ei siitä tullut.

69. Vihtamonlampi

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7118 56

y = 564 10

z = 137,5-140

Alasotkamo

Vihtamo 5:57, om. Veikko Kilpeläinen

Löytö: KM 14548 tasatalta

Verif. 14548:

Esineen on löytänyt Veikko Kilpeläinen 28.7.1958 Sotkamon kirkosta n. 5,5 km luoteeseen olevan Vihtamonlammen pohjoisrannalta, n. 100 m lounaaseen Vihtamonjoen suulta, n. 1 m vesirajasta, lehmälle hautaa kaivaessaan. Maasto on alavahkoa niittyä ja esine löytyi n. 20 cm syvältä savesta (karttaluonnos verifikaatissa).

Paikkaa ei ole tarkastettu.

70. Lahdenlouhi E

Irtolöytöpaikka.

3433 02 KORHOLANMÄKI

x = 7118 84

y = 542 56

z = n. 137,5

Korholanmäki Lauttolahti

Lahdenlouhi 19:18, om. Lauri Ruskomaa, os. Brahenk. 21, 87100 KAJAANI 10

Löytö: KM 17985 tasakantainen nuolenkärki, kvartsia

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka on kirkosta n. 27 km länteen Rehjan Lauttolahden kaakkoisrannalla, runsaan kilometrin päässä Kajaanin rajasta, Kontinjoen suulta n. 1 km itäkoilliseen.

1968 oli Markku Talvinko löytänyt rovasti Ruskomaan rannasta vesirajasta nuolenkärjen. Paikka on kyläläisten vanhaa venevalkamaa, löytö oli kaivetun ojan suulla kallion vierellä. Maaperä on sorahiekkaa, jossa on suurempiakin kiviä.

1981 löytöpaikka oli veden alla. Huvilan kohdalla rantaa on tasoitettu. Rantatasanne on asuinpaikaksi sopivaa, mutta mitään ei näkynyt. Ruskomaan huvila on ylempänä rinteessä, siitä lounaaseen on metsäistä, varsinkin järveen päin jyrkkää kalliota. Tämän Lahdenlouhen lounaispuolelta on löydetty kivikirves (ks. nro 71).

71. Lahdenlouhi W

Irtolöytöpaikka.

3433 02 KORHOLANMÄKI

x = 7118 74

y = 542 30

z = n. 137,5

Nuasjärvi Lauttolahti

RN:o 1:11, om. Pentti Luoto, os. Kuurnantie 1 A 16, 87200 KAJAANI 20

Löytö: KM 17981 reiällinen kivikirves

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka on edellisestä n. 300 m lounaaseen Lahdenlouhen kallioalueen lounaispuolella. 1969 oli Pekka Luoto löytänyt kirveen huvilan rannasta vesirajasta, veden ollessa normaalia alempana.

1981 vesi peitti löytöpaikan. Ranta-alue on tasaista ja jonkin verran huvilakäytössä muokkaantunutta hiekkarantaa, etelämpänä se muuttuu suoperäiseksi. Mitään asuinpaikan merkkiä ei näkynyt.

72. Kaarreniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 5

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7118 67

y = 558 73

z = n. 137,5

Nuasjärvi Kaarreniemi

Hyrkäs 36:19, om. Sakari Huusko ym., os. PPA 3 Hyrkäs, 88610 VUOKATTI

Löytö: KM 18839 reikäkivi

1972 kävi A. Erä-Esko tarkastamassa paikkaa, josta Ellen Huusko oli 1969 löytänyt reikäkiven. Paikka on Nuasjärven itäosassa, Mujehoulunjoen suun eteläpuolella olevassa Kaarreniemessä, kirkosta n. 10 km länsiluoteeseen. Niemen länsiranta on korkeaa jatkuvasti sortuvaa hiekkatörmää ja reikäkivi oli ollut sen juurella, rantahietikolla, pienestä lammesta tulevan puron suun luoteispuolella. Erä-Esko totesi rantavedessä olevan myös kvartssia, jota ei kuitenkaan otettu talteen. Kysymyksessä lienee törmän sortuessa kokonaan tuhoutunut asuinpaikka.

1981 veden korkeus esti tarkastuksen.

73. Pajuniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 4

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7115 44

y = 552 22

z = n. 135,5

Jormaskylä Telkkälä

Pajuniemi 9:13

Om. Terho Oskari Tervo, 603 Telkkälä, 88999 KAJAANI

Löydöt: KM 18840 kirves

KM 18841:1-4 kvartsia

Kirveen sai A. Erä-Esko 1972 Ossi Rantilältä (Kajaani), jolle löytäjä, Terho Tervo, oli sen antanut toimitettavaksi museoon. Löytö oli tullut jo ennen sotia Nuasjärven etelärannalla Jormasjoen suun länsipuolella olevasta Pajuniemestä pellon ojaa kaivettaessa n. 15 m rannasta. Paikalla oli havaittu myös liesi-kiveyksiä talon ja rannan välillä. Erä-Esko keräsi paikalla käydessään pellosta kvartsi-iskoksia.

Tarkastus 1981:

Pellot savisia. Mitään uutta ei ilmaantunut.

74. Kannas

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 1

3433 03 REHJA

x = 7122 84

y = 548 66

z = 140

Nuasjärvi Rimpilänniemi

Kannas 8:19

Om. Matti Moilanen ym. Korvanniemi Kannas, 88999 KAJAANI

Löydöt: KM 18838:1-3 kvartsia

Kannaksen talo on Sotkamon kirkosta n. 22 km länsiluoteeseen, Rehjanselän

ja Nuasjärven välisen Rimpilänsalmen pohjoislaidalla. Korvanniemeä ja Rimpilänniemeä erottavassa lahdessa, Ison ja Pienen Kitusen välillä olevalla saarella, jonka tiekannas yhdistää Rimpilänniemeeseen. 1972 A. Erä-Esko kävi paikalla ja löysi kvartseja pellolta, talosta n. 50 m kaakkoon, sähkölinjan vaiheilta. Paikka on loivasti itään viettävää savipeltoa. 1981 paikkaa ei tarkastettu.

75. Harjanne

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 6

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7119 76

y = 558 66

z = n. 140

Nuasjärvi Rannankylä

Harjanne 36:18

Om. Aarne Huusko, os. PPA 3 Hyrkäs, 88610 VUOKATTI

Löydöt: 18842:1-3 kvartsia

1972 keräsi A. Erä-Esko kvartsi-iskoksia Harjanteen tilan pellosta. Paikka on Sotkamon kirkosta n. 11 km länsi-luoteeseen, Nuasjärveä Tenettiin yhdistävän Mujehoulunjoen länsipään pohjoisesta, Naapurinlammesta laskevan Myllypuron suulla. Löydöt ovat länteen ja etelään viettävästä rantapellosta.

Tarkastus 1981:

Pellot heinäällä, tarkastus ei mahdollinen.

76. Tikkalanniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 7

3433 08 SOTKAMO

x = 7118 50

y = 560 94

z = 137,5 - 142,5

Nuasjärvi Tikkalanniemi

Tikkalanniemi 31:20, om. Oiva ja Yrjö Määttä, os. PPA 3 Tikkalanniemi,
88610 VUOKATTI

Löydöt: KM 18848:1-4 kvartsia (1972), 21182:1-4 kvartsia

Mustonen s. 389:

Tikkalanniemestä Halolan pellostä on 1850-luvulla löydetty kiukaanpohja ja hiiliä sekä kivinen kourutaltta ja rautaveitsi (ks. myös s. 411).

Tarkastus 1981:

Tikkalanniemi on Tenetin virran ja Mujehoulun välisen Tikkalansalmen suun pohjoisrannalla, sillasta n. 150 m länteen. Sotkamon kirkosta se on runsaat 9 km länsi-luoteeseen. 1972 A. Erä-Esko keräsi kvartsia lähinnä niemenkärjen länsireunalta.

Uittotöiden takia niemen rantoja on ruopattu ja talonväen mukaan se on pienentynyt ainakin 10 m. Rannassa on ruoppausmaata, mutta muutama kvartsi tuli silti vesirajastakin. Niemessä oleva pelto oli perunamaana ja helposti tarkastettavissa. Maa on hiekkansekaista multaa ja kvartseja löytyi koko pellostä talon ja niemenkärjen väliltä. Aivan kärjessä on viljelemätön alue, johon on istutettu haavan taimia. Siinä on paksu turvekerros, jonka alla oli hienoa likaantunutta hiekkaa.

Maisemallisesti paikka olisi mahdollinen jopa I luokan kohteeksi. Koekaivaus olisi kuitenkin tarpeen selvittämään, missä määrin viljely ja ruoppaus ovat tuhonneet sitä.

77. Kuninkaanlahti

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 31

4411 05 SOIDINVAARA

x = 7117 36

y = 430 46

z = 138-145

Ylisotkamo Soidinvaara

Leppälähti 53:5

om. Olavi Heikkinen, os. PPA 2 Leppälahti, 88600 SOTKAMO

Löydöt: KM 18844 kvartsia (1972)

21194:1-4 hioin, kvartsia

Kuninkaanlahti on Pienen Kiimäsen itäosassa Kuninkaanniemen pohjoispuolella, Sotkamon kirkosta n. 8 km itäkoilliseen. A. Erä-Esko keräsi 1972 kvartseja sen itärannalta Leppälahden tilan alueelta sekä vesirajasta että pellolta n. 30 m päästä rannasta. Muistiinpanojen mukaan löytöalue on kallionkielekkeiden välissä.

Tarkastus 1981:

Erä-Eskon löytöpaikkaa ei voi täysin varmasti paikantaa, koska kallioiden välissä olevia peltokaistoja ulottuu rantaan useampia. Pellot ovat melko savisia. Tarkastuksessa tuli hiukan löytöjä Leppälahden talosta n. 200 m luoteeseen olevan rantaan ulottuvan peltokaistaleen alaosasta. Maasto viettää siinä lähes pohjoiseen. Pellossa näkyi myös palaneita kiviä. Rannasta ei korkean veden takia voinut nähdä mitään.

78. Saijanniemi (Pajusalmi S)

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 32

Peruskartta 4411 05 SÖIDINVAARA

ruutu 14/29

Kylä: Ylisotkamo Juholankylä

Tila: RN:o 2:25 tai 2:26

Löydöt: KM 18845:1-4 kvartsia (1972)

1972 löysi A. Erä-Esko kvartsia Ison ja Pienen Kiimäsen välillä olevan Pajusalmen etelärannalta rantakivikosta. Paikka on n. 7 km Sotkamon kirkosta itään olevan Saijanniemen pohjoisrannalla, mutta tarkemmin sitä ei voi sijoittaa peruskartalle.

1981 tarkastusta ei suoritettu korkean veden takia.

79. Saijansaari

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 33

Peruskartta 4411 05 SOIDINVAARA

x = 7114 26?

y = 430 72?

z = n. 138

Kylä: Ylisotkamo

Tila: Saijanlahti 2:20

om.

Löydöt: KM 18846 kvartsia

1972 löysi A. Erä-Esko kvartsia Ison Kiimasan Saijansaaren länsirannalta, n. 8 km Sotkamon kirkosta länteen. Löydöt tulivat rantavedestä. Paikka lienee länsirannan pohjoisosassa oleva Pitkänniemen ja Lyhytniemen välinen lahdenpohjukka.

1981 paikkaa ei tarkastettu korkean veden takia.

80. Härkösuu

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 34

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = 7102 02

y = 441 66

z = 162,5 - 165

Tipasoja Herttuankylä

Hahtola 13:10, om. Eero Korhonen, os. PPA 4 Välikangas, 88600 SOTKAMO

Löydöt: KM 21174:1-2, kvartsia ja palanutta luuta.

Valok. (f. 53936): Kuva lounaasta. Enimmät löydöt miesten kohdalta, mutta myös tien mutkan vaiheilta oikealta tuli iskos. Härkösuon reunaa vasemmalla kuusten takana.

Tarkastus 1981

Löytöpaikka sijaitsee noin 23 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Herttuankylässä Iso-Valkeisen järven koillisrannalla olevan Härköniemen koillisosassa Härkösuon itälaidalla Hahtolan talosta n. 650 m kaakkoon. Maasto on mäntyä ja jäkälää kasvavaa kangasta, joka harjumaisena kiertää Härkösuota luoteesta koilliseen. Löytöpaikalla maaperä on hienoa hiekkaa. Alueen yli kulkee metsätie Härköniemen eteläisimmässä kärjessä, Vihtaniemessä, olevalle pellolle. Kvartsi-iskoksia, palaneen luun kappaleita, hiilen paloja ja palaneita kiviä löytyi harjanteen luoteisrinteellä olevalta tasanteelta metsätieltä ja sen reunoilta noin 50 - 60 m:n pituiselta alueelta. Kulttuurimaa paikalla tuntuu olevan melko vahva, koska palaneita kiviä, hiilen kappaleita ja palaneita luita löydettiin koekuopista melko syvältä. Alueen määrittämiseksi koekaivaus on tarpeen.

81. Koljosensalmi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 35

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 17

y = 436 38

z = n. 155

Tipasoja Honkajärvi

Maunusjoen palsta 128, 30:10, om. Kajaani Oy

Löydöt: KM 21177:1-2, kvartsia ja palanutta luuta.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Honkajärven luoteisrannalla Honkajärven ja Syväjärven välisen Koljosensalmen suun eteläpuolella. Maasto on muutaman metrin korkuisen rantatörmän yläpuolella olevaa rantatasannetta. Alue on paljaaksihakattua mäntykangasta, jossa laikutus helpotti havaintojen tekoa. Maaperä on hienoa hiekkaa. Löytöpaikkaa ympäröi lännestä etelään alavampi suoperäinen maa. Kvartsi-iskos (KM 21177:1) löytyi

paljaasta, jyrkästä rantatörmästä ja palaneet luunsirut (KM 21177:2) noin 10 m:n päästä rannasta laikutusjäljestä.

82. Kotaniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 36

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 38

y = 438 32

z = 160

Tipasoja Rääätäjärvi

11:11, om. Kajaani Oy

Löydöt: KM 21184:1-4, piitä, kvartssia ja palanutta luuta.

Valok. (f. 53933). Kuva koillisesta. Taustalla Kiulunemi

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Rääätäjärven pohjoisosassa olevan Kotalahden koillisrannalla Kotaniemen kärjessä Tipasjoen niskalla. Kotaniemen kärki on matalahkon rantatörmän yläpuolella olevaa melko tasaista mäntykangasta, jolla kasvaa runsaasti varpukasveja. Paikoitellen varvikkoa on kuitenkin vähän tai ei lainkaan niin, että ohuen sammal- ja jäkäläkerroksen alta kuultaa hieno hiekka - mikä helpottaa havaintojen tekoa. Kotaniemen reunat Tipasjoen rannalla ja Kotalahden pohjukassa ovat suomaista kosteikkoa, jossa kasvaa runsaasti suopursuja. Löydöt tehtiin melko pinnasta, heti ohuen turvekerroksen alta. Paikalta tavattiin myös palaneita kiviä. Kotaniemessä on myös pyöreitä kuopanteita, joista kaksi, halkaisijaltaan 1 - 2 m, on löytöpaikan välittömässä läheisyydessä. Koekaivaus alueella on tarpeen. Erityisesti on otettava huomioon, että Kotalahden pohjukassa, noin 400 - 500 m löytöpaikasta länsi-luoteeseen, on Caravaanari-kylä, ts. asuntovaunumatkailijoiden leirialue.

83. Majaniemi

Esihistoriallinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 37

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 94

y = 436 40

z = n. 155

Tipasoja Honkajärvi

Maunusjoen palsta 128, 30:10, om. Kajaani Oy

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Honkajärven luoteisosassa olevan Talvilahden pohjoisrannalla, Majaniemen eteläkärjessä, runsaat 200 m Koljosensalmen asuinpaikasta etelään. Maastollisesti paikka on erittäin sopiva asuinpaikaksi, koska se on matala ja tasainen niemenkärki. Alue on paljaaksihakattua mäntykangasta, jossa laikutus helpotti havaintojen tekoa. Maaperä on hienoa hiekkaa. Paljaasta rantatörmästä ja laikutusjäljistä löytyi palaneita kiviä, hiukan hiiltä sekä jokunen epämääräinen kvartsin siru, joita ei otettu talteen. Nimestään huolimatta niemestä ei tavattu varmoja asutuksen merkkejä.

84. Kurkikangas

Pyyntikuoppia. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 38

4411 04 TIPASOJA

x = 7102 60

y = 436 69

z = n. 160

Tipasoja Honkajärvi

Maunusjoen palsta 128, 30:10, om. Kajaani Oy

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 19 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Honka-

järven luoteisosassa olevan Talvilahden etelärannalla suon ja rannan välissä kulkevalla särkällä. Paikalla kasvaa mäntyä, ja maaperä on hienoa hiekkaa. Kahden kumpareen välisellä alavammalla kohdalla on kaksi pyöreähköä kuopannetta, joiden halkaisijat ovat 2 - 3 m. Itäisempi kuopanne on matalampi eikä aivan yhtä selvästi maastosta erottuva kuin siitä parin metrin päässä sijaitseva läntisempi kuoppa. Havaintomahdollisuudet paikalla ovat hyvät, koska aluskasvillisuutta jäkälää kasvavalla särkällä muutoin on niukasti.

85. Sammakkolahti

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 39

4322 09 NIMISENKANGAS

x = 7096 95

y = 444 04

z = 170

Tipasoja

6:16

Löydöt: KM 21195:1-2, kvartsia

Tarkastus 1981 (Heikki Poroila ja Jukka Juntunen)

Löytöpaikka sijaitsee noin 28 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Repokankaalla Pienen-Hietasen järven etelärannalla Sammakkolahden pohjukassa venevalkaman tien itäpuolella rantatörmässä.

Löytöpaikasta noin 100 m lounaaseen on tervahauta (merkitty peruskarttaan). Paikka on mäntyä ja jäkälää kasvavaa kangasta, maaperä on hienoa hiekkaa. Kvartsit olivat löytyneet pieneltä alueelta törmästä sortuneesta kasasta. Muita esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavia merkkejä, kuten palaneita kiviä tai palanutta maata, paikalta ei oltu havaittu. Paikan löysivät 10.7.1981 kirjastonhoitaja Heikki Poroila (os. Tenetin koulu E 4, 88610 Vuokatti) ja HuK Jukka Juntunen, (os. Välitie 4, 88600 Sotkamo). Lisätarkastus tarpeen. Mustonen (s. 396) kertoo tarun mukaan lappalaisten kätkeneen aarteiden Sammakkolahden perään.

86. Heinosenniemi

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 40

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 70

y = 434 66

z = 153 - 155

Tipasoja

14:16

Löydöt: KM 21196:1-2, kvartssia ja palanutta luuta.

Tarkastus 1981 (Heikki Poroila ja Jukka Juntunen)

Löytöpaikka sijaitsee noin 16 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Heinosen järven etelärannalla olevan Heinosenniemen luoteiskärjessä. Löytöpaikka on jäkäläkangasta oleva rantatasanne, jossa maaperä on hienoa hiekkaa. Palaneet luut ja kvartsit löytyivät pieneltä alueelta 5 - 30 cm:n syvyydeltä likamaasta, joka jatkuu vielä syvemmälle.

Paikan löysivät 2.8.1981 HuK Jukka Juntunen ja kirjastonhoitaja Heikki Poroila.

Lisätarkastus tarpeen.

87. Heinonen

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 41

4411 04 TIPASOJA

x = 7104 89

y = 434 72

z = n. 160

Tipasoja

8:13

Löydöt: KM 21197:1-4, kvartssia ja palanutta luuta.

Tarkastus 1981 (Heikki Poroila ja Jukka Juntunen):

Löytöpaikka sijaitsee noin 16 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Heinosen järven pohjoisrannalla vastapäätä Heinoseniemeä. Löydöt on tehty noin 100 m pitkältä alueelta jyrkähköltä rantatörmältä ja idässä rantatasanteelta törmän päältä. Maaperä on hienoa hiekkaa. Löytöalueen itäisimmästä osasta rantatasanteelta löytyi kvartsia (KM 21197:1-2) ja palaneita kiviä noin 10 - 15 cm:n syvyydeltä. Löytöalueen läntisimmästä osasta löytyi rantatörmästä palaneiden kivien alta punertavasta likamaasta noin 20 cm:n syvyydeltä pieneltä alueelta palaneita luuta (KM 21197:3). Palaneet kivet olivat osittain heti turvekerroksen alla. Löytöalueen keskiosista löytyi halkaisijaltaan n. 40 cm:n suuruisesta likamaakuopasta 10 cm:n syvyydeltä palaneita luuta, joista suurin osa oli kiinnittynyt kovettuneeseen maahan (KM 21197:4). Harmaan likamaan seassa oli hiukan palaneita kiviä.

Paikan löysivät 5.8.1981 kirjastonhoitaja Heikki Poroila ja HuK Jukka Juntunen.

Lisätarkastus tarpeen.

88. Kämäräisenniemi

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 33

y = 435 77

z = 150 - 155

Tipasoja

28:5

Tarkastus 1981 (Heikki Poroila ja Jukka Juntunen):

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta kaakkoon Tipasojan Syväjärven itärannalla Koljosensalmeen pistävän Kämäräisenniemen lounaiskärjessä. Paikalta löytyi sortuvasta rantatörmästä miltei kokonaan veden alta, mustuneita ja palaneita liesikiviä. Kivistä osa oli jo irronnut kokonaan veteen. Alueelta löydettiin myös joitakin epämääräisiä kvartsin kappaleita, joita ei kuitenkaan otettu talteen. Maaperä alueella on hienoa hiekkaa.

Paikan löysivät 5.8.1981 kirjastonhoitaja Heikki Poroila ja HuK Jukka Juntunen. Lisätarkastus tarpeen.

89. Kuolasalmi

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 42

3433 08 SOTKAMO

x = 7111 54

y = 567 88

z = n. 137,5

Ylisotkamo

Varpuniemi 19:26

Löydöt: KM 21179, kvartsia.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 4 km Sotkamon kirkosta etelä-lounaaseen Ylisotkamon Varpuniemellä, Ison Sapsojärven ja Kiantajärven välisen Kuolasalmen itäpuolella, Ryttilahden etelärannalla. Kiantaperälle johtava tie kulkee löytöpaikan eteläpuolitse. Maasto on kuusta ja mäntyä kasvavaa tasaista hiekkamaata. Rannassa on rantahietikko, joka on tulvahiekkaa. Kvartsi-iskoksia löydettiin rantahietikolta ja vesirajasta noin 100 m pitkältä alueelta. Kiantaperälle johtavan tien eteläpuolista niemenosaa Mähösenlahden pohjoispuolella ei voitu tutkia korkean veden vuoksi.

90. Raamattuopisto

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 43

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 18

y = 561 27

z = 137,5 - 140

Alasotkamo Jäätiönkylä

Leirikeskus 1:93, om. Raamattuopisto

Löydöt: KM 21180:1-2, kvartsia.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 7 km Sotkamon kirkosta länteen Alasotkamon Jäätiönkylässä Nuasjärven Jäätiönlahden itärannalla Raamattuopiston leirikeskusten alueella. Aluetta on hiukan muokattu leirikeskusten tarpeisiin. Kvartsilöydöt tehtiin rantavedestä hiekkarannalta, jonka takana on korkeat, sortuneet törmät. Havaintomahdollisuudet paikalla olivat heikot veden korkeuden ja törmien maantuneisuuden takia. Uusintatarkistus paikalla matalan veden aikaan lienee tarpeen.

91. Hiekkaniemi VR

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 44

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 35

y = 560 11

z = n. 140

Alasotkamo Jäätiönkylä

Hiekkaniemi 2:49, om. Rautateiden Urheilun Tuki ry.

Löydöt: KM 21181:1-2, kvartssia.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 8,5 km Sotkamon kirkosta länteen Alasotkamon Jäätiönkylässä, Nuasjärven Jäätiönlahden länsipuolella olevan Hiekkaniemen eteläkärjessä, Rautateiden Urheilun Tuki ry:n leirikeskusten venevajan alla. Löytöpaikan ympäristö on melko alavaa kuusia kasvavaa mättäistä metsikköä. Maaperä on hienoa hiekkaa, joka havaintohetkellä oli varsin kosteaa ja vaikutti likaantuneelta. Venevajassa vallinneen hämäryyden vuoksi on vaikea määrittellä, johtuiko maan likaisuus venevajan käytöstä vai kulttuurimaasta. Uusintatarkistus lienee tarpeen.

92. Hiekkaniemi 2

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 45

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 56

y = 560 06

z = 137,5 - 140

Alasotkamo Jäätiönkylä

Hiekkaniemi 2:49, om. Rautateiden Urheilun Tuki ry.

Löydöt: KM 21193, kvartsia.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 8,5 km Sotkamon kirkosta länteen Alasotkamon Jäätiönkylässä Nuasjärven Jäätiönlahteen pohjoisesta pistävän Hiekkaniemen länsirannalla, Rautateiden Urheilun Tuki ry:n leirikeskuksen hiekkarannassa. Löydöt tehtiin rantavedestä. Havaintojen tekoa häytti paitsi korkea vesi myös hiekkarannan tulvahiekka. Aluetta on kauempana rannasta hiukan muokattu leirikeskuksen tarpeisiin.

93. Hokkila

Uhrikivi? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 46

3433 08 SOTKAMO

x = 7118 21

y = 563 22

z = n. 147,5

Nuasjärvi Hokkila

Hokkila 58:7, om. Kalle Väyrynen, os. Hokkila 88610 VUOKATTI

Valok. (f. 53940-42). Yleiskuvia uhrikivestä pihamaalla, kuvattu lännestä, sekä lähikuvat uhrikupista ja rististä.

Tarkastus 1981

Löytöpaikka sijaitsee noin 6 km Sotkamon kirkosta luoteeseen Nuasjärven Hokkilan kylässä Hokkilan talon pihamaalla. Hokkilan talo on Tenetin yläjuoksulla, noin 100 m:n päässä joen pohjoisrannasta. Uhrikivi on talon pohjoispuolella noin 3 - 4 m:n päässä portaista nurmen ympäröimänä. Talon pihamaata ympäröivät ulkorakennukset. Kivi on muodoltaan hiukan pitkulainen,

noin 2 x 3 m:n suuruinen ja noin metrin korkuinen. Kivessä on kaksi halkaisijaltaan 3 - 4 cm:n suuruista mahdollista uhrikuoppaa sekä kolme ristikuviota. Ristien sakaroiden pituudet ovat 5 x 2, 5 x 3 ja 3 x 2 cm. Ristikuviot ja toinen uhrikuoppa sijaitsevat lähekkäin kiven korkeimmalla kohdalla. Toinen kuoppa, joka on edellistä selvempi, on kiven toisessa, loivemmassa päässä lähellä maanpintaa.

Vaikka kysymyksessä olisikin uhrikivi, se tuskin on esihistoriallinen. Savossa tällaisille kiville on uhrattu vielä viime vuosisadalla.

94. Pohjalahti

Irtolöytöpaikka.

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7112 10

y = 558 14

z = 145 - 147,5

Alasotkamo Vaarankylä

Penttilä 24:6, om. Heimo Hyvönen, os. A 600 Vaarankylä, 88999 Kajaani

Löydöt: KM 21163, pohjalainen kourutaltoa.

Tarkastus 1981

Paikka sijaitsee noin 11 km Sotkamon kirkosta länsi-lounaaseen Alasotkamon Vaarankylässä, Jormasjärven pohjoisosassa Pohjalahden koillisrannalla olevalla pellolla. Löytöpaikka on sähkövoimalinjan alapuolella noin 50 m:n päässä rannasta. Siitä noin 100 m kaakkoon on heinälato. Maasto on alavaa viljelysmaata, joka loivasti viettää kohti järveä. Maaperä on savensekaista peltomultaa. Alue on ilmeisesti vanhaa järven pohjaa.

Esko Rönkkö, Sotkamo, oli v. 1976 tai 1977 löytänyt salaojitustöiden yhteydessä tästä paikasta pohjalaisen kourutaltoa, jonka hän oli antanut työnantajalleen Heimo Hyvöselle. Salaojaa oli kaivettu toista metriä syväksi, ja löytäjän mukaan taltoa oli tullut ilmeisesti ojan pohjalta.

Paikalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännykseen viittaavaa ja onkin luultavaa, että taltoa on aikoinaan pudonnut veteen.

95. Mujehoulu

Venelöytö. Luokka II.

3433 05 NUASJÄRVI

x = n. 7119 38

y = n. 559 20

z = ?

Nuasjärvi Rannankylä

Mujehoulunjoki

Löydöt: Kainuun museo 1945, veneen osa (ompelelutekniikka).

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 10 km Sotkamon kirkosta luoteeseen Nuasjärven Rannankylässä Mujehoulunjoessa, lähellä pohjoisrantaa Kestin talon kohdalla olevan uittoarvon itäpuolelta. Joen pohjassa on löytökohdan tienoilla jyrkänne. Mv. Heikki Ahonen ja hänen veljensä Taavetti Ahonen saivat Mujehoulusta v. 1955 vanhan veneen osan pitkälläsiimalla. Heikki Ahonen lahjoitti sen Kainuun museolle. Taavetti Ahosen kertoman mukaan paikkakunnalla kulkee tarina, että Mujehoulussa on aarre.

Löytöpaikan tutkiminen sammakkomiesten avulla lienee mahdollista.

(Vrt. Sotkamo s. 40-41).

96. Jaakkola

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 47

3433 08 SOTKAMO

x = 7118 15

y = 570 00

z = n. 145

Ylisotkamo

Jaakkola 21:11, om. Reino Toppinen

Löydöt: Sotkamon kotiseutumuseo nro 117, 117b, kourutaltoa ja epämääräinen kiviesine?, KM 21187:1-3, kvartsia.

Tarkastus 1981:

Sotkamon museon löydöt ovat Nivun Jaakkolasta ja ne on lahjoittanut Elsa Karppinen 1930-luvulla.

Löytöpaikka sijaitsee noin 3 km Sotkamon kirkosta koilliseen Kaitainsalmelle johtavan tien itäpuolella mäen rinteessä Jaakkolan talon pihamaalla. Löytöpaikka on pihamaata ja keittiöpuutarhaa. Paikalla on uusi ja vanha asuinrakennus sekä vanhoja ulkorakennuksia ja rakenteilla oleva ulkorakennus. Pihamaata on tasoitettu ja kaivettu rakennustöiden yhteydessä. Löytöpaikan tarkastuksen yhteydessä löydetyt kvartsit tulivat perunapellosta ja kasvimaasta. Paikka on luultavasti rakennustöissä osittain tuhoutunut, vaikka omistajat eivät olleetkaan havainneet mitään muinaisjäännökseen viittaavaa rakennusten perustuksia kaivettaessa.

97. Huotari

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 48

Peruskartta 4411 08 ONTOJOKI

x = 7118 24

y = 440 46

z = n. 170

Sumsa

Huotari 1:39, om. Pekka Kaipainen, os. PPA 2 Huotari, 88600 SOTKAMO

Löydöt: Sotkamon kotiseutumuseo nro 326, alkeellinen kivikirves,

KM 21178:1-4, hioin, tulus? piitä ja kvartsia.

Tarkastus 1981

Kirves on peräisin A.J. Huotarín pellostä Sumsan kylästä.

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta itä-koilliseen Sumsan kylässä Sumsan järven luoteisrannan ja Huotarín talon välissä, talosta etelään ja lounaaseen. Sumsan koulu on löytöpaikasta noin 400 - 500 m koilliseen.

Löytöpaikka on viljelysmaata, jossa maaperä on savensekaista multaa.

Todennäköisesti v. 1958 löytynyt kirves on tästä samasta pellostä, jonka alaosista nyt löytyi hioin, piitä (tulus-?) ja kvartsia. Havaintomahdollisuudet paikalla oli kynnöksen jälkeen hyvät, paikoitellen peltoa tosin peitti viljelys.

98. Koivuniemi

Irtolöytöpaikka.

4411 08 ONTOJOKI

x = 7111 98

y = 440 80

z = 142,5 - 145

Sumsa Ontojoki

Koivuniemi 5:11, om. Olavi Väisänen, os. PPA 2 Lepola, 88600 SOTKAMO

Löydöt: Sotkamon kotiseutumuseo nro 425 (tai 371?), reikäkivi.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 18 km Sotkamon kirkosta itä-kaakkoon Ison-Kiimasan järven itäosassa Nälkäsälmen pohjoispuolella Ruokonien itäisimmässä kärjessä, Koivuniemessä Ontojoen suulla.

Sotkamon museon luettelotietojen mukaan reikäkiven on löytänyt Vilho Väisänen Koivuniemen talon pellosta. Talon nykyiset asukkaat kertoivat kyseisen pellon olevan tilan navetan takainen pelto. Löytöpaikka on savista pelto-
multaa, mutta vaikka havaintomahdollisuudet olivat kynnöksen jäljiltä melko hyvät, ei paikalta löydetty mitään kivistä asuinpaikkaan viittaavaa.

Sijaintinsa puolesta paikalla olisi hyvät edellytykset asuinpaikalle.

Talon asukkaat kertoivat myös aivan niemen kärjessä joskus olleen samanlaisen kiviröykkiön kuin läheisessä Jänöniemessä (nro 30). He olivat röykkiötä myös penkoneet, mutta eivät olleet mitään löytäneet. Tällä kertaa niemenkärjessä ei havaittu mitään röykkiötä.

99. Salonsaari

Irtolöytöpaikka.

4411 05 SOIDINVAARA

x = n. 7118 96

y = n. 427 06

z = 137,5 - 140

Ylisotkamo Salonsaari

Salonniemi 26:10

Löydöt: KM 20481, kivikirves.

Tarkastus 1981:

Löytöpaikka sijaitsee noin 5,6 km Sotkamon kirkosta koilliseen Ylisotkamon kylässä Pienen-Kiimäsen järven pohjoisosassa olevan Salonsaaren luoteiskärjessä. V. 1978 oli opettaja Matti Haikala (os. Kaitainsalmi Suojala, 88600 Sotkamo) löytänyt saunamökin perustuksia kaivettaessa n. 35 - 40 cm:n syvyydeltä rantakallion takaisesta painanteesta kivikirveen. Löytöpaikasta on n. 200 m niemen kärkeen ja n. 20 m senaikaiseen rantaviivaan. Maasto paikalla on melko alavaa, siellä täällä pistää esiin avokallioita. Paikalla kasvaa havupuita ja varpukasveja. Kesällä 1981 löytöpaikan tienoo oli suuressa määrin veden peitossa, eikä minkäänlaisia merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä havaittu.

100. Hetilä

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 62

y = 567 70

z = 140 - 145

Ylisotkamo, Kirkonkylä

Hetilä

Om. valok. Pentti Piirainen, os. Akkoniemment. 21, 88600 SOTKAMO

Löytö: Sotkamon M. 349 kaksoistaltilta, tasa-kouru.

Tarkastus 1981:

1939 oli postiljooni Juho Piirainen lahjoittanut Sotkamon kotiseutumuseoon taltan, joka on löydetty kirkonkylästä Hetilän pellostä. Paikka on Akkoniemmentien varrella kirkonkylässä, n. 1 km kirkosta länsi-luoteeseen, varsin tasaisessa maastossa omakotialueella. Löytö on peräisin talon pihassa olevasta pellostä. Mitään muuta ei tiettävästi ole löytynyt.

101. Urheiluopisto

Irtolöytöpaikka.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 95

y = 562 74

z = 145 - 150

Alasotkamo Vuokatti

Vuokatin Urheiluopisto

Löytö: Sotkamon Kotiseutumuseo, eteläsuomalainen tasataltta.

Tarkastus 1981:

Taltan on löytänyt 1971 Armas Törmälä Vuokatin urheiluopiston majoitus- ja ravintolarakennuksen työmaalta. Alue on Särkisen lammen luoteisrannalla Sotkamon kirkosta n. 6 km länteen. Maasto on hiekkaharjua, rannat yleensä korkeat ja jyrkät ja opiston alue on varsin perusteellisesti myllättyä. Siellä täällä Särkisen pohjois- ja koillisrannalla oli törmän ja harjanteiden päällä jokunen epävarma kvartsi-iskos, mutta selviä viitteitä asuinpaikasta ei näkynyt.

102. Rimpilänniemi

Pyyntikuoppia. Asuinuoppia? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 49

3433 03 REHJA

luoteispää:

x = 7121 69

y = 548 85

z = 142,5 - 155

kaakkoispää:

x = 7121 50

y = 549 10

z = 142,5 - 155

Nuasjärvi Rimpilänniemi

8:10, 8:38, 8:51, 8:54, 9:48

Tarkastus 1981 (Mikko Perkko - Eeva-Liisa Nieminen)

Löytöpaikka sijaitsee noin 21 km Sotkamon kirkosta länsi-luoteeseen, Nuasjärven Rimpilänniemellä Rehjan Rimpilänsalmen pohjoispuolella, Rimpilänniemen länsirannasta noin 200 m itään, suuren sorakuopan ja seuratalon eteläpuolella. Sorakuopalle ja rantaan johtavien metsäteiden välissä ja ympärillä muinaisella rantaterassilla, harjumuodostelman lounaisrinteellä on noin 25 erikokoista kuopannetta, joiden halkaisijat vaihtelevat noin 2 m:stä 8 m:iin. Kuopat ovat muodoltaan pyöreitä tai pitkulaisia. Osa niistä saattaa olla asuinuoppia, osa

varmasti pyyntikuoppia. Maasto paikalla on mäntyä ja varpuja kasvavaa kangasta. Ylempänä harjun rinteillä ja päällä kasvaa jäkälää. Maaperä on hienoa hiekkaa. Harjun laella kuoppia ei ole.

103. Kamari

Kivikautinen asuinpaikka? Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 50

3433 03 REHJA

x = 7122 24

y = 547 56

z = n. 137,5

Nuasjärvi Korvanniemi

Keskitalo 5:45

Om. Aimo Härkönen, Polvela KAJAANI

Nuasjärven ja Rehjan selän välillä olevan Rimpilänsalmen pohjoisrannalla, n. 22 km Sotkamon kirkosta länsi-luoteeseen, pistää Korvanniemestä Ison Kitusen lahden suulle kaartuva pitkä ja kapea harjumainen Salonniemi. Sen ja Varisniemen välille jää pieni Kamari -niminen lahti. Salonniemen yhdistää mantereeseen Kamarin länsipuolelta vain matala ja kapea kannas, jonka tyvellä on Mikko Perkon ilmoituksen mukaan havaittu kvartsi-iskoksia. Paikkaa ei tarkastettu 1981.

104. Sinilampi

Liesipaikka? Luokka II.

3433 03 REHJA

x = n. 7121 60

y = n. 549 50

z = 150 - 155?

Nuasjärvi Rimpilänniemi

Röntty 9:47

Nuasjärven ja Rehjanselän välillä olevan Rimpilänsalmen pohjoispuolella olevasa Rimpilänniemessä, n. 20 km Sotkamon kirkosta länsi-luoteeseen, on harju-

maastossa pieni Sinilampi. Kun tämän eteläpuolelle, Rönnyntalosta n. 100 m koilliseen, oli kaivettu sikalan perustuksia, oli n. 1 m syvyydeltä tullut Mikko Perkon kertoman mukaan esille selvä tulisija. Mitään muuta ei paikalla ole havaittu.

1981 paikalla ei käyty, mutta tarkastus lienee aiheellinen.

105. Ontojoki

Irtolöytö.

4411 08 ONTOJOKI?

Sumsa

Sotkamon M. nro 123 kivikirves

Esine on saatu 1939 Kalle Meriläiseltä (Kirppu-Kallelta) ja sen sanotaan olevan peräisin Ontojoelta.

Ontojoki laskee Isoon Kiimaseen Kuhmon Ontojärvestä. Sotkamon puolella siitä on n. 7 km ja siinä on Kalliokosken voimalaitos, jonka vaiheilla joen eteläpuolella on Ontojoen kyläryhmä.

Löytäjä Kalle Meriläinen on asunut Pienen Sapsojärven etelärannalla Akonniemessä, Kirppulahden talossa.

106. Löytöpaikka tuntematon

Irtolöytö: Sotkamon M. nro 63 kehdonjalashakku

Lahjoittanut Eemeli Klemetti (Könnilän Eemeli) 1932. Löytöpaikkaa ei mainita.

107. Löytöpaikka tuntematon

Irtolöytö: Sotkamon M. nro 124 taltta

Löytäjästä tai löytöpaikasta ei tietoa.

108. Löytöpaikka tuntematon

Irtolöytö: Sotkamon M. nro 400 sahausjälkien kivikirves

Löytäjästä tai löytöpaikasta ei tietoa.

Kohteet 109-168

+ 169 - 172

lisäly 10.2.87

Mustosen 1892 mainitsemia paikkoja, joita ei ole tarkastettu

109. Pärnälä

Lappalaisten asuinpaikka?

3343 06 KOTJONJÄRVI?

Mustonen s. 394:

Pärnälän autiolla Ahvenisen itärannalla on 5 kivirauniota sekä useita kuoppia. Sanotaan Lappalaisten asuinpaikaksi. Aution lähellä on vielä erillään maatunut raunio.

Pärnälää ei näy peruskartalla, ainakaan Ahvenisen rannalla.

110. Susikaarre

Aarrepaikka.

3344 01 KILTUANJÄRVI

ruutu 79/49

Mustonen s. 460:

Laakajärven ympäristössä useita vihovenäläisten kätköjä. Susikaarten lietteeltä löysi Aatami Kovanen eli Vältti (Fält) 1800-luvun alussa rahoja. "Kalalla ollessaan kun oli laskenut maalle oli hiekalle yht'äkkiä ilmaantunut puolikko ja kansipäällinen pytty täynnä hopearahoja. Vanhus ennätti tempaista ainoastaan pytyn käsiinsä, toinen astia sitä vastoin vajosi samassa hiekkaan helisten". Vältti oli kätkenyt aarten uudelleen, mutta ei enää myöhemmin löytänytään sitä. Vrt. Mustonen s. 456: "Olispa tenkii Susihiekassa".

Paikka lienee peruskartassa Laakajärven koillisrannalle merkitty Susihiekka.

111. Lappalaisten autio

Lapinraunioita?

3344 02 LAAKAJÄRVI?/3344 04 SUURI PETÄINEN?

Mustonen s. 393:

Laa'an kylässä Näkimmälän vanha Lappalaisten autio, jossa sanotaan olevan 5 rauniota ynnä muutamia kuoppia.

Ei löydy peruskartoilta.

Mustosen samassa yhteydessä mainitsemat Laa'anjoen ja Kivijoen lapinpadot lienevät Sonkajärven ja Kajaanin puolella (ks. Linkola s. 38; jälkimmäinen peruskartalla 3344 03 LAHNASJÄRVI, ruutu 90/45).

112. Ollikaisenniemi

Lapinraunioita?

3344 04 SUURI PETÄINEN?

ruutu 78/55?

Mustonen s. 393:

Ollikaisen niemessä Salmisen järven rannalla on useampia vanhoja Lapinraunioita ja kuoppia. Samanlaisia kuuluu olevan myös järven saarella.

Salmisen järvessä (peruskartta 3344 05 KALMOMÄKI) ei näy Ollikaisen niemiä; pikkusaaria kyllä on. Sen sijaan Pienessä Petäisessä, Salmisesta n.

3 km etelään on Ollikkalanniemi ja sen edustalla suurehko saari.

113. Salminen

Hautapaikka?

3344 05 KALMOMÄKI?

Mustonen s. 499:

Salmisen mökin luona hautapaikka.

Ainakaan Salmisen järven luona ei peruskartalla näy mökin paikkaa.

114. Kiukaanniitty

Lapinraunio.

3344 06 TALVIVAARA

x = n. 7097 25

y = n. 558 00

z = 180 - 185

Mustonen s. 395:

Jormaskylässä kiviraunio Kiukaanniitynaholla.

Kiukaanniitty merkitty peruskartassa.

115. Talvivaara

Lapinraunio.

3344 06 TALVIVAARA

Mustonen s. 395:

Talvivaaran itäpuolella on yksinäinen raunio. Sitäkin samoin kuin monta muuta mainitaan Lapinraunioksi.

Talvivaara peruskartalla.

116. Hiidenkattila

Tarinapaikka.

3344 07 HIIDENVAARA

x = 7077 74

y = 561 94

Mustonen s. 373:

Laakajärven kylässä on Hiidenjärvi ja sen luona Hiidenvaara, jonka kalliossa on muka Hiiden kaivama kolo, Hiidenkattila, josta en saanut sen enempää tietoa.

Peruskartalla Hiidenkattila on pieni rotko Hiidenvaaran ja Pienen Hiidenvaaran välillä. Siitä lähtee Ukonjärveen laskeva Uuranpuro. Vaaran länsipuolella on Hiidenjärvi, josta lähtevä Hiidenjoki kulkee Ison ja Pienen Hiidensuon halki. (Ks. myös Sotkamo s. 20).

117. Pääsaari

Laurukais-tarina.

3344 02 LAAKAJÄRVI?

Mustonen s. 453:

"Laanjärvässä on Pääsaari, johon kiintyy tuo itäsuomalainen Laurukaisen juttu". Laurukainen jätti venäläiset saareen nälkään kuolemaan.

Peruskartalla ei näy Pääsaarta, eikä Sotkamon puolella muitakaan saaria koko Laakajärvässä.

118. Isosaari

Hautapaikka?

3344 02 LAAKAJÄRVI?

Mustonen s. 456:

Kerrottuaan (s. 454-456) tarinaa Laakajärven rannalla olevasta Venäjänniemen talosta ja siinä asuneesta venäläisten päälliköstä Volkista Mustonen jatkaa:

- Läheisessä Isossa Saaressakin on pääluita ja muita vahvasti. Suomalaisten sanotaan iskeneen siihen venäläisiä.

Venäjänniemi näkyy peruskartalla (ruutu 80/48), samoin siitä koilliseen oleva Volkinsuo, jonne Volkki tarinan mukaan tapettiin. Sen sijaan Isosaarta ei Laakajärvessä näy, Sotkamon puolella ei muitakaan saaria.

119. Piilimäki

Lapinraunio.

3344 09 LAPPAVAARA

talo:

x = 7091 50

y = 561 38

z = 242,5

Mustonen s. 395:

- Jormaskylässä on Piilimäen rinteessä muudan maatunut kiviraunio.

Piilimäki Jormaskylän Naulavaarassa Pirttimäen ja Komulan välisen tien varressa.

120. Kirkkonen

Hautapaikka?

3433 04 JORMASJÄRVI

x = 7107 35

y = 556 35

z = 145 - 147,5

Mustonen s. 499:

- Epäilemättä on kristinuskon aikuisia vainajain lepopaikkoja vielä Kirkko-

saassa Jormasjärvässä, vaikka siitä ei mitään tarua tietooni tullut.

Peruskartalla Jormasjärvässä Kirkkonen.

121. Kaikkola

Lapinraunio.

3433 04 JORMASJÄRVI

talo:

x = 7105 36

y = 554 78

z = n. 165

Mustonen s. 395:

- Kaikkolassa Jormaskylää on tavattu peltoa tehtäessä vanha raunio, josta löydettiin omituinen nahkalakki, tuohituppi, leveäteräinen puukko sekä linnunluita. Tätäkin on mainittu Lapinraunioksi.

Peruskartalla Kaikkola Jormaskylän Tuhkakylässä Jormasjärven länsipuolella.

122. Pernunmäki

Kiviraunioita.

3433 04 JORMASJÄRVI

talo:

x = 7104 80

y = 555 50

z = n. 165

Mustonen s. 395:

- Jormaskylässä on raunioita myös Pernunmäellä.

Peruskartalla Pernunmäki Tuhkakylässä Jormasjärven Talvilahden länsirannalla.

123. Tuhkaranta

Kiviraunioita.

3433 04 JORMASJÄRVI

Mustonen s. 395:

- Jormasjärven läntisellä eli Tuhkarannalla oli vanha asunnon sija, Metsoharju nimeltä, jossa on vielä 3 rauniota. Saattaa olla talon sija.

Jormaskylän Tuhkakylässä. Peruskartalla ei näy Metsoharjua tai Tuhkarantaa, sen sijaan yhteismaana oleva Kylänranta -niminen paikka.

124. Muuraussaari

Hautapaikka? Tarinapaikka.

3433 05 NUASJÄRVI

x = 7119 98

y = 554 44

z = 140

Mustonen s. 471-472:

Tarinan mukaan Turunkorvassa Korvanniemessä (3433 03 REHJA, ruutu 22/47) asunut Simo Affleck eli Simo Hurtta on haudattu elävänä Muuraussaareen kultamaljan kanssa. Saarta on kaiveltu paljon, löydetty ainakin luunsirpaleita ja vaskiraha (vrt. s. 368).

s. 475:

Muuraussaarella on ollut kirkontapainen hökkeli siihen aikaan, jolloin saari oli yhteydessä mantereeseen.

Muuraussaari Nuasjärvässä on n. 1,5 km lähimmästä mantereesta. Joskin Nuasjärven rannat sortuvat jatkuvasti (Huuskonniemi, Kaarreniemi ym.), on kulutuksen täytynyt olla valtavaa, jos saari on muutama sata vuotta sitten ollut mantereessa. Mustosella on Simo Hurtasta enemmänkin tarinoita. (Vrt. myös Sotkamo s. 49.)

125. Neuvola

Uhripuu.

3433 05 NUASJÄRVI

talo:

x = 7110 85

y = 556 60

Mustonen s. 473:

Neuvolassa on koivun ympärille tehty kiviäita suojaksi ja sille on viety ruokia ja juomia mm. keyrinä. Uusi isäntä oli kaatanut sen.

Peruskartalla Neuvola Neuvolanniemessä Jormasjärven ja Pienen Jormasen välillä.

126. Konapanlampi

"Lappalaisten laituri".

3433 06 POHJAVAARA

Mustonen s. 405:

Lappalaisten kalastamisen muisto pitäisi olla Konapanlammilla, missä kiviriutaa näytetään muka vanhana Lapinlaiturina.

Konapanlampi Nuasjärven kylässä. Peruskartalla ei näy Lapinlaituria.

127. Pullukanniemi

Kiviraunioita.

3433 06/ 3433 09/ 3434 04/ 3434 07

Mustonen s. 403:

Kolme rauniota Jouhtenuslammilla Pullukanniemessä.

Jouhtenuslampi neljän peruskarttalehden kulmauksessa Nuasjärven kylän Sipolassa. Pullukanniemeä ei siinä näy.

128. Jäätiönniemi

Kiviraunioita.

3433 08 SOTKAMO

Mustonen s. 403:

Jäätiönniemellä Tenetin varrella 2 rauniota, jotka rokottaja Kyllönen on tarkastanut mitään muuta löytämättä kuin tuhkaa ja hiiliä.

129. Saidanlahti

Kiviraunio.

3433 08 SOTKAMO

Mustonen s. 403:

Kiviraunio Saidanlahden kankaalla lienee nuoremalta ajalta, kertoo Kokkonen.

Peruskartalla Kiimasjärvessä Saijanlahti ja sen länsipuolella samanniminen talo.

130. Hautalehto

Rautakautinen löytö?

3433 08 SOTKAMO

talo:

x = 7118 94

y = 565 72

Mustonen s. 413:

Hautalehdon niemestä oli muutamia kymmeniä vuosia sitten tavattu tervahaudan sijaa luotaessa tavallinen vaskikattila ynnä oudon muotoisen kirveen terä sen sisällä.

s. 459:

Nuaskylässä on Murhimännikkö Pekkilästä kaakkoon päin. Siitä löytyi tuonoin naapurien kertomuksen mukaan tervahautaa kaivettaessa melkein kyynärän syvyydestä 5 kannun vaskikattila sekä pääkkökirves, jossa on silmän alapuolella "piikkula". Kattilassa oli korvakot yhdellä naulalla kiinni pantuna. Reiät olivat lyömällä tehdyt, vasaran jälki näkyi yleisesti korvakkeista. Esineet ovat hävinneet. Murhimäellä sanotaan olleen ison taistelun Ison vihan aikaan.

Tiedot tarkoittavat ilmeisesti samaa paikkaa. Hautalehdon talo on Kaitainjärven länsirannalla Hautaniemessä. Murhimännikköä tai Murhimäkeä ei kartalla näy.

131. Naapurinvaara W

"Lappalaisten asuntoja".

3433 09 NAAPURINVAARA?

Mustonen s. 396:

Naapurinvaaralla luoteisrinteellä näytetään epäselväin luolamaisten kuoppain suita, joita mainitaan lappalaisten asunnoiksi.

132. Vihtamonjärvi

Kiviraunio.

3433 09 NAAPURINVAARA

Mustonen s. 403:

Vihtamonjärven rannalla, missä lappalaisten sanotaan asuneen, on 2 kyynärän laajuinen, toista kyynärää korkea raunio, josta hra Kyllönen oli tavannut paitsi tulisijan jätteitä myös eläinten ja linnun luita.

Tarkempien tietojen puutteessa kohde ei paikallistettavissa.

133. Saunasaari

Pakopirtin paikka.

4322 12 ISO TIPASJÄRVI

x = 7094 05

y = 456 05

Mustonen s. 456:

Tipasjärven Saunasaassa on vanha pakopirtti.

134. Huuhtilahti

Pakopirttien paikka.

4322 12 ISO TIPASJÄRVI

x = 7096 ?

y = 452 ?

Mustonen s. 456:

Tipasjärven Huuhtilahden perässä on kaksi pakopirttiä, joilta on neljännes lähimpään Nurmen taloon.

Huuhtilahti on Pienen Tipasjärven luoteisin lahti. Nurmen taloa ei näy peruskartalla, mutta Suomenmaa IX:1 kartan mukaan se on ollut Huuhtilahdesta etelään olevan Olkiniemen tyvessä (peruskartalle merkitty puhelinpaikka?).

135. Kalmoniemi

Hautoja?

4411 05 SOIDINVAARA

ruudut 13/33-36

Mustonen s. 500:

Kalmovaaran, -lahden ja -niemen tienoilla pitäisi löytyä joku kalmisto, mutta siitä ei ole muita tietoja kuin nimi.

Kalmoniemi on Isossa Kiimasessa Kalmolahden eteläpuolella; siinä on myös Hiidenniemi ja Hiidenlahti. Kalmolahden pohjukkaan laskee Kalmojoki ja sen luona on Kalmovaara.

Muita Kalmo-nimiä Sotkamossa ovat ainakin Kalmomäki Laa'an kylässä (pk 3344 05 KALMOMÄKI, x = 7086 00, y = 554 00), josta n. 4 km luoteeseen on Kajaanin puolella Ison Soppijärven Kalmolahti. Kalmomäki -niminen talo on myös Tipasojan Kuikkakylässä (pk 4322 09 NIMISENKANGAS, x = 7092 78, y = 443 02).

136. Karkukoski

Pakopirtin paikka?

4411 05 SOIDINVAARA

?

x = 7119 60

y = 433 66

Mustonen s. 458:

Tervajoessa 1 - 2 vaajaväliä alempana Sumsanjokeen yhtymistä, on Karkukoski, jonka lähellä on ollut karkusauna tai maja. Ympyräinen raunio ja iso pyöreä hauta ovat siitä jäljellä.

Tarkoittanee peruskartalla olevaa Karhukoskea, joka on n. 1 km alaspäin Tervajoen ja Sumsanjoen yhtymäkohdasta lähellä Soidinvaaraa.

137. Honkalampi

Lapinhautoja (= kuoppia).

4411 05 SOIDINVAARA

x = 7117 ?

y = 439 00

Mustonen s. 399:

Honkalammen luona Niskalan lähellä on kolme silmiinpistävää hautaa.

Honkalampi Sumpsan järven länsipään eteläpuolella, Niskalan talosta n. 1 km lounaaseen.

138. Aholampi

Lapinhautoja (= kuoppia).

4411 05 SOIDINVAARA

x = 7117 ?

y = 438 ?

Mustonen s. 399:

Aholammen ja Sumpsan välillä on virstan päässä Niskalasta 3 hautaa vierekkäin, jotka ovat kuin "ihmisten vanhat haudat".

Aholampi on Honkalammen ja Sumpsan järven välillä, n. 150 m jälkimmäisestä, ja Niskalasta n. 1 km länteen.

139. Pohjaslahti

Rautaesineitä.

4411 05 SOIDINVAARA

talo:

x = 7118 75

y = 438 40

Mustonen s. 415-416:

Sumpsan Pohjaslahden talosta perintökaluna säilytetty kirves (venäläistä tyyppiä, = KM 2378:23 kansat.). Talon huhdasta myös iso rautaveitsi (kuva Mustosella).

Talo Sumpsan järven läntisimmän lahden pohjoispuolella.

140. Mustola

Pakopirtti ja hauta.

4411 05 SOIDINVAARA

talo:

x = 7117 88

y = 433 92

Mustonen s. 456:

Lähellä Mustolan eli Soitimen taloa Yli-Sotkamon kylässä, noin 1/4 virstaa siitä kaakkoon on raunio ja sen yläpuolella hauta. Talon vanhusvainaja oli kertonut tässä pakopirtin olleen vihan aikana. Sellaiset tehtiin aina vesipaikan viereen.

Mustolan talo Soidinvaarassa.

141. Pirttiaho

Pakopirtin paikka.

4411 06 MATIKANJÄRVI

Mustonen s. 458:

Pirttiaholla Tervajärven luona on ollut karkusaunan raunio.

Peruskartalla ei näy Pirttiahoa.

142. Välijoki

Kiviraunioita.

4411 07 HERTTUAJÄRVI

x = 7103 ?

y = 440 ?

Mustonen s. 396:

Raunioita Välijoen varrella, kaksi itäpuolella ja yksi länsipuolella, mutta tarkemmin paikkaa ei ole ilmoitettu.

Välijoki on runsaan kilometrin mittainen kaakkois-luoteis -suuntainen joki Herttuajärven ja Räätäjärven välillä.

143. Kirveskaarre

Lapinhautoja (= kuoppia).

4411 08 ONTOJOKI

$x = 7116 ?$

$y = 441 ?$

Mustonen s. 399:

Suojärven ja Sumsan välillä lapinhautoja Kirveskaarten perässä.

Kirveskaarre Sumsan eteläisin lahti, Suojärvi siitä n. 1 km lounaaseen.

144. Kangasaho

Lapinhauta (= kuoppa).

4411 08 ONTOJOKI

$x = 7117 ?$

$y = 440 ?$

Mustonen s. 399: Lapinhauta Kangasaholla Niskalasta kaakkoon.

Peruskartalla ei näy Kangasahoa, mutta Niskalan talo on Sumsan järven läntisen osan lounaisrannalla ($x = 7117 66$, $y = 440 00$).

145. Nurmilahti

Lapinhauta (= kuoppa).

4411 08 ONTOJOKI

$x = 7117 ?$

$y = 440 ?$

Mustonen s. 399:

Nurmilahden kupeella on suon saarekkeella ojamaan takana sangen syvä kuoppa, joka ei sovi miksikään terva- eli hiilihaudaksi.

Nurmilahti on Sumsan järven länsiosassa Niskalan ja Nurminiemen välillä.

146. Kylkeissuo

Tarinapaikka.

4411 08 ONTOJOKI

$x = 7116 62 ?$

$y = 442 45 ?$

Mustonen s. 459:

Kylkeisen suolle, samannimisen lammin luona, 2 1/2 virstaa Niskalan kievarista etelään päin, ison kiven luona on tapettu paljon ihmisiä. Ne olivat siellä paossa olleet sota-aikana.

Kylkeinen on osa Sumpsan järven kaakkoispuolella olevasta Hoikanjärvestä. Kylkeissuo on siitä koilliseen, Niskalasta 3 km kaakkoon. Ainakin yksi iso siirtolohkare on merkitty peruskartalle koordinaattien osoittamalle kohdalle suon länsipuolella olevalle harjanteelle.

147. Palovaara

Rautakirves.

4411 09 HÄIKIÖVAARA ?

talo:

x = 7124 45

y = 442 20

Mustonen s. 415:

Palovaaran eukolla kertoivat olevan vanhanaikuisen kirveen, "pienen lieppanan", joka oli hieno kuin kämmen.

Koska Mustonen seuraavaksi puhuu Pohjaslahden löydöistä (ks. nro 139) tarkoittanee tämä Sumpsan Palovaaraa, joka on Kusianjärvestä etelään.

148. Pihlajamäki

Aarrepaikka.

4412 04 SIPINEN

talo:

x = 7134 90

y = 427 78

Mustonen s. 459:

Pihlajamäellä oli kerran aarre palaa loikaissut heinänteon aikana. Talosta kerrotaan myös vainoajan tarinaa.

Pihlajamäki Ylisotkamon Sipisessä koulun lähellä.

149. Mustaniemi

Kiviesineen löytöpaikka?

4412 04 SIPINEN?

Talo:

x = 7130 32

y = 439 10

Mustonen s. 389:

Mustaniemen talossa Yli-Sotkamossa oli löydetty muutamia vuosia sitten kivitaltan terä, jota on hiomena pidetty. Sitä ei ole saatu museoon.

Mahdollisesti Sumsan kylän Mustaniemi, joka on Kusianjärven rannalla lähellä Ylisotkamon rajaa.

150. Iso-Pölly

Merkitulipaikka.

3433 08 VUOKATTI

x = 7114 80

y = 562 00

z (laki) = 326

Mustonen s. 370:

Vuokatin korkein huippu on Pölly, "jossa epäilemättä ennen sota-aikoina monesti tervaspuroihu pöllysi varoitukseksi ja merkiksi asukkaille, että tietäisivät paeta metsiin vihollisten tieltä". Tarinan mukaan paholainen pitänyt täällä asentoa, "eikä se vielääkään taida olla sieltä kokonaan poistunut".

Isolla Pöllyllä on nykyisin Vuokatin mäenlaskupaikat hiihtohisseineen. Kalliossa on hakattuja nimikirjaimia ja vuosilukuja 1800-luvultakin. Siitä lounaaseen on matalampi Pieni Pölly, ja näiden välissä kaksi pikku lampea (vrt. Mustonen s. 371).

Kirkonkylästä kaakkoon, Sapsorannan suunnalla, on Pöllyvaara (ks. nro 32), josta ei kuitenkaan ole tarinoita. Lisäksi Mustonen mainitsee (s. 372)

Gottlundilta olevan tiedon, että "Riekinrannan kylässä Pöllyvuorella on pieni järvi ja sen ympärillä joukko luolia".

Riekinranta: 4411 05 SOIDINVAARA. Pöllyvuorta ei näy.

(Tarinoita Vuokatista ks. Sotkamo s. 10-15.)

151. Hiidenlinna

Tarupaikka.

4412 04 SIPINEN

x = 7136 00

y = 430 00

Mustonen s. 375-381:

"Hiiden asuma vuori pitäjään pohjoisreunalla Hiisijärven luona, joka jo kuuluu Ristijärven seurakuntaan. Linnalta on neljännes Hilleriin Sotkamossa ja 2 neljänestä Hiisijärven kylään". Tätä Hiidenlinnaa ei Mustonen näytä itse käyneen katsomassa, mutta hän kuvailee sitä muiden kertomusten perusteella.

Mustosen sanamuoto on tulkittu niin, että Hiidenlinna olisi Ristijärven puolella, ja hänen kertomuksensa sitä koskevat sivut on myöhemmin sijoitettu Ristijärven yhteyteen. Ilmeisesti siitä johtuu tieto, että Hiidenlinna olisi Ristijärvellä (esim. Koski, Mauno, s. 164), joskin esim. Suomenmaa IX:1 (1929) s. 226 sijoittaa sen Sotkamoon.

Mustonen on joka tapauksessa tarkoittanut, että Hiisijärvi kuuluu Ristijärveen ja Hiidenlinna Sotkamoon. Peruskartalla Hiidenlinna on Ylisotkamon Sipisessä oleva kalliorotko, Hiisijärveltä n. 5 km lounaaseen ja Ristijärven rajasta n. 2,5 km. Sen luona on Hiisilampi.

Jo Paltamon rovastin Juhana Cajanuksen kertomuksessa vuodelta 1674 mainitaan Calava -nimisen jättiläisen pojan rakentama Hiidenlinna (julk. Bomansson, K.A. Suomi 1858, suom. ks. Sarajas, A., s. 64). Sillä on arveltu tarkoitetun juuri tätä Hiidenlinnaa; kuitenkin Hiidenportti (nro 67) on mahtavampi muodostuma.

Hiidenlinnan, Hiidenportin ja Hiidenvaaran alueen (nro 116) Hiisinimistön lisäksi Sotkamossa on ainakin Hiidenniemi ja Hiidenlahti Ison Kiimasen

Kalmoniemessä (nro 135) sekä Tipasojalla Hiidenlampi ja Hiidensuo (4411 04, ruudut 05-06/33-34) ja niistä n. 1 1/2 km Hiienrasi (ks. nro 159).

152. Linnakallio

Tarupaikka.

3433 04 JORMASJÄRVI

x = 7102 55

y = 553 60

Mustonen s. 383:

Linnakallio ja sen alla Linnasuo löytyvät Jormaskylässä. Se on luonnon tekemä eikä siihen liittynne mitään sotaisia muistoja. Vuorenhaltija tietysti mainitaan, joka oli kerran täällä luolassaan pitänyt päihtynyttä miestä vankina.

Kartalla jyrkkärinteinen kallio.

153. Jättiläiskivi

Tarupaikka?

3433 09 NAAPURINVAARA?

Mustonen s. 385:

Hämmästyttävä on Jättiläiskivi Sivosen rinteessä, Hiltulan saralla, Ärvään tiestä pyssyn kantama, sillä tämä sijaitsee kolmen pienemmän kulmakiven päällä. Kivi on 5-6 sylvä ympäri mitaten.

Luonnonmuodostuma.

154. Konapanlahti

Tarupaikka?

3433 06 POHJAVAARA

Mustonen s. 385:

"Jättiläiskivi" Konapanlahden rannalla Nuasjärvellä kolmen pienemmän kiven varassa.

Luonnonmuodostuma.

155. Sotkamojärvi

Tarupaikka?

3433 08 SOTKAMO

Mustonen s. 387:

Sotkamon järven itäpäässä kaksi mahdollisesti paikoilleen asetettua "jättiläiskiveä".

156. Ukonniemi

Tarupaikka?

3433 07 JUURIKKALAHTI?

Mustonen s. 387:

"Jättiläiskivi" Ukonniemessä Sapsojärven rannalla.

Samoilla seuduilla kuin Akonniemi järven etelärannalla?

157. Sormikivenniemi

Tarupaikka.

4411 05 SOIDINVAARA

x = 7111 96

y = 434 18

Mustonen s. 387:

Jättiläinen viskannut sormikiven Talviniemeen.

Sormikivenniemi pieni niemeke Talviniemessä Ison Kiimäsen etelärannalla

Tipasjoen suun itäpuolella. Peruskartalle sen kärkeen on merkitty siirtolohkare.

158. Kärnäla

Kuoppia?

3433 05 NUASJÄRVI?

ruutu 19/58

Mustonen s. 387:

Jättiläisten kaivamia kuoppia kuuluu ennen olleen Kärnälan ja Hyrkkään rinta-

palstoilla, mutta ne kuuluu hävitetyn peltoa tehdessä.

Kärnäjä ja Hyrkäs Mujehoulun suun pohjoispuolella. Alueella jälkiä kivikautisesta asuinpaikasta (nro 75).

159. Hiidenrasi

Kuoppia.

4411 04 TIPASOJA

talo:

x = 7106 82

y = 432 44

Mustonen s. 397:

Kuoppia Hiidenrasin kankaalla.

Peruskartalla Hiidenrasin talo n. 1,5 km länteen Hiidenlammesta. Muita Sotkamon hiisi-nimiä, ks. nrot 67 ja 151.

160. Nieminen

Kuoppia?

pk ?

Mustonen s. 397:

Niemisen mökistä virstan verran länteen päin on kankaan liepeellä 3 sylan pituinen kuoppa, joka ennen näyttää olleen syvempi. Samalla kankaalla on toinenkin, 2/3 virstaa lounaaseen tästä kuopasta. Arvellaan vielä löytyvän 1,5 virstan päässä eteläänkin eräs Niemisen ja Puolaharjun välillä. Näitä sanovat Lappalaisten asennoiksi. Lähellä Niemisenlampi ja Katajalammet.

161. Palaste

Kiukaanpohja.

pk ?

Mustonen s. 404:

Palasteen mäessä Kusialla on kiukaanraunio ja saunan pohja, lieneekö sitten vanhakin.

162. Metelinmäki

Tarupaikka.

3434 04 KONTIOMÄKI/3434 07 LOSO

Mustonen s. 408:

Metelinväkeä asustellut Sotkamon Metelinmäellä.

s. 458:

Vihtamon Metelinmäellä käyty jonkin sodan aikana kahakka.

Peruskartalla ei Metelinmäkeä näy, mutta se sijaitsee Nuasjärven Sipolan-
kylässä Joutsenuslammen koillispuolella (Suomenmaa IX:1, kartta; vrt. nro 137).

163. Lakkiniemi

Rautaveitsi.

4412 04 SIPINEN

talo:

x = 7132 10

y = 436 30

Mustonen s. 416:

Lakkiniemestä oli Jussi Korhonen löytänyt maasta rautaveitsen.

Lakkiniemen talo Ylisotkamossa?

164. Leihuvaara

Raunioita?

3433 03 REHJA

Mustonen s. 416:

Turunkorvan kylässä Leijunvaaralla (pitää olla Leihunvaara) on vanhoja sammal-
tuneita raunioita, kertoo Gottlund.

Leihuvaara on Sotkamon ja Kajaanin rajalla, Leihun talot Kajaanin puolella.

165. Pisteri

Kiuas.

3433 08 SOTKAMO

ruutu 17/60 ?

Mustonen s. 424:

Jäätiönniemellä ollut mökki nimeltä Pisteri, jonka kiuasraunio on vielä säilynyt liikuttamatta.

Pisterinniemi Mujehoulun etelärannalla.

166. Ontojoki

Tarupaikka.

4411 08 ONTOJOKI

Mustonen s. 443:

Ontonjoella on saari, jossa on talon rauniot. Siitä ovat jättiläiset tai paholaiset ajaneet pois asukkaat; Kapeasalmen suulle asettuivat sitten.

167. Haapakylä

Esinelöytöjä.

3433 08 SOTKAMO?

Mustonen s. 462:

Vieremästä joen rannasta oli Haapakylässä tavattu iso vaskisolki ja iso miekka, joka oli ollut hyvää rautaa.

Tarkoittaako Haapalanlahtea? Varsinaista jokea siellä ei kuitenkaan ole.

168. Riekkilä

Hautapaikka?

4411 04 TIPASOJA?

ruutu 09/32 ?

Mustonen s. 500:

Sotkamon Riekkilässä tullut ilmi ruumiin pääluu, lieneekö sitten sotamuistoja vai kalmiston merkkejä, ei tiedetä.

Riekkilä peruskartalla Kuhmon tien varrella Tipasjoelta n. 2 km länteen.

Lisäys 12.3.1984:

169. H i u k k a

Pyyntikuoppa. Luokka II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 51

3433 08 SOTKAMO

x = 7114 58

y = 568 32

z = n. 160

Ylisotkamo, Kirkonkylä

Aittoranta 1:201

Tarkastus 1982:

Löytöpaikka sijaitsee noin 900 m Sotkamon kirkosta etelälounaaseen ja noin 200 m Ison Sapsojärven koillisrannasta pohjoiseen, Hiukan maastossa valaistujen ulkoilureittien välissä. Maasto on korkeaa harjannetta, jolla kasvaa varpuja ja jäkälää. Metsä on pois hakattu. Kuopan halkaisija on noin 2 m, muodoltaan kuoppa on säännöllisen pyöreä ja se erottuu selvästi maastosta. Kuopan syvyys on noin 50 cm.

170. P i k k u - H i u k k a

Kivikautinen asuinpaikka. Luokka III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 52

3433 08 SOTKAMO

x = 7114 60

y) 567 91

z = alle 140

Ylisotkamo, Kirkonkylä

1:13

Löydöt: KM 21485:1-10 kvartsia, 22259:1-12 kvartsia

Tarkastus 1982 ja 1983:

Löytöpaikka sijaitsee noin 1,1 km Sotkamon kirkosta lounaaseen Ison Sapsojärven koillisrannalla, Hiukan korkeimmasta rantatörmästä noin 250 m kaakkoon nk. Pikku-Hiukan uimarannan loppupäässä. Löytöjä tehtiin noin kymmenen metrin matkalta rantavedestä ja rantahietikolta. Löytökohdalla on hieman karkeampaa hiekkaa sekä palaneita, noin nyrkin kokoisia kiviä. Paikalta löydettiin lukuisia kvartsiesineitä sekä kvartsi-iskoksia, joita kaikkia ei kuitenkaan otettu talteen. Paikalla

sijaitseva kivikautinen asuinpaikka lienee lähes täysin tuhoutunut. Löytöpaikasta on noin 10 m sortumattomaan rantatörmään, eikä tällä vesirajan ja rantatörmän välisellä hietikolla ole havaittavissa mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa. Löydöt ja ympäriinsä levinneet liesikivet tulevat veden huuhtomina esiin matalanveden aikaan. Tilanne rannalla voi muuttua lähes päivittäin.

171. H a a p o n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka? II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 54

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 91

y = 566 93

z = 137,5 - 140

Nuasjärvi, Kiikarusniemi

Haaponiemi 45:38, om. Oiva Piiraisen perikunta, os. Aino Piirainen,
Haaponiemi, 88610 VUOKATTI

Löydöt: KM 21483 kvartsia

Tarkastus 1982:

Löytöpaikka sijaitsee noin 2,2 km Sotkamon kirkosta luoteeseen, Pirttijärveen työntyvän Kiikarusniemen kaakkoiskärjen etelärannalla Haaponiemen talosta kymmenkunta metriä etelään kasvimaalla. Maasto viettää loivasti Pirttijärveen, kasvimaan ympärystä rantaan asti on nurmikkoista pihamaata. Ranta on kaislikkoinen. Löytöpaikkaa tarkastettiin samalla kun Kiikarusniemellä oli arkeologinen kaivaus heinäkuussa 1982. Tällöin kasvimaa oli rehevässä kasvussa, löytökohdalla mansikkamaa, ja havaintojen teko oli vaikeaa. Maaperä on savimultaa. Rva Piirainen kertoi kasvimaalta löytyneen useinkin samanlaisia "valkeita kiviä", mutta vasta huomattuaan kaivauksella sellaisia kerättävän ja tärkeinä pidettävän, toi hän yhden lastenlasten tallettaman kvartsiesineen sinne. Lisätarkastus tarpeen, keväällä tai syksyllä.

172. K i i k a r i n n i e m i, P i i r a i n e n

Kivikautinen asuinpaikka? II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 55

3433 08 SOTKAMO

172.

x = 7117 00

y = 566 78

z = n. 142,5 - 145

Nuasjärvi, Kiikarusniemi

Kiikarinniemi 45:10, om. Eino Piirainen, os. Kiikarinniemi

88610 VUOKATTI

Löydöt: KM 21484:1-4 kvartsia

Tarkastus 1982:

Löytöpaikka sijaitsee noin 2,4 km Sotkamon kirkosta luoteeseen, Pirttijärveen työntyvän Kiikarusniemen kaakkoiskärjen keskiosassa noin 115 m pohjoiseen Pirttijärven etelärannasta Kiikarinniemen talosta kymmenkunta metriä itään kasvimaalla. Maasto viettää loivasti kohti Pirttijärveä. Löytöpaikan ympäristä on pihamaata ja peltoa. Löytöpaikkaa tarkastettiin samanaikaisesti kun Kiikarusniemellä oli arkeologinen kaivaus heinäkuussa 1982. Tällöin kasvimaa oli rehevässä kasvussa ja havaintojen teko vaikeaa. Maaperä on hiekkamultaa. Talon vävy, Christer Oscarsson oli löytänyt kevät kesästä maanmuokkaustöiden yhteydessä paikalta kvartsia ja toimitti ne kaivaukselle. Myöhemmin samana kesänä hän oli löytänyt lisää kvartsia samalta kasvimaalta ja toimitti ne museovirastoon.

Lisätarkastus paikalla tarpeen, keväällä tai syksyllä.

SOTKAMON muinaistieteellinen inventointi

Lisäyksiä ja täydennyksiä 1984 - 1985

2. V a r i s l a h t i

Kivikautinen asuinpaikka. III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 24.

Koekaivaus 1984: M. Bergström. Ks. kaivauskertomus.

Löydöt: KM 22508:1-4 kvartsia.

Siirretään luokkaan III.

3. R ä ä t ä k a n g a s

Esihistoriallinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 23.

Koakaivaus 1984: M. Bergström. Ks. kaivauskertomus.

Kaivaus 1985: A. Vikkula. Ks. kaivauskertomus.

Löydöt: KM 22509:1-17, 22965:1-233, Sär 1 -kampakeramiikkaa, asbesti-keramiikkaa, rautakuonaa jne.

4. K i u l u n i e m i

Esihistoriallinen asuinpaikka. I/III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 22.

Koekaivaus 1984: M. Bergström. Ks. kaivauskertomus.

Löydöt: KM 22507:1-55 kivikirves, kvartsia ym.

Asuinpaikka siirretään luokkaan III; kauempana järvestä olevat tervahaudat esitetään luokkaan I.

40. M u l l u k k a

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 21.

Löydöt: KM 22886:1-5 asbestikeramiikkaa, piitä ym.

77. K u n i n k a a n l a h t i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 31.

Koekaivaus: M. Bergström. Ks. kaivauskertomus.

Löydöt: KM 22511 kvartsia.

81. K o l j o s e n s a l m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 35.

Löydöt: KM 22513:1-3 liuskekärjen kpl ym.

85. S a m m a k k o l a h t i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 39.

Löydöt: KM 22421:1-3 kvartsia, palanutta luuta.

88. K ä m ä r ä i s e n n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 53.

Löydöt: KM 21576:1-2, 22255:1-7, 22420:1-42, 22510 Sär 1 -kampakeramiikkaa, asbestikeramiikkaa, kiviesineitä, piitä ym.

Tark. 1984 M. Bergström, 1985 A. Vikkula.

170. P i k k u - H i u k k a

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 52.

Löydöt: KM 22807:1-3 kampakeramiikkaa, piitä, kvartsia.

UUSIA KOHTEITA

173. T u h k a r a n t a

Kivikautinen asuinpaikka? III.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 56.

3433 04 JORMASJÄRVI

$x = 7105\ 82$, $y = 555\ 56$, $z = n. 145$

Jormaskylä Tuhkaranta, Kaikkola RNro 26:8

Löydöt: kvartsia

Kirkosta n. 16 km lounaaseen, Jormasjärven länsirannalla, Tuhkakylän yhteismaasta, Kylänrannasta, kaakkoon. Löydöt rantavedestä. Vrt. nro 123.

174. R ä ä t y

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 57.

4411 04 TIPASOJA

x = 7101 55, y = 437 22, z = 155 - 157,5

Kirkosta n. 20 km kaakkoon, Honkajärven etelärannalla. Löydöt pellos-
ta talon lounaispuolelta.

Löydöt: KM 22512:1-3 kivikirves, kvartsia, hioin

Tark. 1984 M. Bergström

175. R y t i n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 58.

3433 08 SOTKAMO

x = 7113 66, y = 570 12, z = 137,5 - 140

Yli-Sotkamo kirkonkylä

Kirkosta n. 2,3 km kaakkoon, Ison Sapsojärven pohjoisrannalla, pienen
Rytilahden suulla. Matala vedenhuhtoma hiekkasärkkä. 1981 M. Huurre
ja E.-L. Nieminen tarkastivat paikkaa löytämättä mitään. Sen jälkeen
Heikki Poroila ja Jukka Juntunen ovat todenneet löytöjä. Asuinpaikka
lienee lähes kokonaan tuhoutunut.

Löydöt: KM 21573:1-2 Sär 1 -keramiikan muru, kvartsia ym.

176. S ä r k i n i e m i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 59.

4411 04 TIPASOJA

x = 7105 26, y = 431 94, z = n. 160

Yli-Sotkamo Sapsoperä, RNro 50:8

Kirkosta n. 13,5 km kaakkoon, Särkijärven ja alajärven välisellä kannak-
sella, Särkiniemen talosta n. 300 m luoteeseen. Löydöt ovat pääasiassa
paikoitusalueeksi tasoitetulta paikalta, Alajärven rannasta n. 120 m;
muutama sirpale myös aivan rannasta.

Löydöt: KM 21574, 21575 kvartsia, palanutta luuta

177. P i t k ä h i e k k a

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 60

4411 04 TIPASOJA

x = 7103 50, y = 437 02, z = n. 153

Tipasoja Honkajärvi, RNro 11:11

Kirkosta n. 19 km kaakkoon, Honkajärven pohjoisrannalla. Löydöt rantaan tulevan polun päästä, n. 100 m matkalla vesirajassa.

Löydöt: KM 21578 palanutta luuta, kvartssia.

178. H i r v e n s a a r i

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 61.

3433 08 SOTKAMO

x = 7115 10, y = 566 82, z = n. 137,5

Yli-Sotkamo kirkonkylä, Hirvensaari

Kirkosta n. 2 km länteen, Hirvenniemen ja kirkonkylän välisessä Hirvensalmella olevalla pienellä saarella, joka maantien ja rakennusten takia on pahasti tuhoutunut. Jukka Juntunen on kerännyt löytöjä lähinnä saaren länsipään etelälaidalta hietikolta, jokunen löytö myös saaren itälaidalta ja myös vastapäisen niemen vesijätöltä kirkonkylän puolelta.

Vrt. nrot 20, 14 ja 8.

Löytöt: KM 22885 kvartssia

179. A m m o n s a a r i S

Rautakautinen ? löytöpaikka. III.

3433 08 SOTKAMO

x = 7116 32, y = 566 44, z = n. 137,5

Nuaskylä Ammonsaari, Takapelto 45:17

Ammonsaari (vrt. nro 16) on Pirttijärvässä Kiikarusniemen eteläpuolella kirkosta n. 2 km luoteeseen. Väinö Kämäräinen oli löytänyt ruodollisen yksiväkäisen rautakärjen saaren eteläkärjestä, vesirajasta matalan veden aikana 1975. Paikalta oli löytynyt myös rautainen kaksiväkäinen nuolenkärki, joka lienee hukattu. Löytöpaikka lienee saaren lounaislaidassa olevan kallioisen niemen rannassa, joka on Takapellon maata.

1981 M. Huurre ja E.-L. Nieminen kävivät löydöstä tietämättä paikalla huomaamatta mitään.

Peruskarttaotteet

33
—
14

suojelukohde;
alempi numero
viittaa suojelu-
kohdeluetteloon

akalampi

183° 21' 00" E
27° 55' N

Nok = -14'

547

Ihakajärvi

183° 00' E
28° 00' N

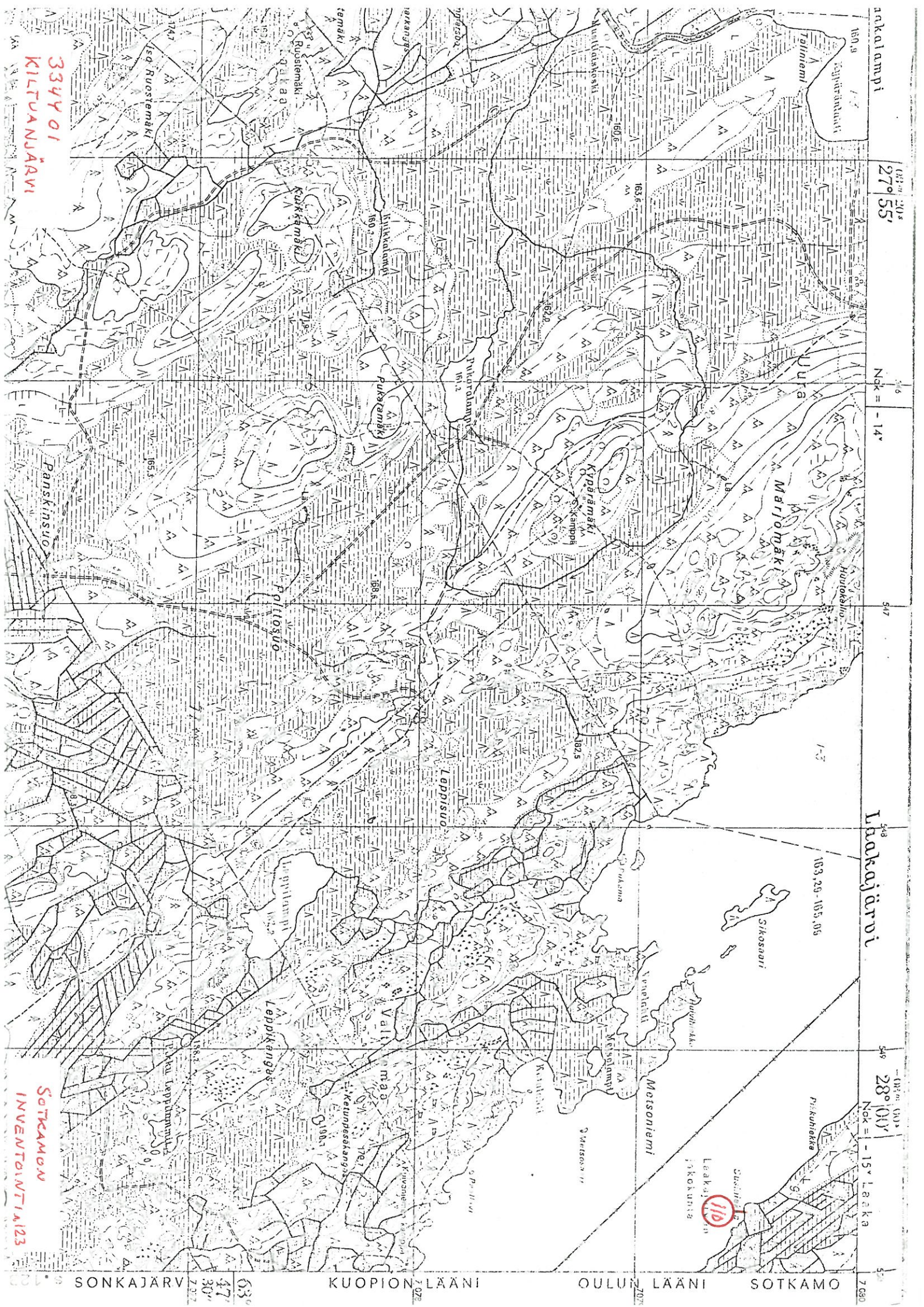
Nok = -15' Laake

548

334401
KILTUANJÄRVI

Panskinsuo

SOTKAMON
INVENTOINTI A123

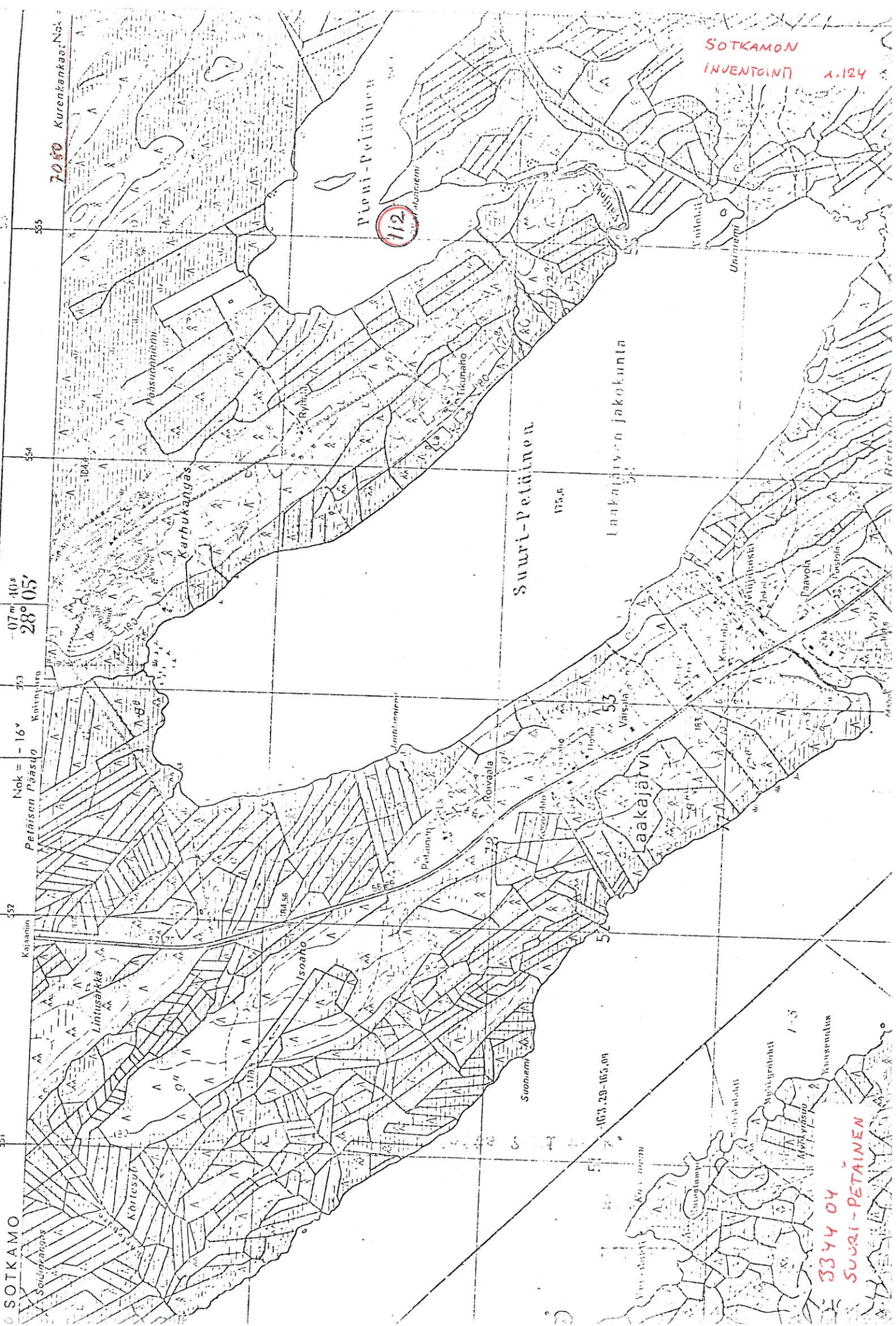
SOTKAMO

Nok = -16°

07 mi 10 s
28° 05'

7050 Kurenkankaan Nok

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.12.4

112

Pieni-Petäinen

Suuri-Petäinen

Laakajärven jakokunta

Laakajärvi

3344 04
SUURI-PETAJAINEN

114

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.125

43

3344 06
TALVIVAARA

555

560

SOTKAMON
INVENTOINTI n.126

7 078
Laaka

63°
47'
30"

7 077

7 076

7 075

7 074

7 073

Aittosuo

Pohjoismännikkö

Hiidenjärvi

Suoisthi

Hirsikangas

Suontäuskangas

Pieni Hiidenvaara

Lehtisuo

Iso Haukilampi

Huorilampi

Viljekokangas

Haukisuo

Haukilehto

Sarvisuo

Koivilampi

Pieni Sarvilehto

Iso Sarvilehto

Ukonjärvi

195,2

Kirkkosari

Rantasaari

Haasisuo

Hiidenkattila

Lakka

Uransuo

Uransaaranlampi

Uranvaara

Valt

Pottilampi

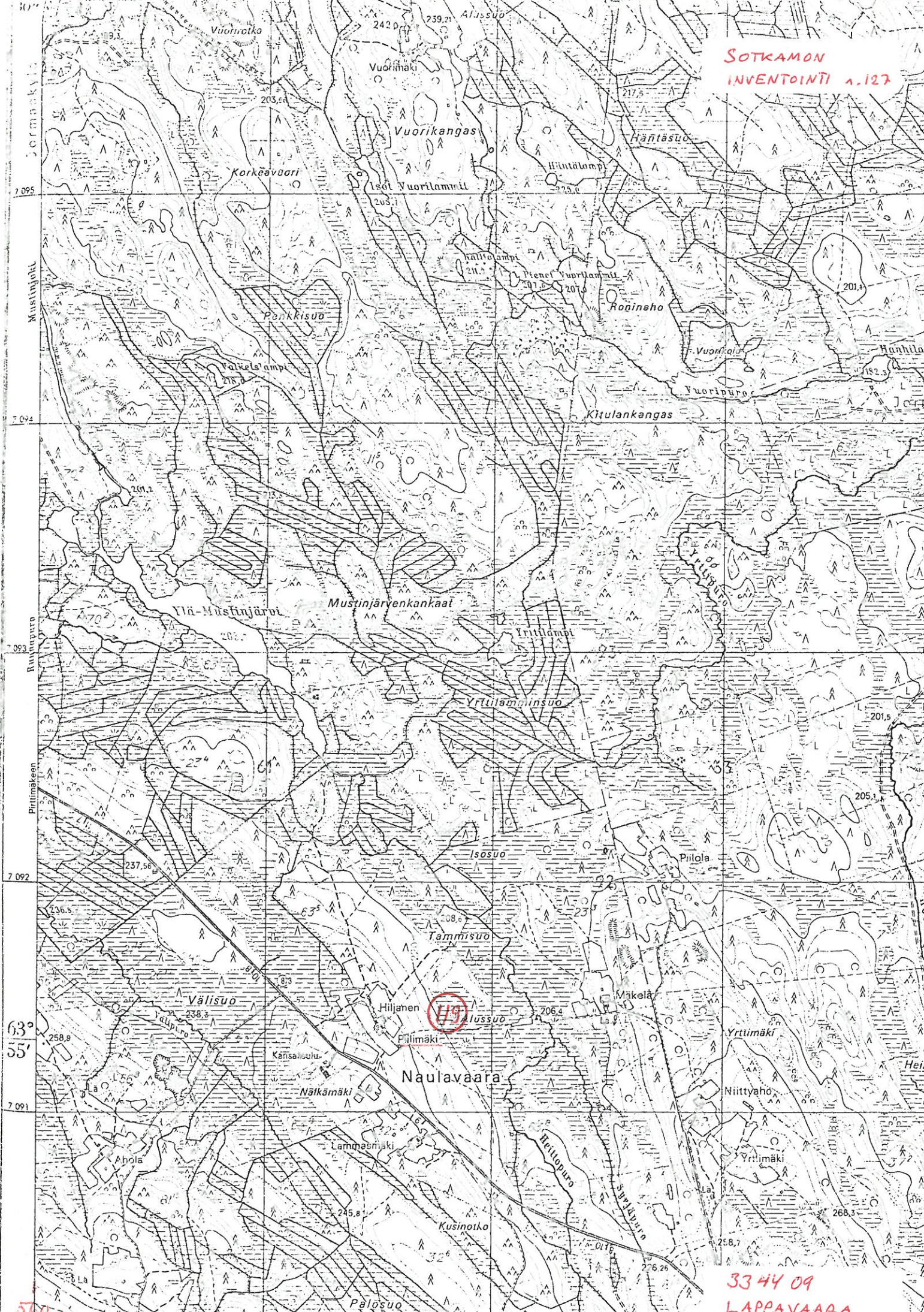
Pahkangas

Tuohenpääsuo

Tuohenlampi

3344 07
HIIDENVAARA

SOTKAMON
INVENTOINTI n.127

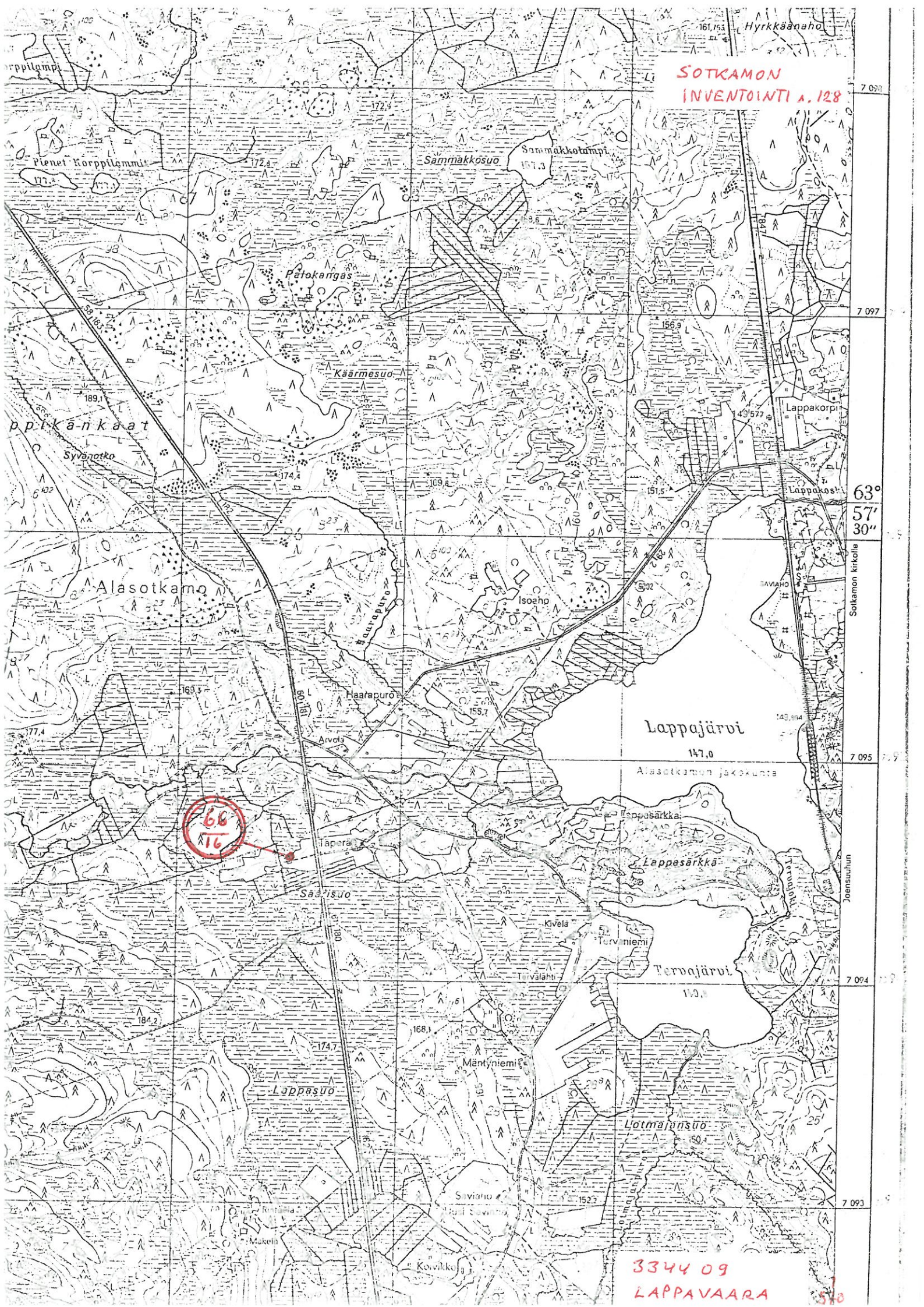

63°
55'
7 095
7 094
7 093
7 092
7 091

33 44 09
LAPPAVAARA

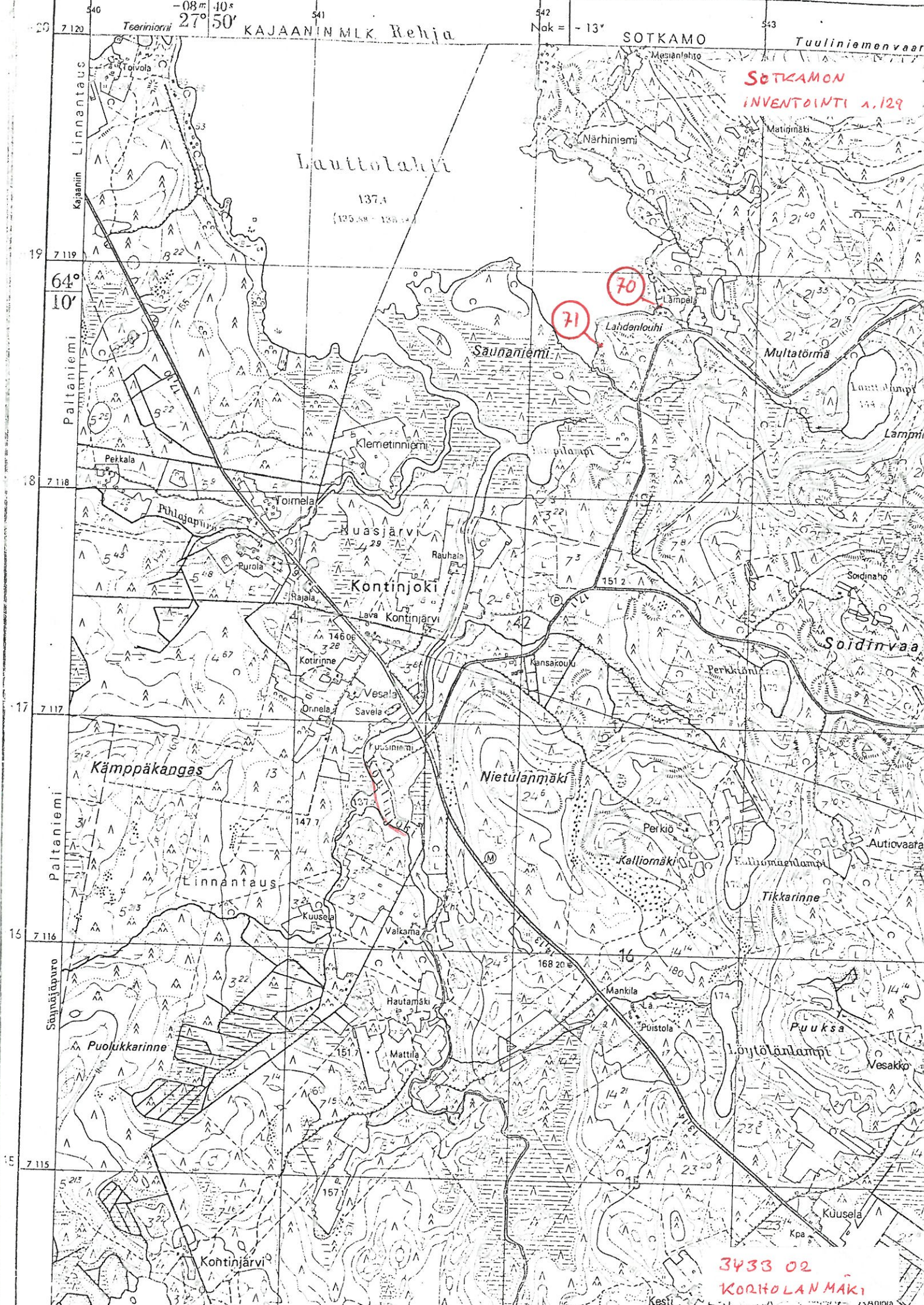
500

SOTKAMON
INVENTOINTI A. 128

68
16

3344 09
LAPPAVAARA

KAJAANIN MLK. Rehja

SOTKAMO

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.129

Laittolampi

137.1

64°
10'

71

70

Saunaniemi

Multatörmä

Kontinjoki

Soidinvaa

Kämpäkangas

Nietulanmäki

Paltaniemi

Linnantaus

Kalliomäki

Tikkarinne

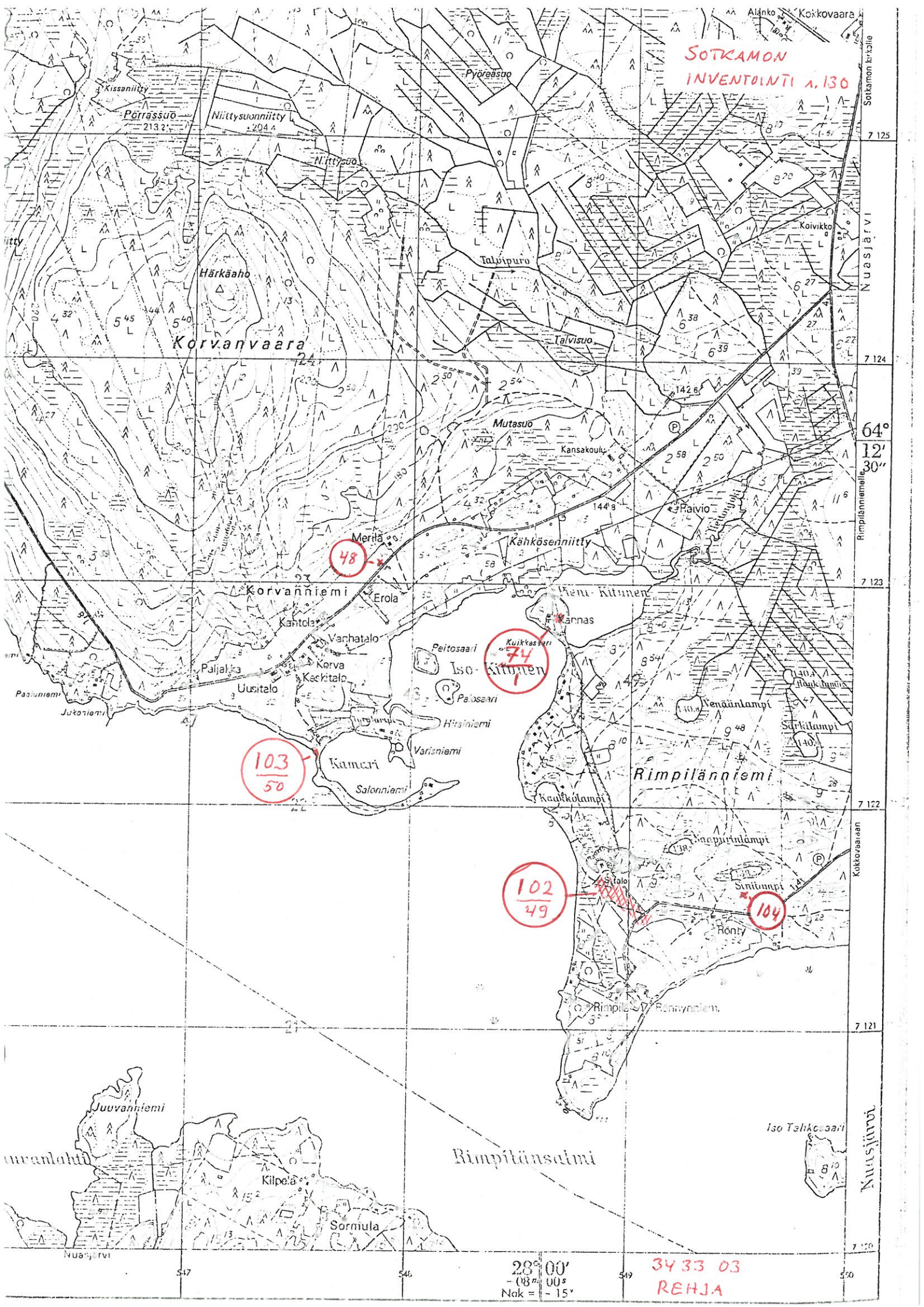
Säynäjärvi

Puolukkarinne

Puuksa

Kontinjärvi

3433 02
KORHOLAN MÄKI

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.130

48

74

103
50

102
49

104

Kokkovaara
Nuasjärvi
Korvanvaara
Härkäaho
Talvipuro
Talvisuo
Mutasuo
Kansakoulu
Kätkösenniitty
Kannas
Iso-Ritinen
Rimpilänniemi
Rimpilänsalmi
Iso Tahkosaari
Nuasjärvi

Sotkamon kirkko
7 125
7 124
64°
12'
30"
Rimpilänniemelle
7 123
7 122
Kokko-saarana
7 121
Nuasjärvi

28° 00'
- 08' 00"
Nak = - 15'
3433 03
REHJA

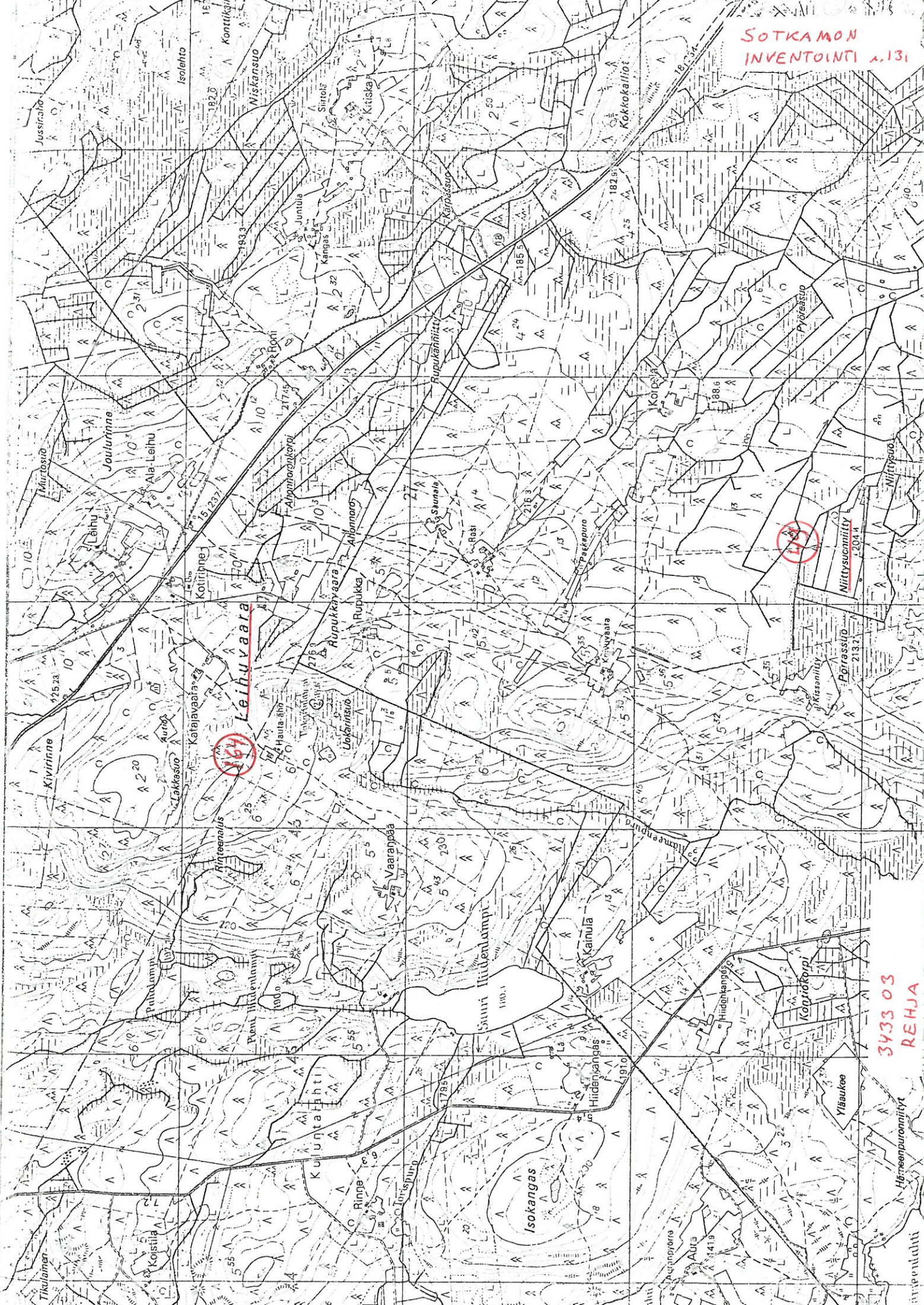
Leihuvaara

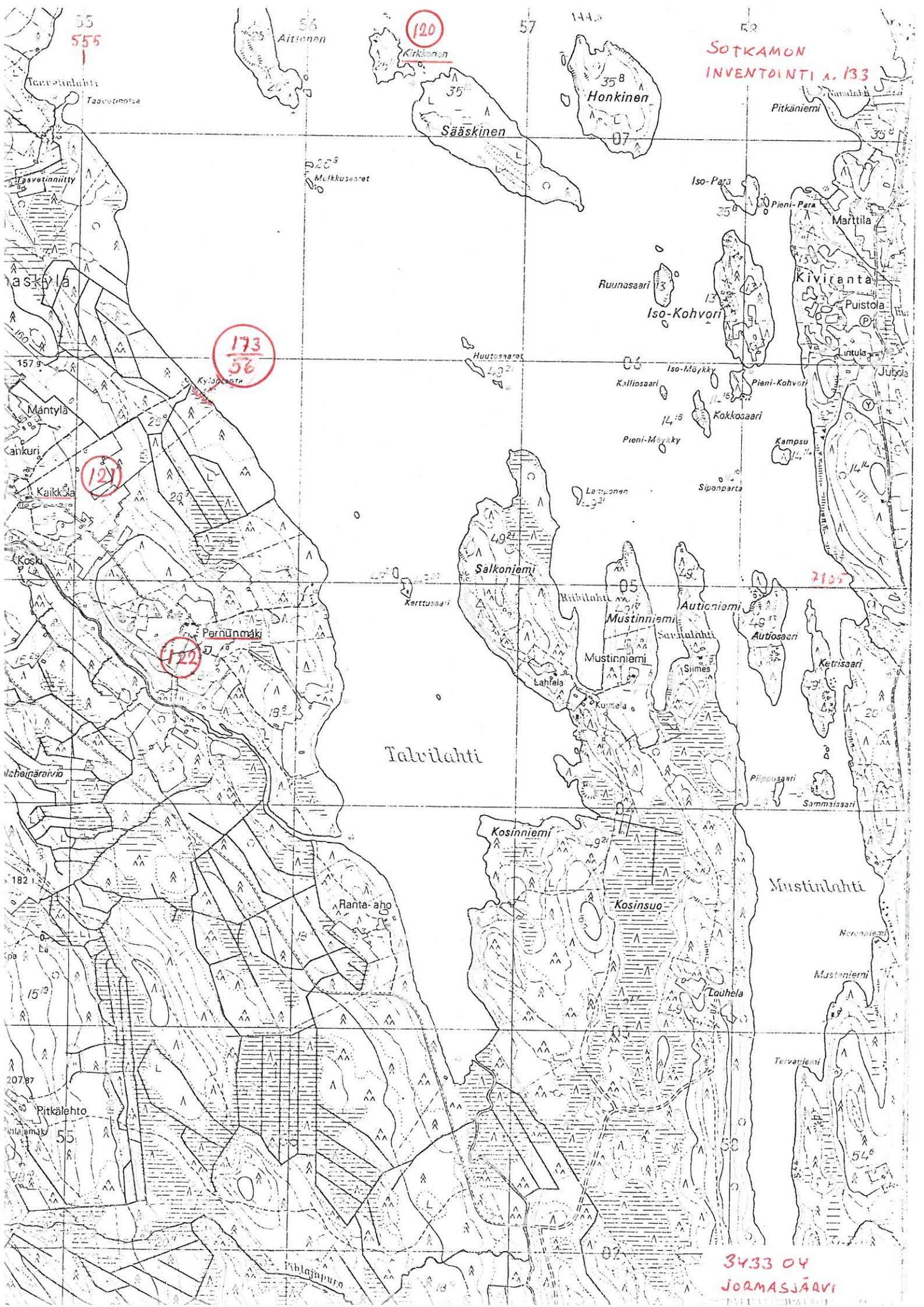
3433 03
REHJA

Hämeenpuromiinit

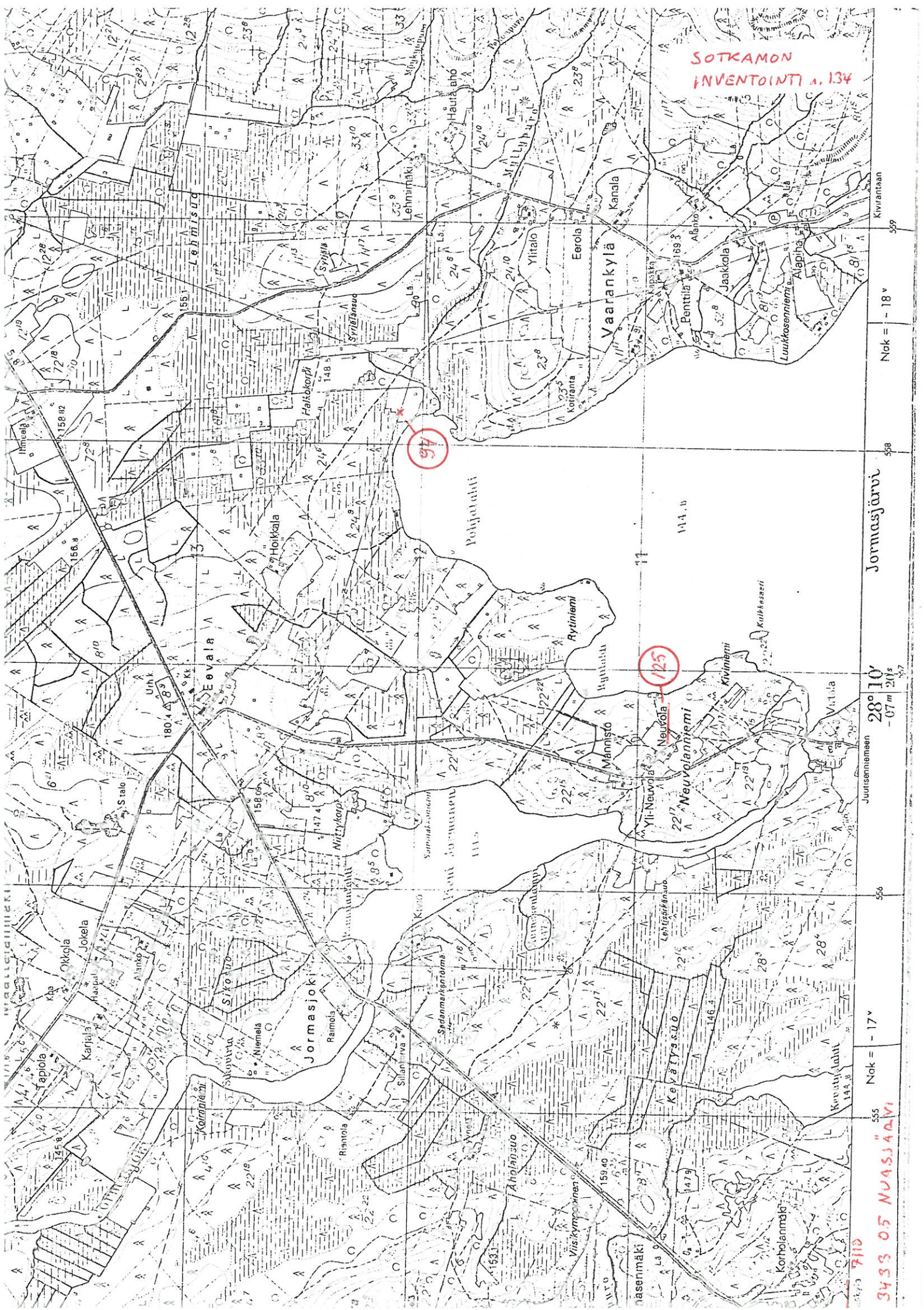
Hämeenpuromiinit

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 133

3433 04
JORMASSÄRVI

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 134

Kivirantaan
559

Nak = - 18 v

558

Jormasjärvi

28° 10'
- 07 m 20's

Juurtismieheen

556

Nak = - 17 v

555

3433 05 NUASJÄÄVI
7110

SOTKAMON
INVENTOINTI
1.135

64°
10'

7 118

7 117

7 116

7 115

64°

Pelokangas

Korholanmäki

Kajanni

Haaponiemi

Haaposaari

Pieni Seikkasari

Maikkusaari

Uutusaari

Tuohelato

Kolkansaari

Paskonlouhi

Parkkilato

Lamposaari

Hautaniemi

$\frac{36}{2}$

$\frac{35}{3}$

$\frac{73}{4}$

Uutusaari

Heskinlato

Pihkalouhi

Puhkapiiro

Hiekkala

Ukkolanniemi

Kemppaalanmäki

Purola

Heikkiä

Telkkälä

Alkolankorpi

Pajuniemi

Korpela

Mustakangas

Kierinniemi

Jokiniemi

Määttälanmäki

Torvela

Joensuu

Molala

Juuylyä

Jorma

Jusmy

3433 05
NUASJÄRVI

555
Nok = - 17 v

-07 m 20 s
28° 10'

558
Nok = - 18 v

560
7.12

Muuttokortti

124

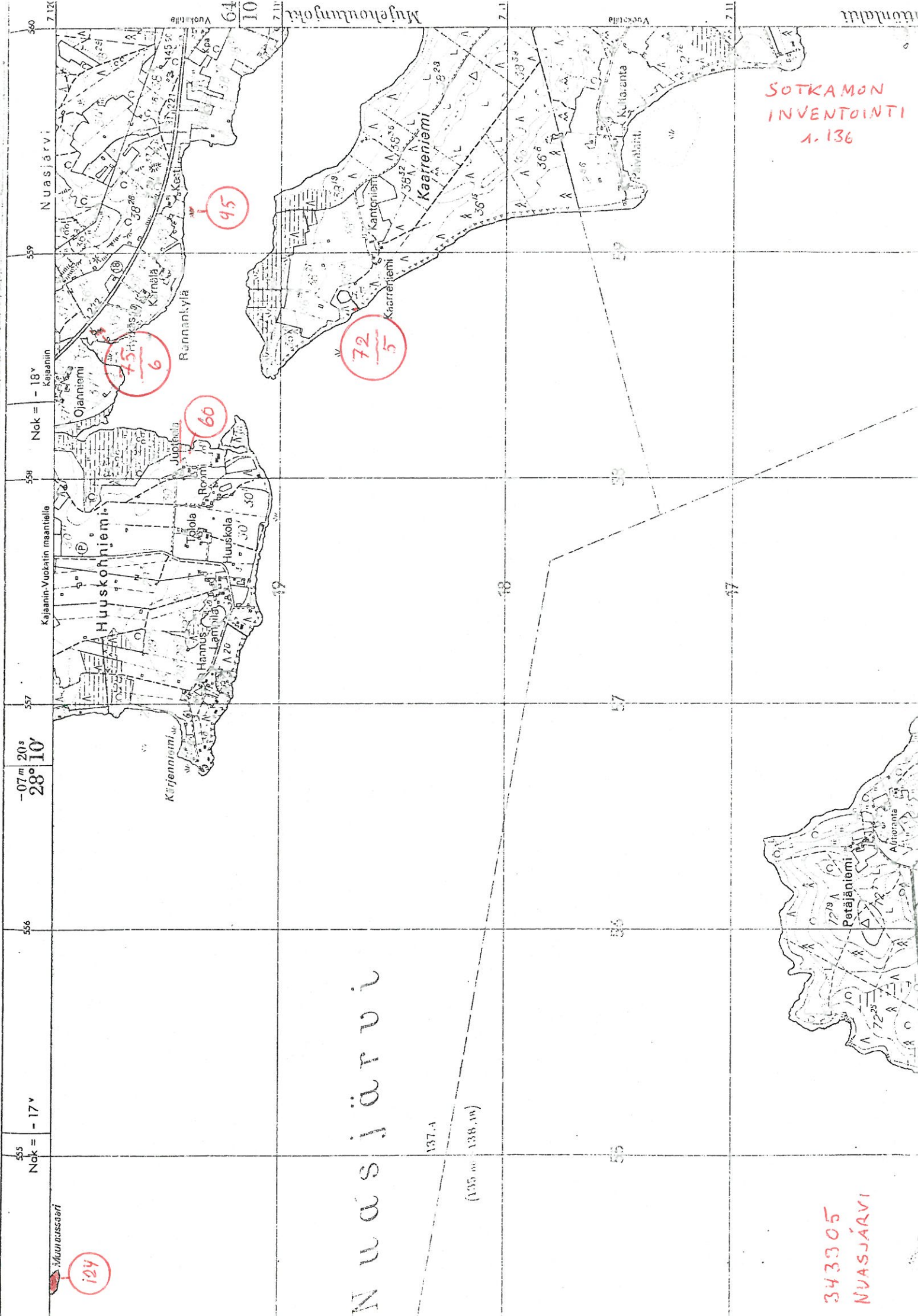
N u a s j ä r v i

137.A

(135 m 138.10)

343305
NUASJÄRVI

SOTKAMON
INVENTOINTI
1.136

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.137

25

Anttila

Lehtikangas

livonperä

Iivo

livonvaara

Haatajänniemensuo

Vietonkylä

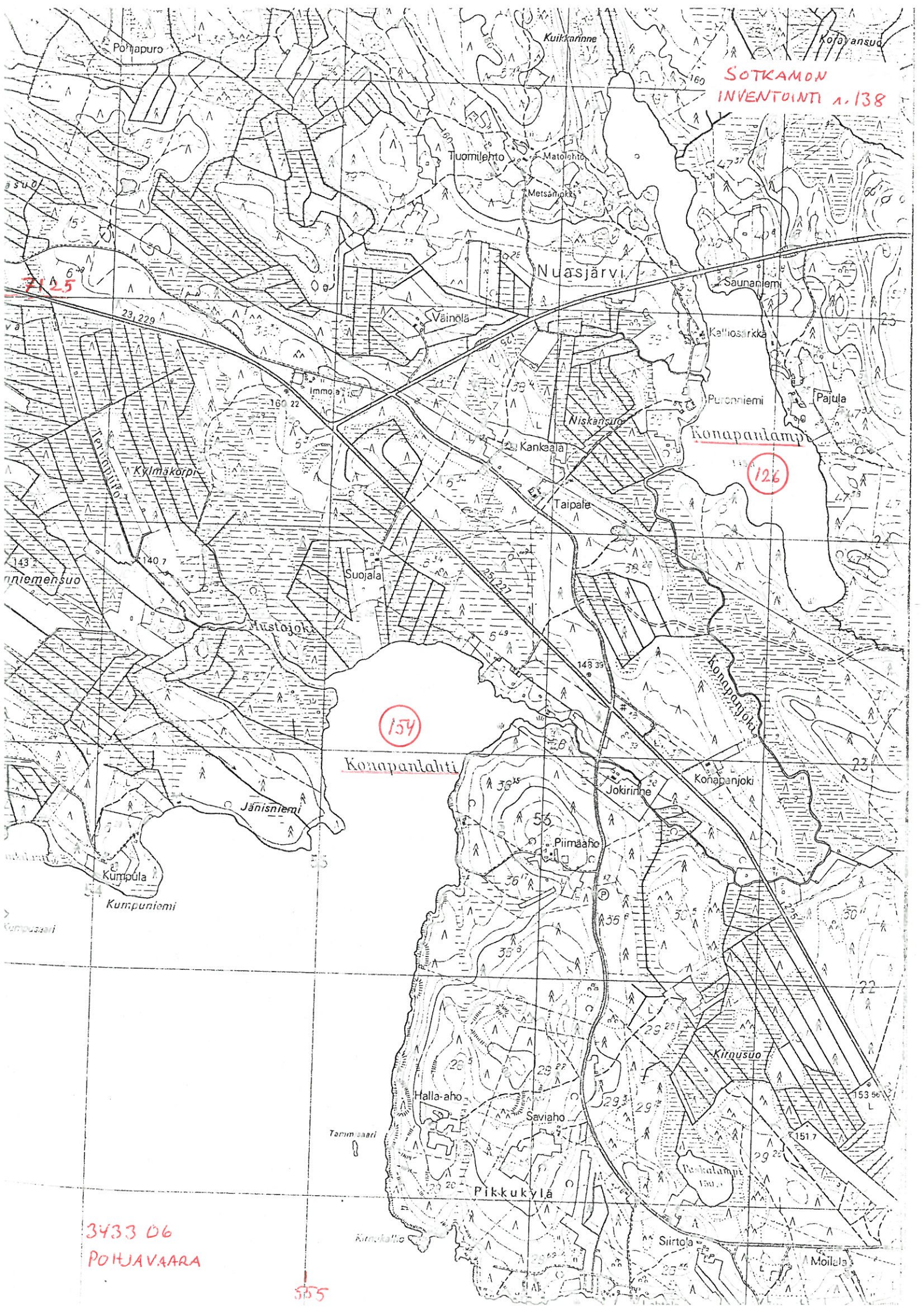
Räntäkylä

26

3433 06

POHJAVAARA

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 138

7125

154

126

3433 06
POIJAVAARA

555

SETKAMON
INVENTOINTI A. 139

7105

3433 07
JUUKKALAHTI

567

568

Nak = - 21° Nurmek...

28° 25' - (10 m) 20s

Lappajoki 570

Iso Sapsojärvi

1:50,000

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 140

Nak = - 21

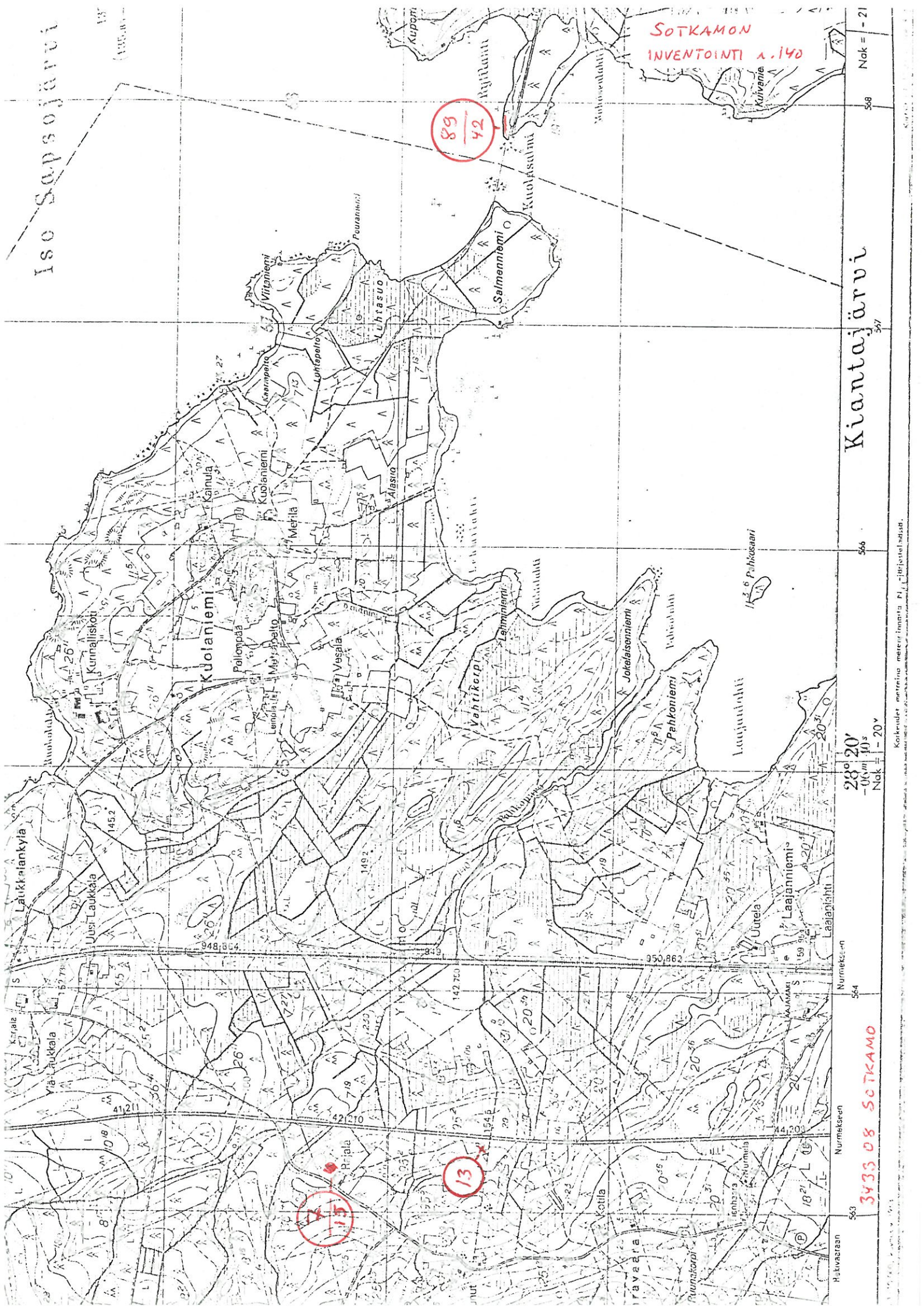
89
42

Kiantajärvi

568

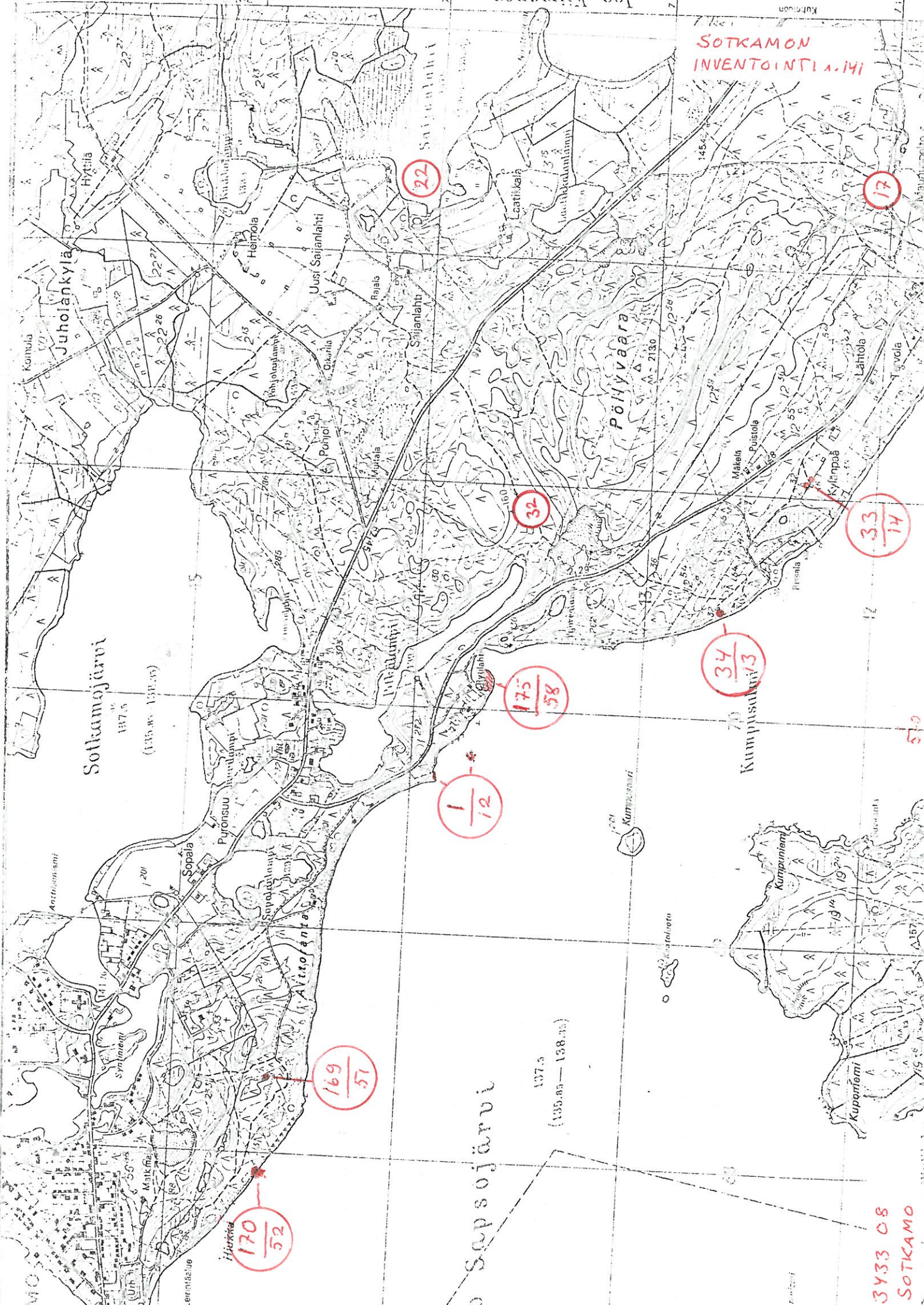
28° 20'
- 00' 10" s
Nak = - 20°

3433 08 SOTKAMO

Korkeudet merenne merenpinnasta N 1:50,000

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.141

Sotkamajärvi
137.5
(135.85 - 139.15)

Sopsojärvi
137.5
(135.85 - 139.15)

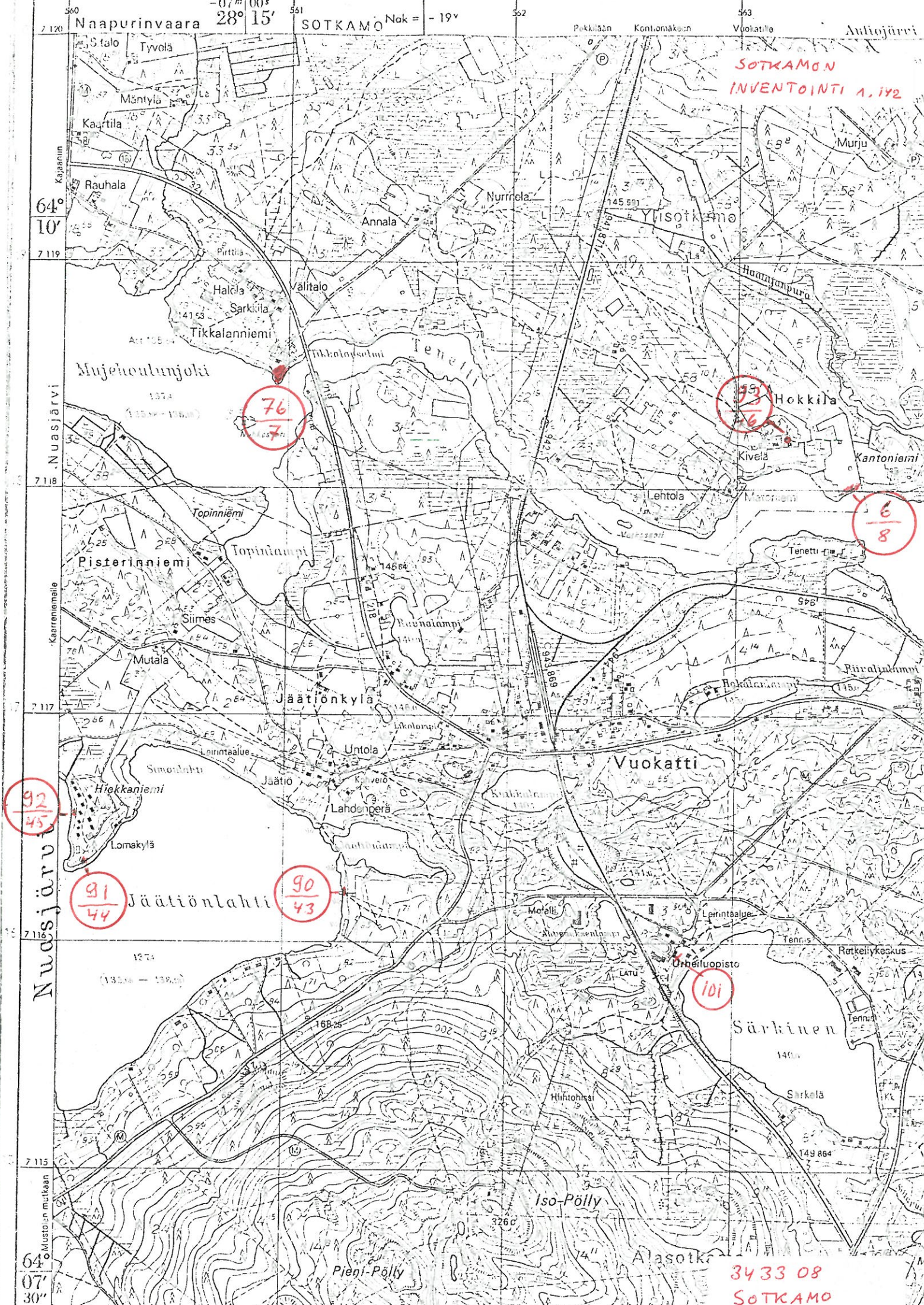
3433 08
SOTKAMO

-07 m 00 s
28° 15'

SOTKAMO

Nak = -19°

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.192

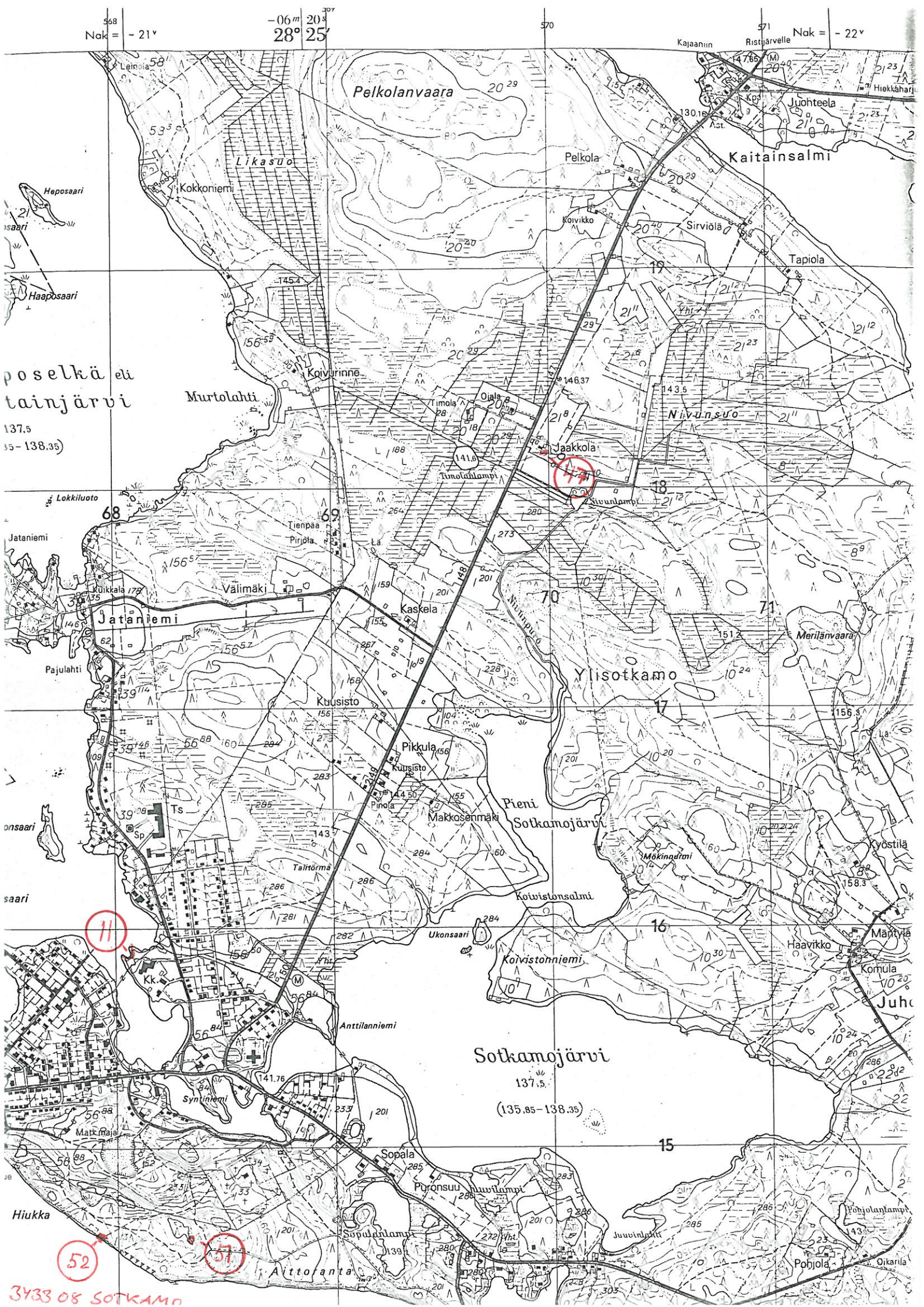
3433 08
SOTKAMO

Nak = - 21°

-06 m 20° 25'

570

Nak = - 22°

poselkä eli
tainjärvi
137.5
35 - 138.35)

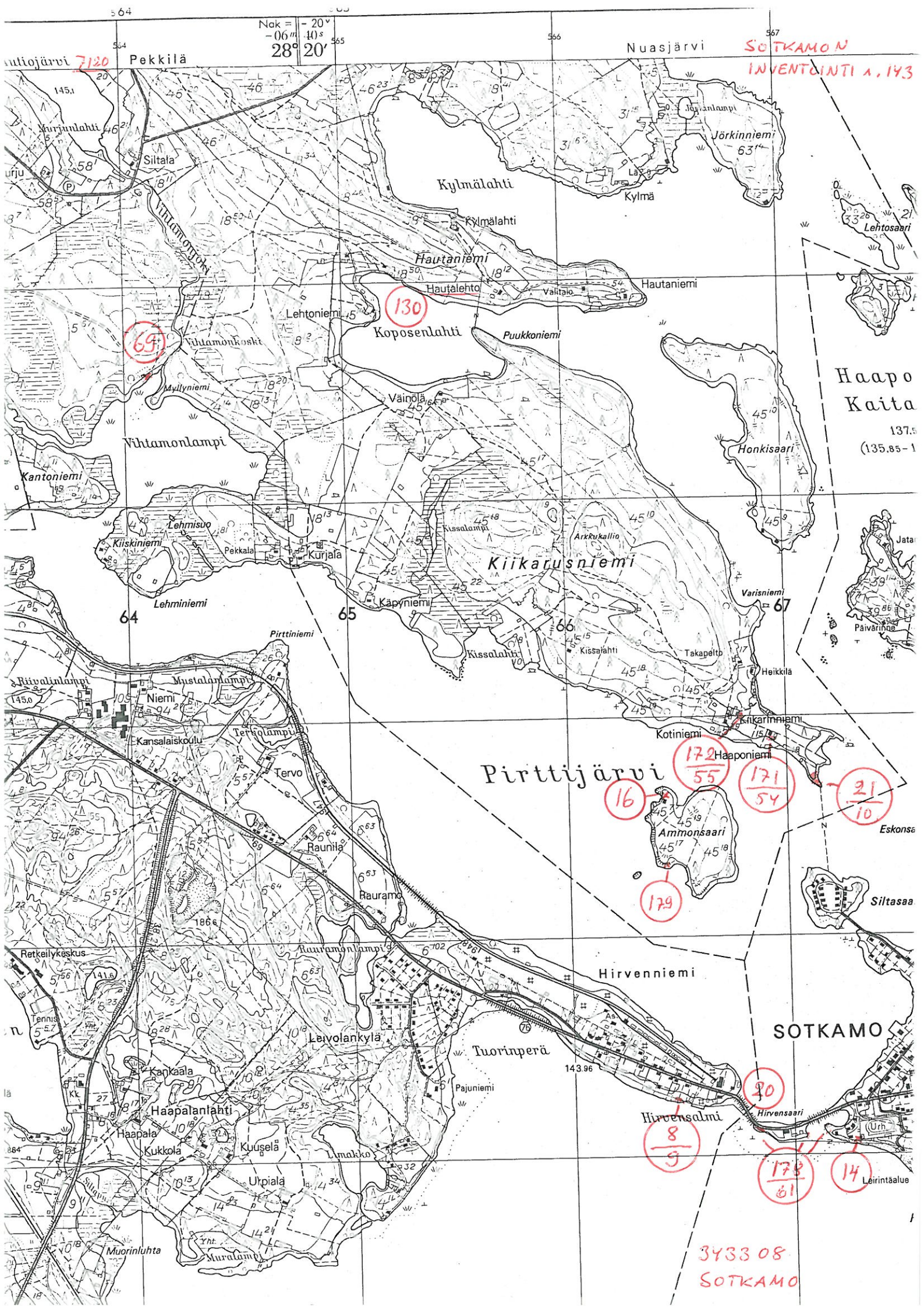
Sotkamojärvi

137.5
(135.85 - 138.35)

52

57

3433 08 SOTKAMO

SOTKAMO

INVENTOINTI A. 193

130

69

64

65

66

67

Pirttijärvi

172
55

171
54

21
10

16

179

80

8
9

178
61

14

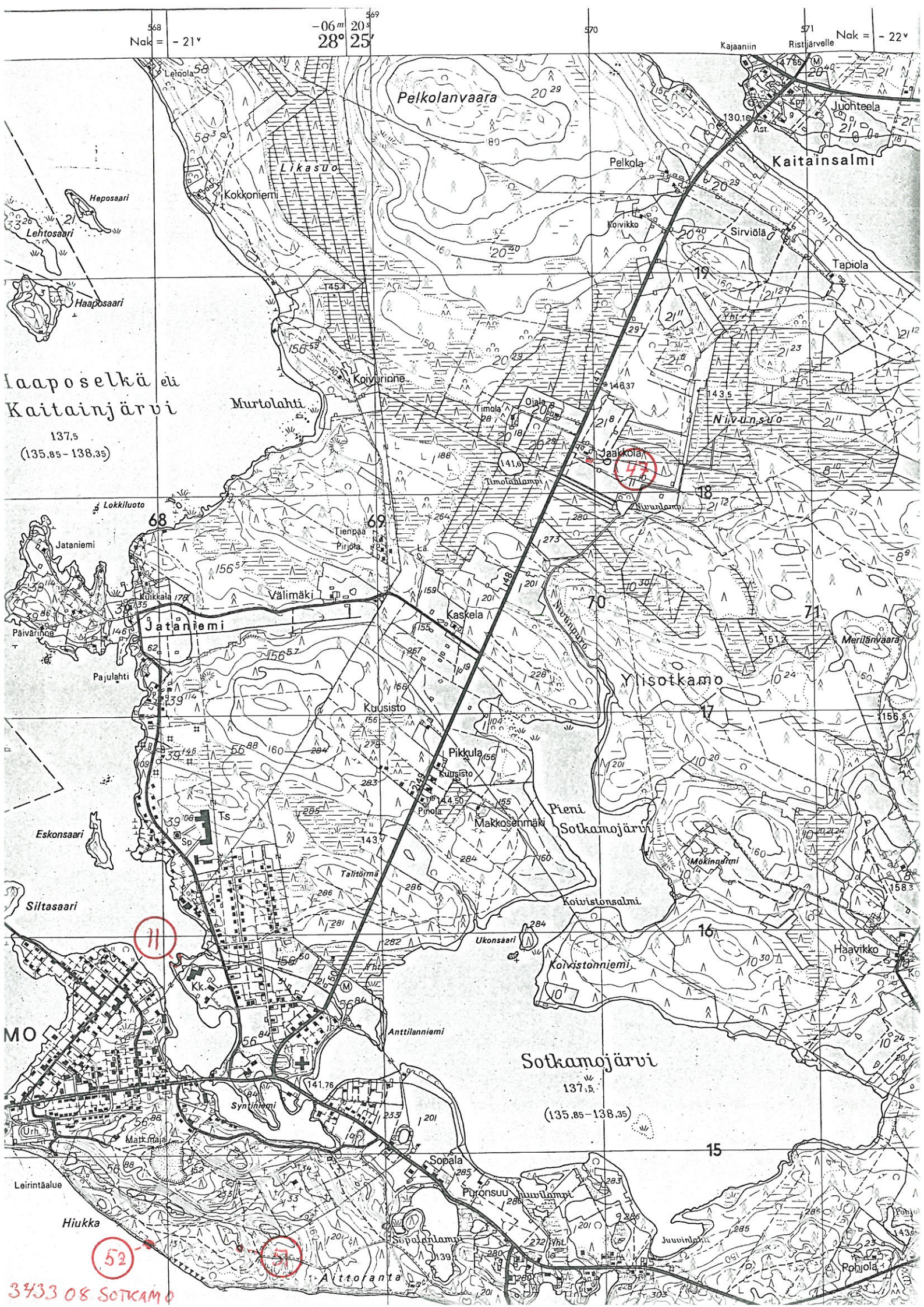
3433 08
SOTKAMO

568
Nak = - 21°

-06 m 20 s
28° 25'

570

571
Nak = - 22°

laaposelkä eli
Kaitainjärvi

137.5
(135.85 - 138.35)

Sotkamojärvi
137.5
(135.85 - 138.35)

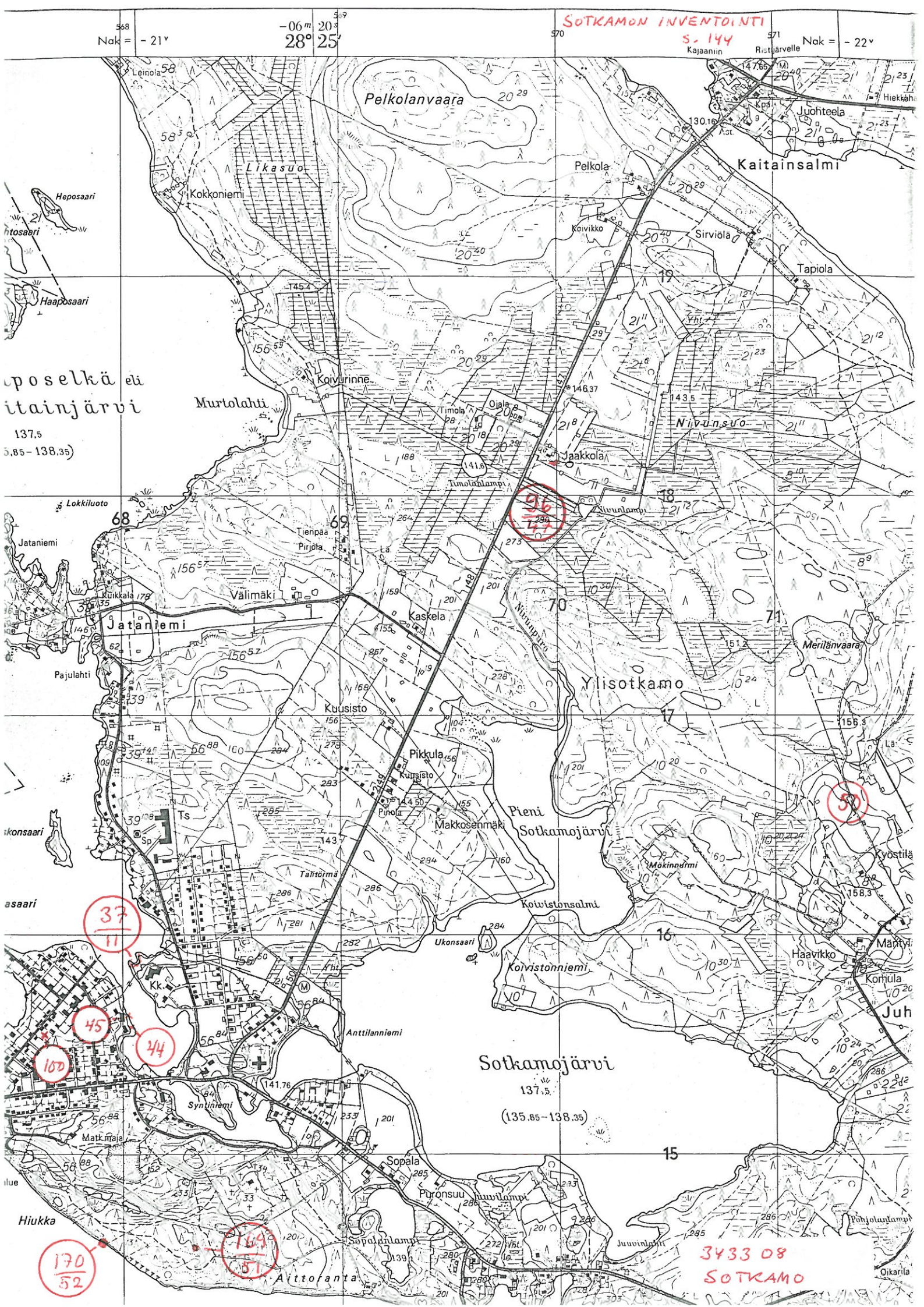
3433 08 SOTKAMO

Nak = - 21°

-06 m 20^s
28° 25'

SOTKAMON INVENTOINTI
S. 144

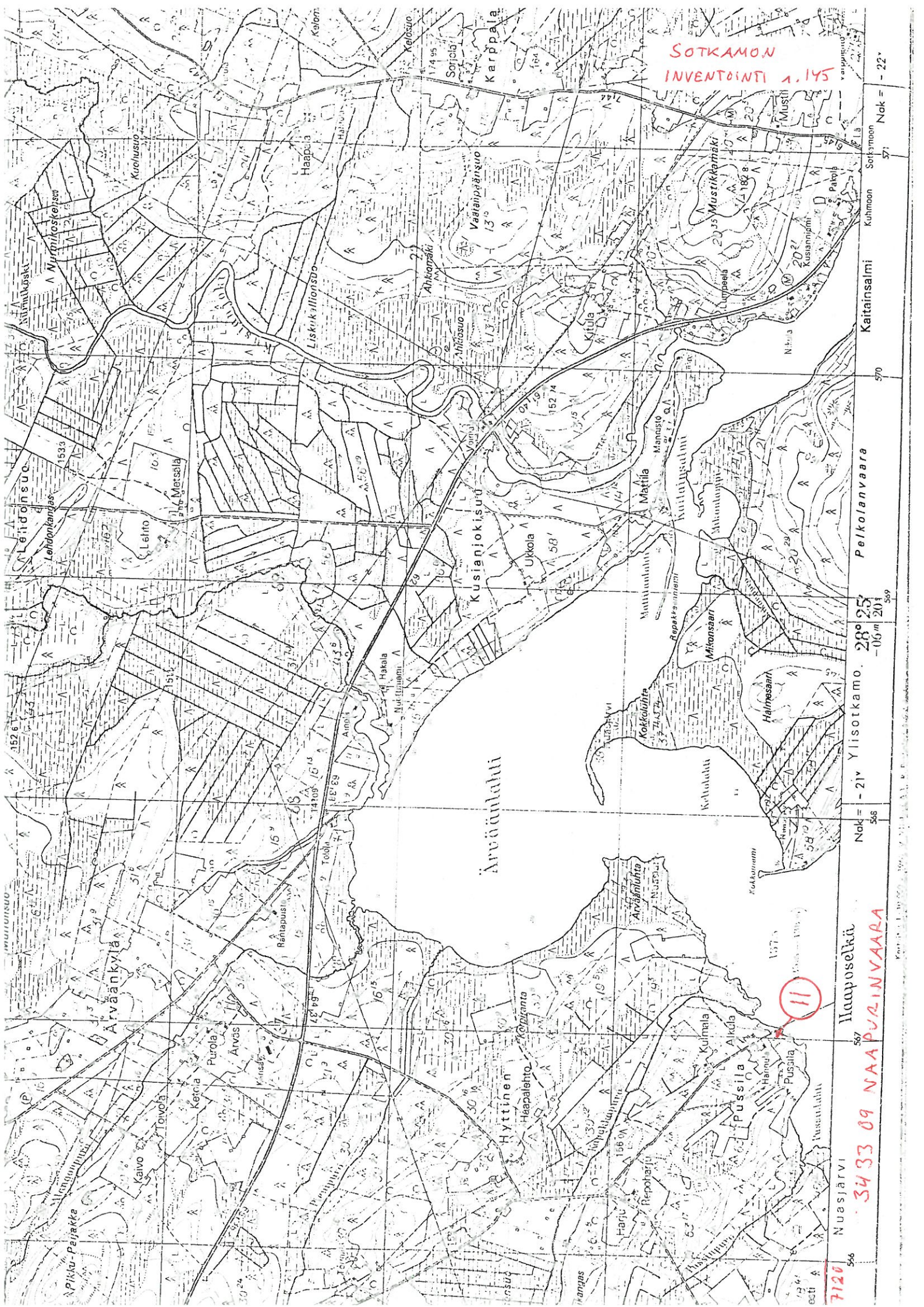
Nak = - 22°

poselkä eli
itainjärvi
137.5
(135.85 - 138.35)

Sotkamojärvi
137.5
(135.85 - 138.35)

3433 08
SOTKAMO

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.195

Nak = - 22°

Sotkamon 571

Kaitainsalmi

570

Pelkolanvaara

28° 25'

Yliotkamo 28° 25'
-06 m 201

Nak = - 21°

566

Haaponselkä

567

34 33 09 NAAPULINVAARA

7120 Nuasjärvi

569

-07 m 00 s 28° 15' SOTKAMO Nok = -19°

132

Vihitamonjärvi

3433 09
NAAPURINVAARA

05° 10' 28" 35' SOTKAMO
Nak = + 21°
05 mi 20 s
28° 10'

431
Sotkamon kirkonlin
05 mi 20 s
28° 10'

434

433
Majoinsuo

432

05° 10' 28" 35' SOTKAMO
Nak = + 21°
05 mi 20 s
28° 10'

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.147

4322 06
LONTTA

28° 55'

Nok = + 16°

Kärnäntioki

Tipasoja

SOTKAMON INVENTOINTI A, 148
7 090

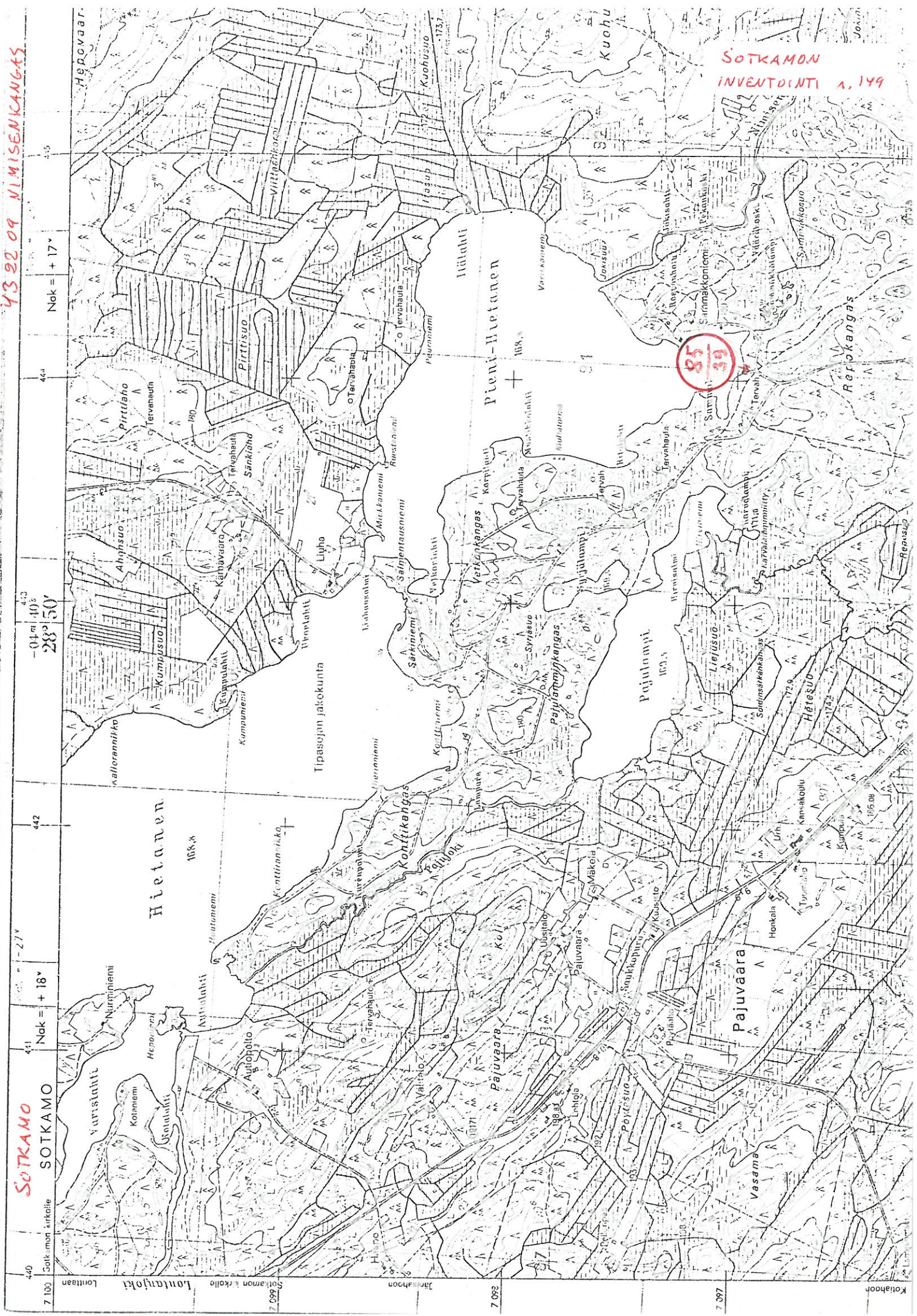
4322 08
NIEMISUO

430

43 22 09 NIMISENKANGAS

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 149

85
39

7 100 Sotk. mon. kirkolle
7 066 Sotkamon kirkolle
7 092 Järvenhoon
7 097 Kotlahoon

440
441 Nak = + 18°
442
443
444
445 Nak = + 17°

440
441
442
443
444
445

440
441
442
443
444
445

440
441
442
443
444
445

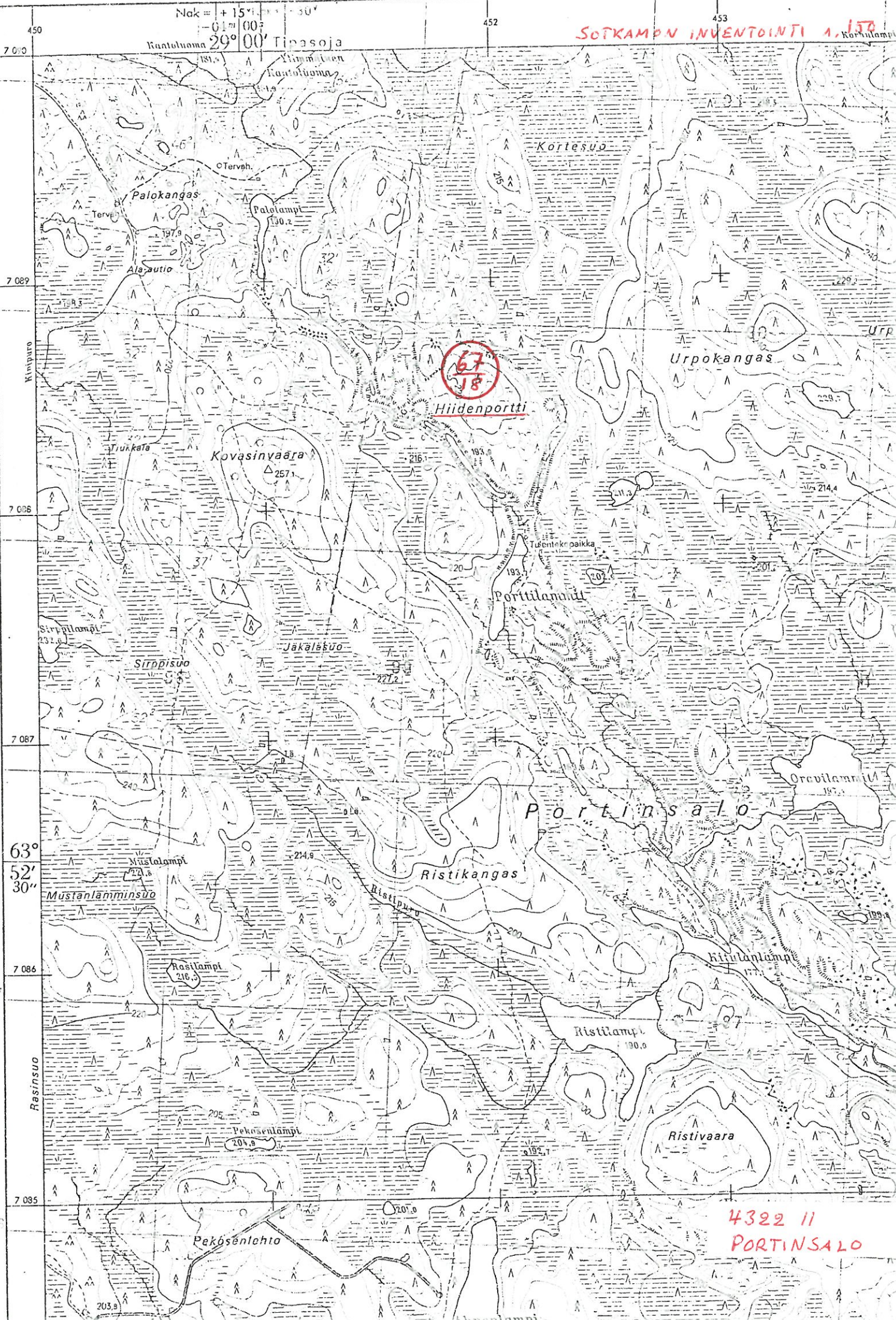
440
441
442
443
444
445

Nak = +15° 30'

-01° 00'

Kantoluoma 29° 00' Tinasoja

SOTKAMON INVENTOINTI 1.150

67
18

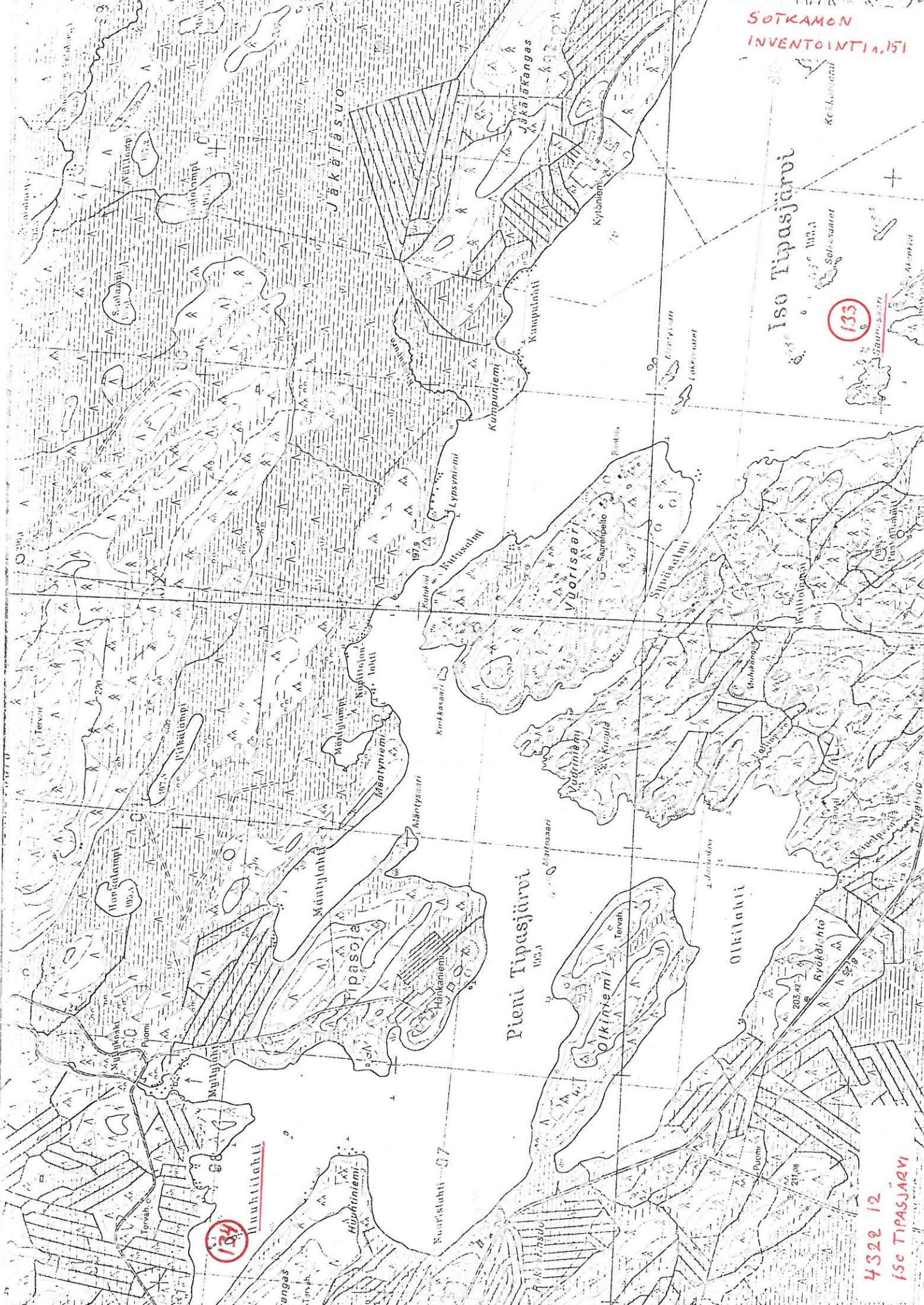
Hiidenportti

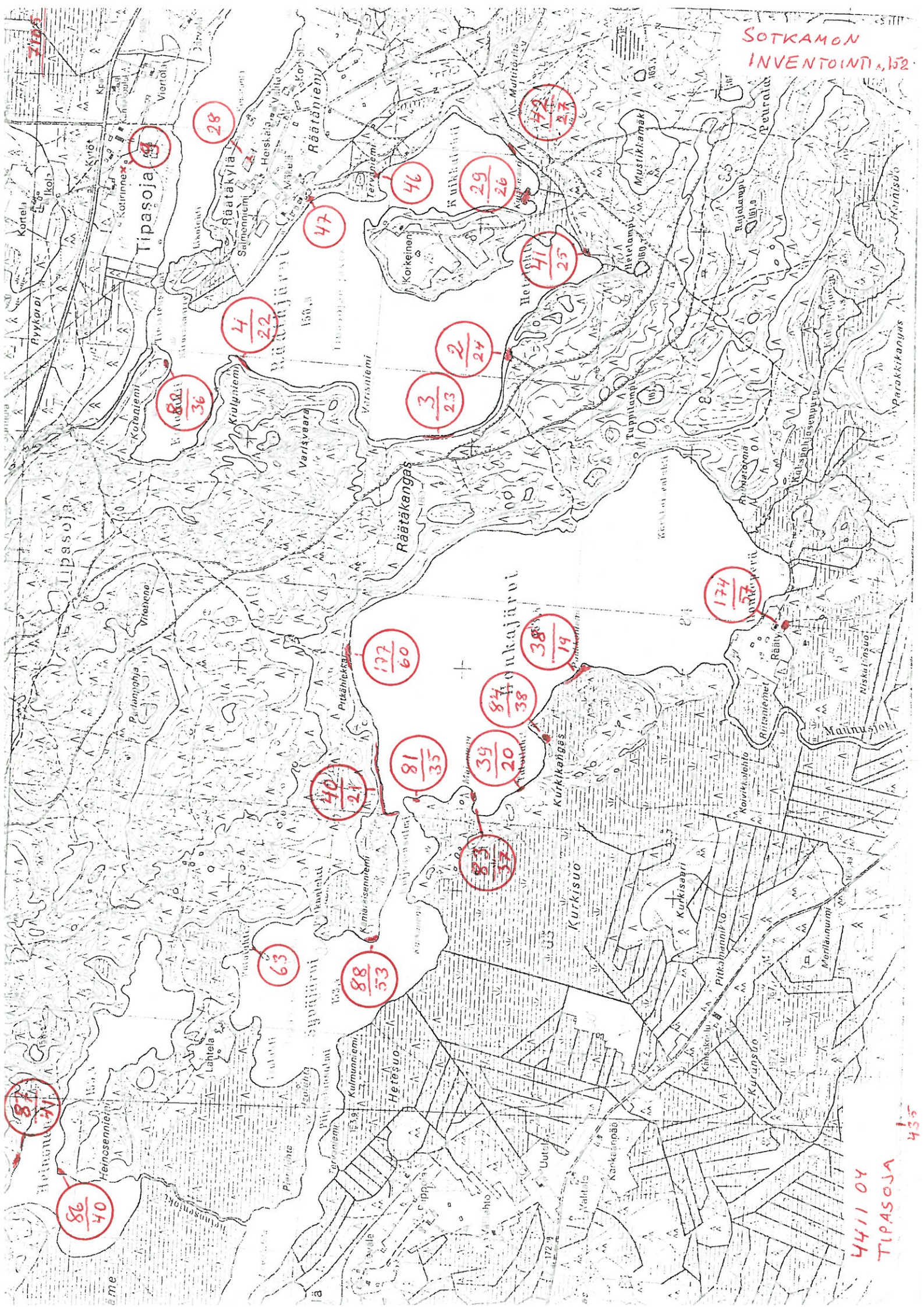
4322 II
PORTINSALO

Iso Tipasjärvi

133

Pieni Tipasjärvi

4411 04
TIPASOJA
435

168

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.153

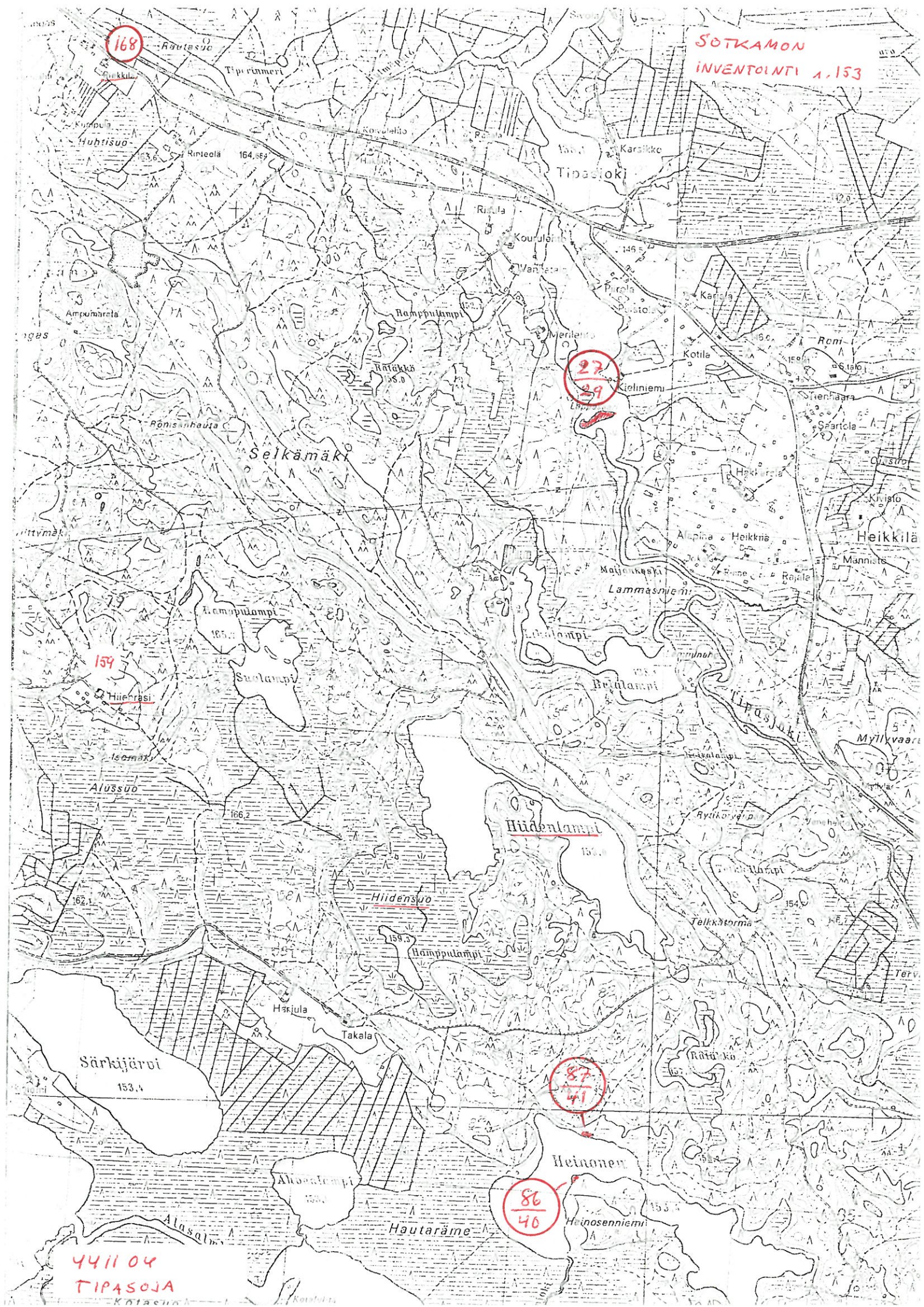
27
29

159

87
41

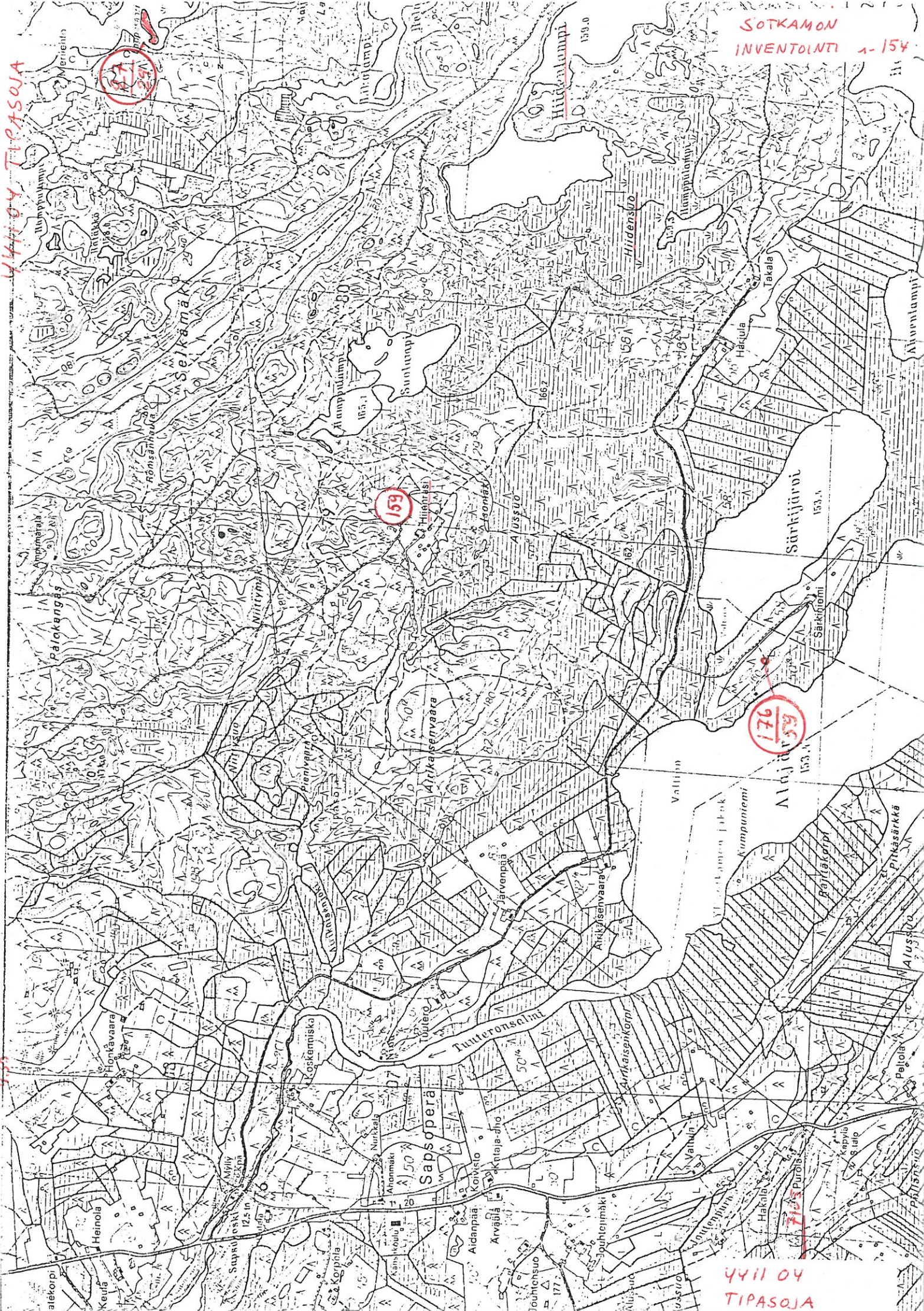
86
40

441104
TIPASOJA

4411 04 TIPASOJA

SOTKAMON
INVENTOINTI 1-154

175

176
159

175

4411 04
TIPASOJA

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.155

99

77
31

18

78
32

79
33

Pieni-Kiimanen

Salonsaari

Kuninkaanniemi

Pitkälampi

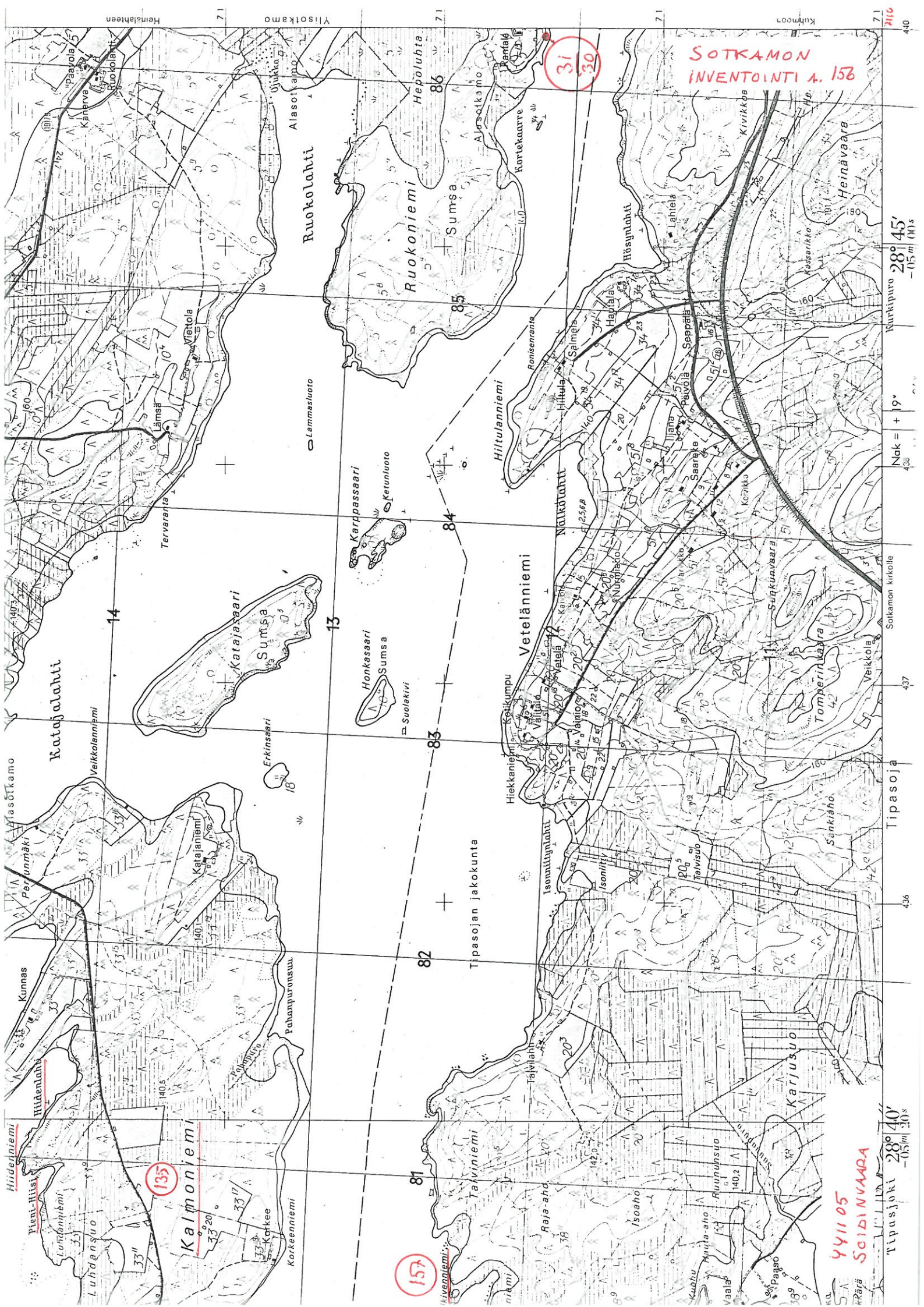
Saijanniemi

Saijansaari

4411 05
SOIDINVAARA

430

SOTKAMON
INVENTOINTI A. 158

157

135

31
30

441105
SOIDINVAARA

Tipasojoki 28° 40'
-05 mi 30 s

Tipasojäki 28° 40'
-05 mi 30 s

Sotkamon kirkolle 437

Nak = + 19' 436

Murkkipuuro 28° 45'
-05 mi 00 s

Kuimoo 71
440

7120

Nok = +21

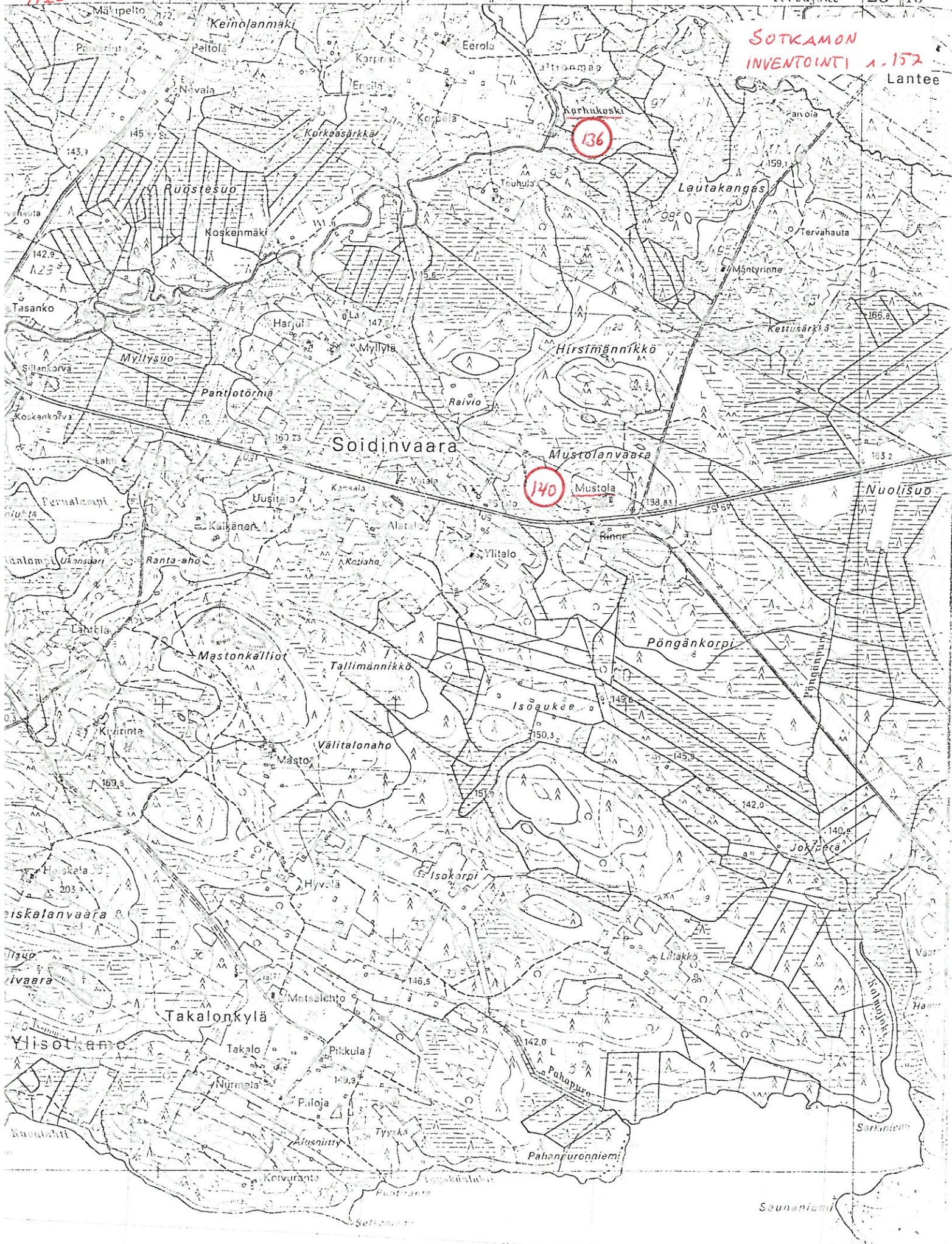
Itävaaran

Korpikylä Matikanjoki

Tervajoki

05 m 20 s
28° 10'

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 157
Lantee

Ralmotahti 4711 05
SOIDINVAARA

SOTKAMON
INVENTOINTI A.158

139

138

137

4411 05
SOIDINVAARA

7 120
64°
10'
7 119
Kuhmoon
Sumpsa
7 118
Niskalankylä
Sumpsan kangas
7 116
Rimpisuo
7 115
64°
7'
0'

SOTKAMO

64°
02'
30"

7 105
7 104
7 103
7 102
7 101
7 100
7 100
7 100

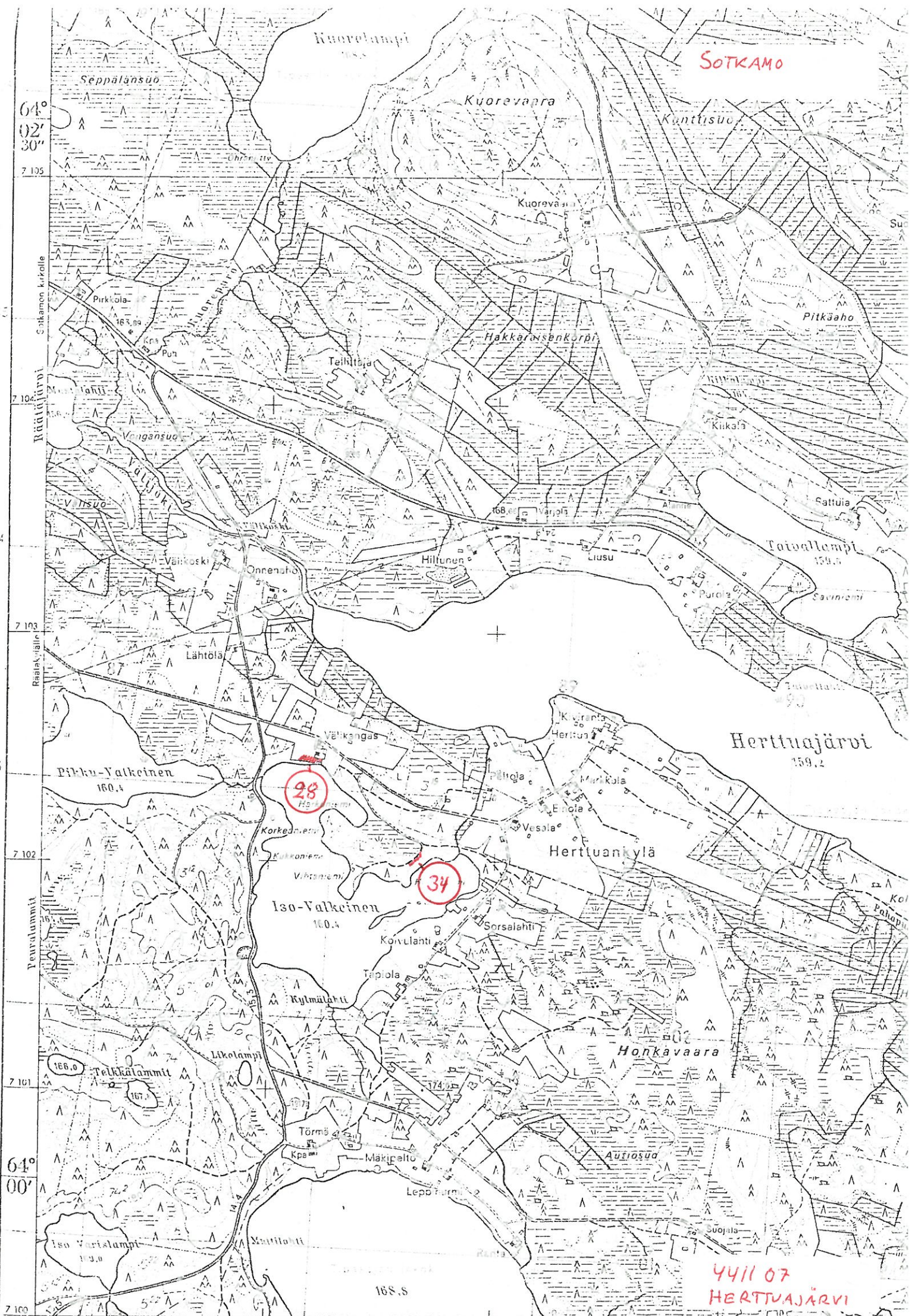
Sakamun kirkolle
Räätäjäjärvi
Raakavälille
Pöytälammit

444

Nurminiemi

Hietanen

5000 m

28

34

4411 07
HERTTUAJÄRVI

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.159

64°
02'
30"

7 105

Sotkamon kirkolle
Räätiätarot

7 104

7 103

Pääakviele

2 102

Peuralammi

2 101

64°
00'

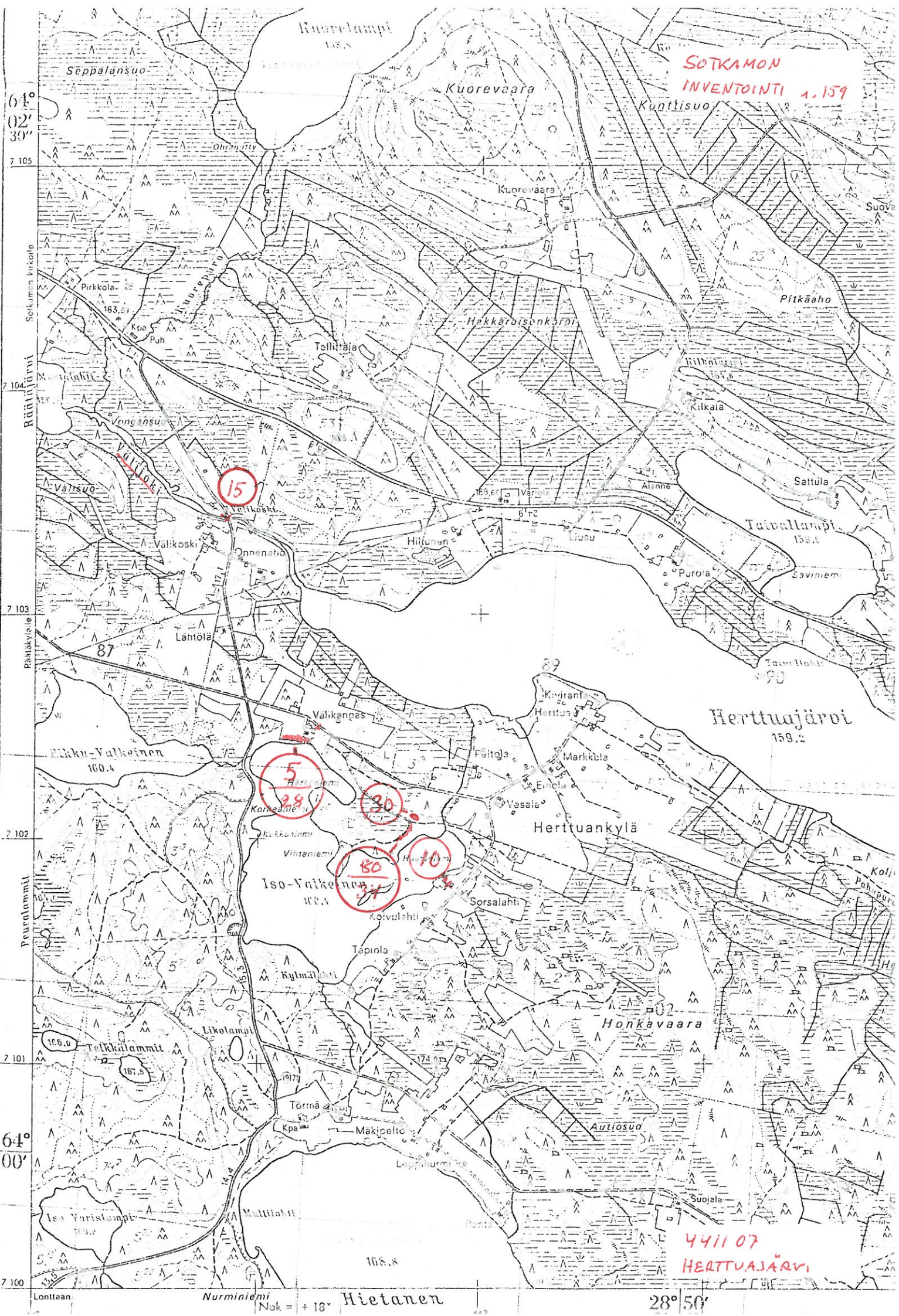
7 100

Lonttean

Nurminiemi Nak = + 18° Hietanen

28° 50'

4411 07
HERTTUAJÄRVI

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.160

Välkylampi 445
Nok + 17

Reskämäinen 444
14.3

28° 50'
-01.40s

442

Nok + 18'

441

Moukkajoki

4411 08
ONTOJOKI

7 113

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.161

28° 50'

Nok = + 27y
Nok = + 13y
Vaihtomaa

Rapa-aho

Petäjäaho

K

Satolamminkorpi

Satolampi

Koivavaara

Pieni-Vesama

Kajapanin

Koirapuro

Koivulehto

Huolari

Autioniemi

Vesamontie

98
48

Kotiniemi

Sumpsa

Halkoselkä

Sumpsa jakokunta

145

Kotila

Niskalankyla

Sotkasari

Kajastin-Kuhmon tie

Leivola

Jarvela

Halkosari

Metsalahti

Onnela

Tasenko

Patokangas

Sumpsankangas

Kivessaarre

143

146

Kylkeissuo

7

7

7

Rimnissuo

Suojärvet

Rautaniemenaho

Hoikankangas

Hoikanjärvi

162.9

Varjola

Pääskilehto

Väliä

Keltanlehti

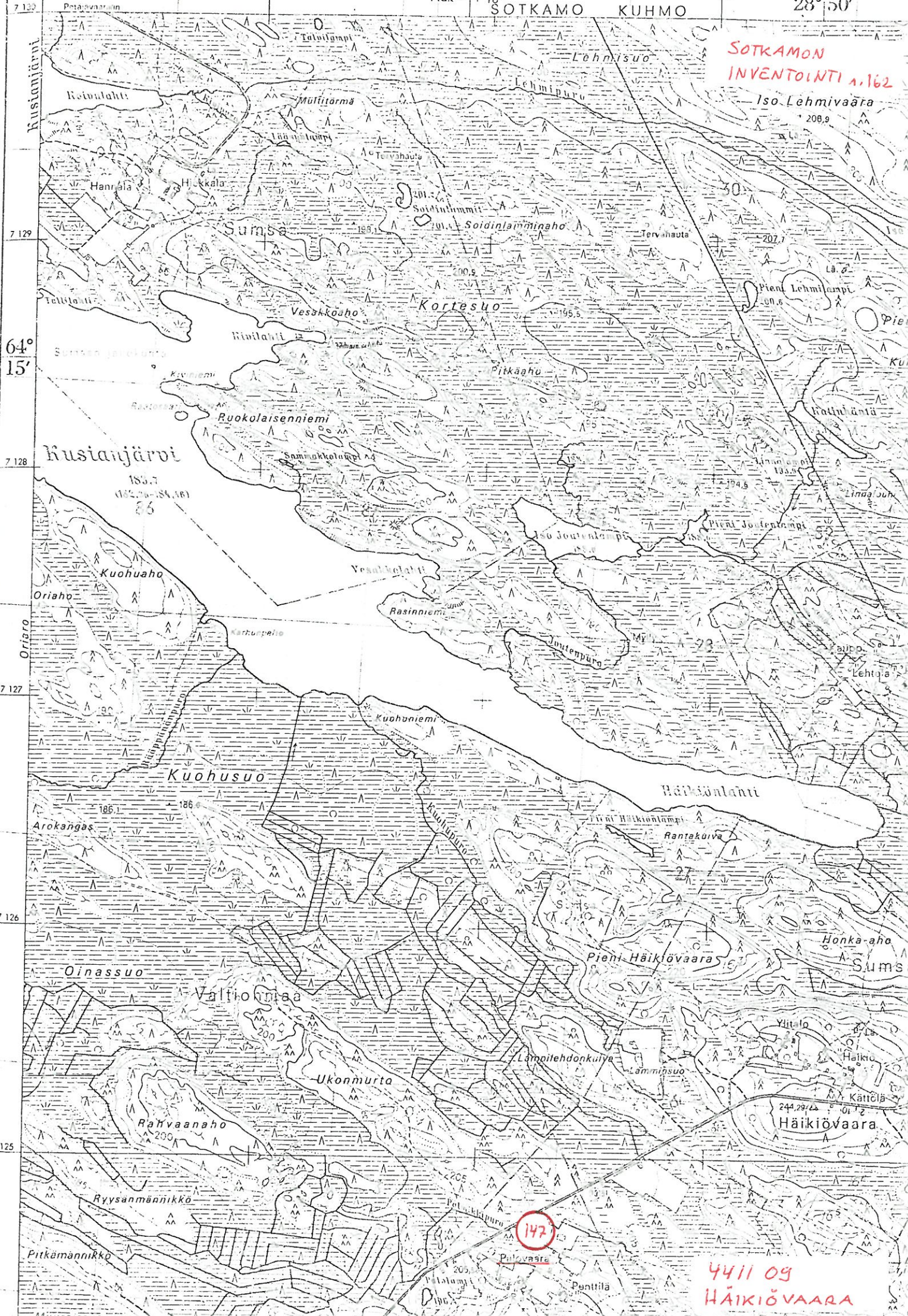
Tervakangas

4411 08
ONTOJOKI

64° 07' 30"

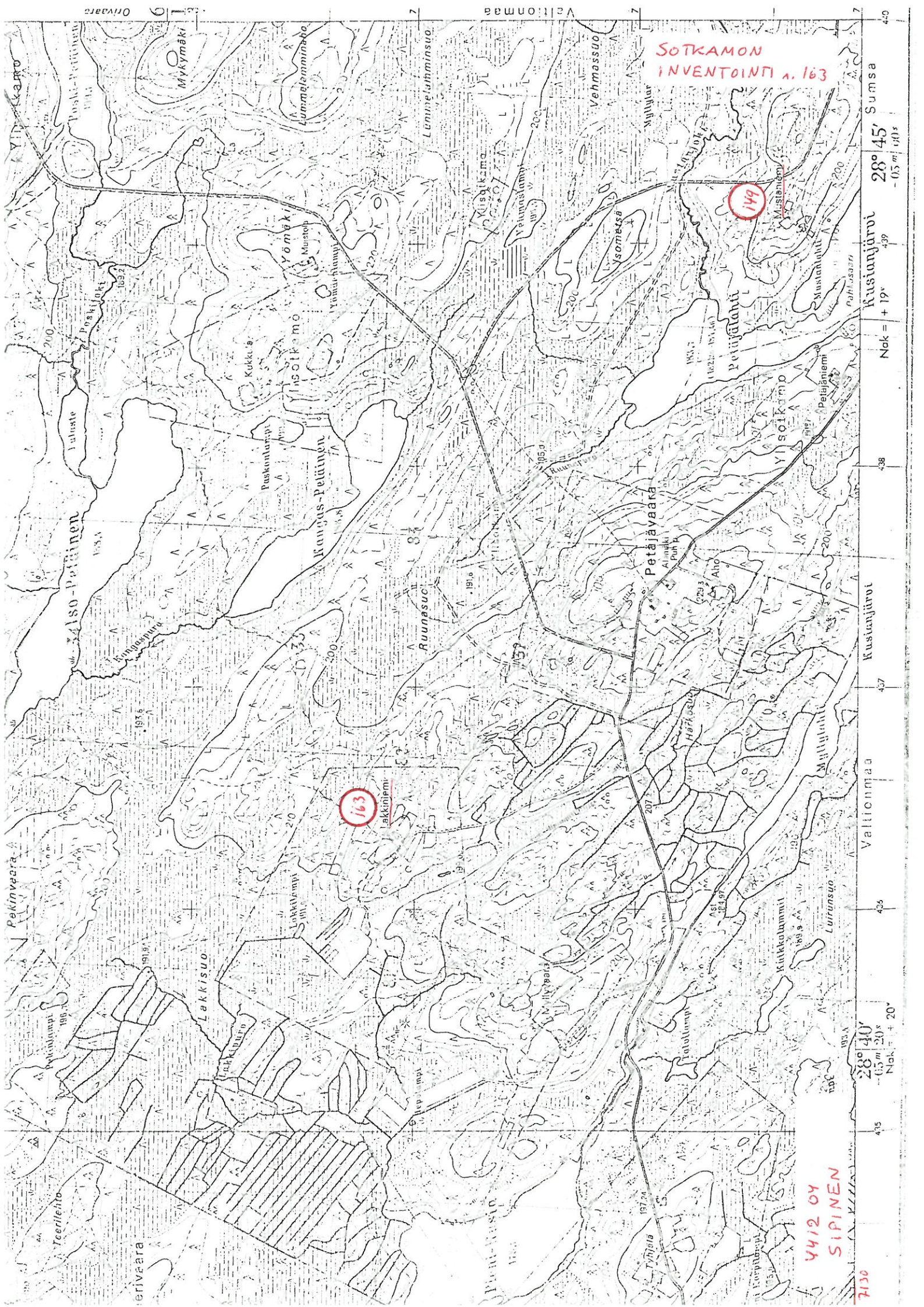
Ruokojärvi

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.162

147

4411 OG
HÄIKIÖVAARA

SOTKAMON
INVENTOINTI n. 163

163

149

4412 OY
SIPINEN

7130

Kustanjärvi 28° 45' Sumsa
Nak = + 19' - 0.5 mi (10) s

Kustanjärvi 437

Vallionmaa 426

28° 40' 20 s
Nak = + 20'

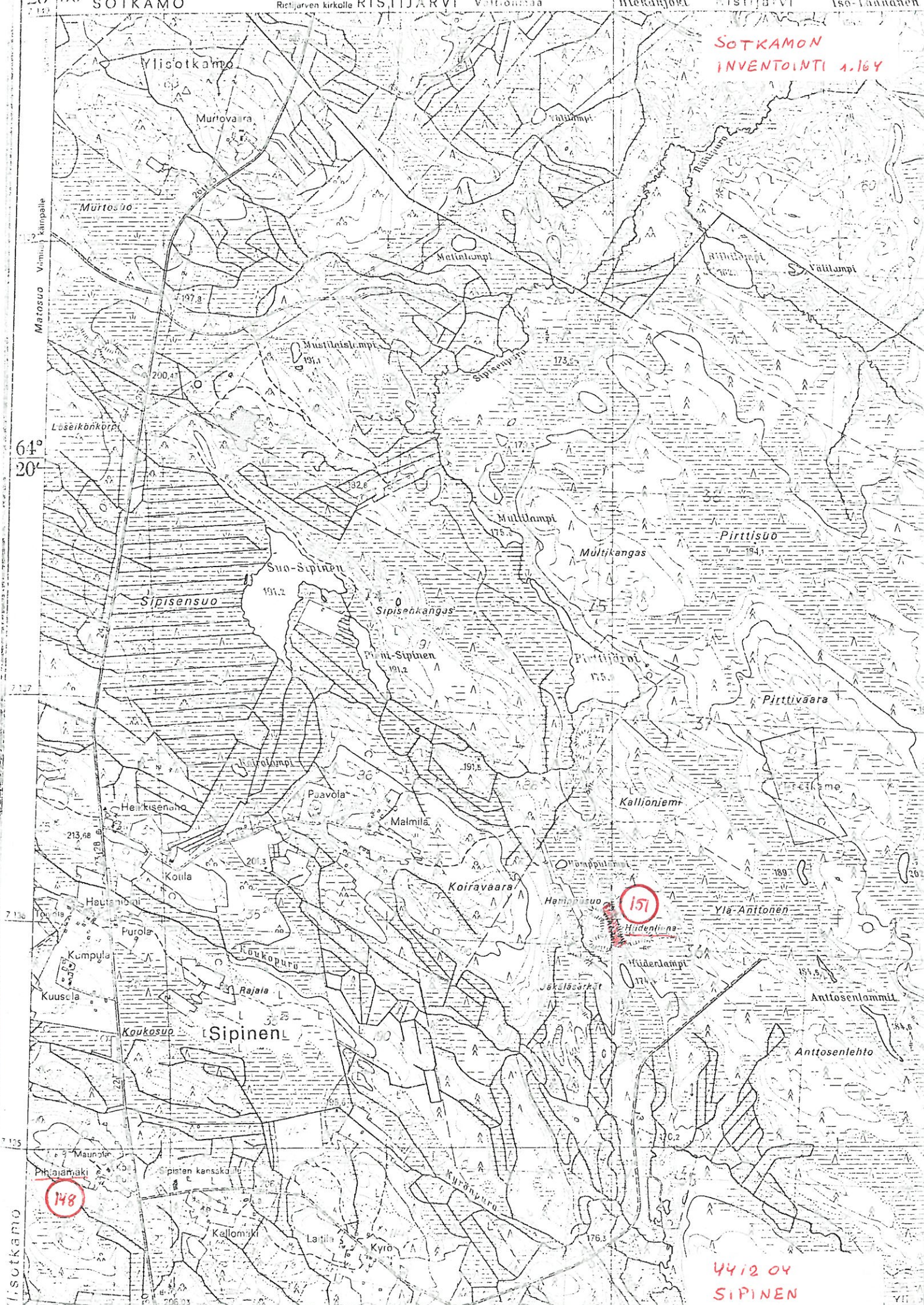
425

438

439

440

SOTKAMON
INVENTOINTI 1.164

Matosuo
Väimä
kämpä

64°
20'

Ylisotkamo

148

151

4412 04
SIPINEN

s. 165 - 170

Valokuvat 1981

Inventointi 1981.
M.Hurre.

S O T K A M O 3

Räätäjärvi

Räätäkangas

Suojelukohde n:o 23

f. 53934

Räätäkankaan reuna, keskellä hiekan-
ottopaikka. Taustalla Varisniemi.
Kuvattu lounaasta.

Inventointi 1981.

M. Huurre.

S O T K A M O 5

Välikangas

Kivik. asuinpaikka.

Suojelukohde n:o 28

f. 53936

Alue kuvattuna lännestä. Löytöjä lähinnä pellon eteläreunalta, josta oikealla, puiden kohdalla alkaa jyrkkä törmä järveen. Hahtolan päärakennus takana vasemmalla.

Inventointi 1981.

M. Huurre.

S O O T K A M O 38

Honkajärvi

Puukkoniemi

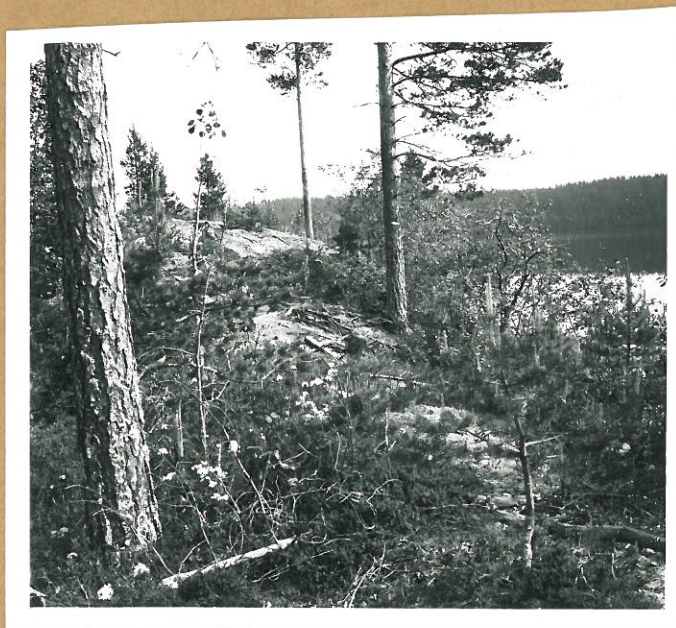
Kivik. asuinpaikka.

Suojelukohde n:o 19

f. 53939

Puukkoniemi idästä. Löydöt
rinteestä etuvasemmalta.

f. 53937

Puukkoniemi lounaasta. Löydöt
rinteestä taka-alalta.

Inventointi 1981.

M.Huurre 1981

S O T K A M O 80

Härkösuo

Kivik. asuinpaikka

Suojelukohde n:o 34

f. 53935

Kuvattu lounaasta, Härkösuo vasemmalla.
Pääosa löydöistä metsätien laidasta
miesryhmän kohdalta (Jukka Juntunen,
Martti Manner ja Veikko Korhonen).
Joku sirpale myös oikealta tien mutkan
vaiheilta.

Inventointi 1981.

M.Huurre.

S O O T K A M O 82

Rääätäjärvi

Kotaniemi

Kivik. asuinpaikka

Suojelukohde n:o 36

f. 53933

Kotaniemen aluetta koillisesta.

Löytökohtaa tutkimassa Heikki

Poroila ja Jukka Juntunen.

Taustalla Kiuluniemi.

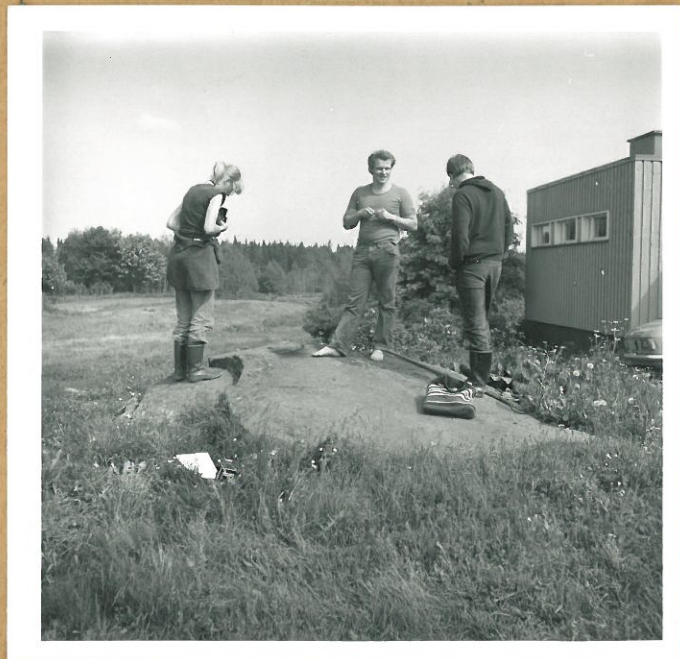
inventointi 1981

S O T K A M O 93

Hokkila

uhrikivi (?)

Suojelukohde n:o 46

f. 53941

Uhrkivi Hokkilan pihassa. Kuvattu
länneästä.

f. 53940

Kuten ed. Kivellä vas. Eeva-
Liisa Nieminen, oik. Jukka
Juntunen.

f. 53943

Toinen kupeista.

f. 53944

Risti kivessä.

M.Huurre 1981.